

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

1949'DAN BUGÜNE TÜRK EDEBİYATI HAKKINDA ÇİN'DE
YAPILAN ÇALIŞMALAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Lizhu DUAN

BURSA-2020

T.C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**1949'DAN BUGÜNE TÜRK EDEBİYATI HAKKINDA ÇİN'DE
YAPILAN ÇALIŞMALAR ÜZERİNE BİR İNCELEME**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Lizhu DUAN

Danışman:

Prof. Dr. Nesrin KARACA

BURSA-2020

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 11/09/2020

Tez Başlığı / Konusu: 1949'DAN BUGÜNE TÜRK EDEBİYATI HAKKINDA ÇİN'DE YAPILAN ÇALIŞMALAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 102 sayfalık kısmına ilişkin, 11/09/2020 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 5'tir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

11.09.2020

Adı Soyadı: Lizhu DUAN
Öğrenci No: 701741018
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Programı: Tezli Yüksek Lisans
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
Prof. Dr. Nesrin KARACA
11.09.2020

* Turnitin programına Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “1949’den Bugüne Türk Edebiyatı Hakkında Çin’de Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir İnceleme” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntılarının kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

01.10.2020

Adı Soyadı: Lizhu DUAN
Öğrenci No: 701741018
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Programı: Yeni Türk Edebiyatı
Statüsü: Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Lizhu DUAN
Üniversite : Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim Dalı : Yeni Türk Edebiyatı
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : ix + 91
Mezuniyet Tarihi : / / 20.....
Tez Danışman(lar)ı : Prof. Dr. Nesrin KARACA

1949'DAN BUGÜNE TÜRK EDEBİYATI HAKKINDA ÇİN'DE YAPILAN ÇALIŞMALAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Bu tez çalışmasının amacı, 1949 yılından beri Çin'de Türk Edebiyatı üzerine ne çalışmaların yapıldığının belirlenmesi, sayısı, konusu, kaynak dili gibi açılarından farklı dönemlerde yapılan bu çalışmaların analiz edilmesi, söz konusu çalışmalardaki eksiklerin ve sorunların fark edilmesi ve bunlara karşı önerilerin sunulmasıdır. Giriş kısmında bu tez çalışmasının kapsamı, kullanılan kavramların tanımları, bu çalışmaya benzer olan çalışmalar ve araştırma yöntemleri üzerinde durulmuştur. Edebi araştırmaların Çin'de Türkiye araştırmaları arasındaki yerinin belirlenmesi için birinci bölümde Çin'de Türkiye araştırmalarının genel durumu anlatılmıştır. İkinci bölümde 1949-2005 yıllarında Çin'de yapılan Türk Edebiyatı ile ilgili çalışmalarında durulmuştur. Üçüncü bölümde ise 2006 yılından beri yapılan çalışmalar konu edilmiştir. Sonuç ve öneriler kısmında önceki bölümlerde analiz edilen çalışmaların durumu özetlenmiştir, mevcut olan eksikler ve sorunlar ortaya çıkarılmıştır ve bunlara karşı önerileri sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Modern Türk Edebiyatı, Türkçe, Çin, Çince Çeviri, Kültür, Çalışmalar

ABSTRACT

Name and Surname : Lizhu DUAN
University : Bursa Uludag University
Institution : Social Science Institution
Field : Turkish Language and Literature
Branch : New Turkish Literature
Degree Awarded : Master
Page Number : ix + 91
Degree Date : / / 20.....
Supervisor (s) : Prof. Dr. Nesrin KARACA

A STUDY ON THE STUDIES OF TURKISH LITERATURE IN CHINA SINCE 1949

The aim of this study is to assign what studies have been done on Turkish Literature in China since 1949, to analyze these studies of different periods in terms of number, subject, language, to recognize the deficiencies and problems in these studies and to present suggestions against them. In the introduction part, the scope of this study, the introduction of the concepts used, studies similar to this study and research methods are emphasized. In order to assign the position of literary studies between Turkey studies in China, the general situation of Turkey studies in China has described in the first chapter. In the second chapter, studies on Turkish Literature that have been done in China between 1949-2005 are emphasized. In the third chapter, the studies that have been done since 2006 are discussed. In the conclusions and recommendations section, the status of the studies analyzed in the previous chapters has been summarized, the existing deficiencies and problems have been revealed and recommendations are presented against them.

Keywords: Modern Turkish Literature, Turkish, China, Chinese Translation, Culture, Studies

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ ONAY SAYFASI.....	i
İNTİHAL YAZILIM RAPORU.....	ii
YEMİN METNİ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar.....	viii
KISALTMALAR.....	ix
GİRİŞ.....	1
1. Çin’de Yapılan Türkiye ve Türk Edebiyatı Araştırmalarına Genel Bir Bakış.....	4
1.1. 1949 Yılından Önce.....	4
1.2. 1949-1977 Yılları Arası.....	10
1.3. 1978 Yılından Bugüne.....	14
1.4. Türk Edebiyatının Çin’deki Durumu.....	18
2.1949-2005 Yılları Arasında Türk Edebiyatı Üzerine Çalışmalar.....	20
2.1. 1949-1977 Yılları Arası.....	20
2.1.1. Edebi Eserler.....	20
2.1.1.1. Tablo 1: 1949-1977 Arasında Çince’ye Çevrilen Türk Edebiyatı Eserleri.....	20
2.1.1.2. Tablo 2: 1949-1977 Yılları Arasında Türk Edebiyatına Dair Gazete ve Dergilerden Aktarılan Metinler.....	22
2.1.1.2. Dönemin Genel Özellikleri, Yorum ve Değerlendirme.....	23
2.1.2. Araştırma ve İncelemeler.....	28
2.1.2.1. Tablo 3: 1949-1977 Yılları Arasında Çin’de Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler.....	28
2.1.2.2. Genel Özellikler, Yorum ve Değerlendirme.....	29
2.2. 1978-2005 Yılları Arası.....	31
2.2.1. Edebi Eserler.....	31
2.2.1.1. Tablo 4: 1978-2005 Yılları Arasında Çince’ye Çevrilen Türk Edebiyatı Eserleri.....	31
2.2.1.2. Tablo 5: 1978-2005 Yılları Arasındaki Diğer Çalışmalar.....	32
2.2.1.2. Genel Özellikler, Yorum ve Değerlendirme.....	32
2.2.2. Araştırma ve İncelemeler.....	36
2.2.2.1. Tablo 6: 1978-2005 Yılları Arasında Çin’de Türk Edebiyatı Üzerine Makale ve İncelemeler.....	36
2.2.2.2. Dönemin Genel Özellikleri, Yorum ve Değerlendirme.....	37
3. 2006 Yılından Bugüne.....	39
3.1. Orhan Pamuk ile İlgili Çalışmalar Üzerine.....	39
3.1.1. Edebi Eserler.....	39
3.1.1.1. Tablo 7: 2006’dan Bugüne Çince’ye Çevrilen Orhan	39

Pamuk'a Ait Kitaplar.....	39
Tablo 8: 2006'dan Bugüne Orhan Pamuk'a Dair Çeviriler.....	40
3.1.1.2. Genel Özellikler, Yorum ve Değerlendirme.....	41
3.1.2. Araştırma, İnceleme ve Değerlendirme Yazıları.....	45
3.1.2.1. Tablo 9: Çin'de Orhan Pamuk Üzerine Araştırma Kitapları.....	45
Tablo 10: Çin'de Orhan Pamuk Üzerine Makaleler.....	46
3.1.2.2. Genel Özellikler, Yorum ve Değerlendirme.....	62
3.2. Diğer.....	69
3.2.1. Edebi Eserler.....	70
3.2.1.1. Tablo 11: 2006'dan Bugüne Çince'ye Çevrilen Türk Yazarlara Ait Kitaplar (Orhan Pamuk Hariç).....	70
3.2.1.2. Genel Özellikler, Yorum ve Değerlendirme.....	74
3.2.2. Araştırma ve İncelemeler.....	78
3.2.2.1. Tablo 12: 2006'dan Bugüne Çin'de Türk Edebiyatı Üzerine Araştırma ve İncelemeler (Orhan Pamuk Hariç).....	78
3.2.2.2. Genel Özellikleri ve Temel Çıkarımlar.....	80
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
KAYNAKÇA.....	87

TABLÖLAR

Tablo 1: 1949-1977 Yılları Arasında Çince'ye Çevrilen Türk Edebiyatı Eserleri.....	20
Tablo 2: 1949-1977 Yılları Arasında Türk Edebiyatına Dair Gazete ve Dergilerden Aktarılan Metinler.....	22
Tablo 3: 1949-1977 Yılları Arasında Çin'de Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler.....	28
Tablo 4: 1978-2005 Yılları Arasında Çince'ye Çevrilen Türk Edebiyatı Eserleri.....	31
Tablo 5: 1978-2005 Yılları Arasındaki Diğer Çalışmalar.....	32
Tablo 6: 1978-2005 Yılları Arasında Çin'de Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler ve İncelemeler.....	36
Tablo 7: 2006'dan Bugüne Çince'ye Çevrilen Orhan Pamuk'a Ait Kitaplar.....	39
Tablo 8: 2006'dan Bugüne Orhan Pamuk'a Dair Çeviriler.....	40
Tablo 9: Çin'de Orhan Pamuk Üzerine Araştırma Kitapları.....	45
Tablo 10: Çin'de Orhan Pamuk Üzerine Makaleler.....	46
Tablo 11: 2006'dan Bugüne Çince'ye Çevrilen Türk Yazarlara Ait Kitaplar (Orhan Pamuk Hariç).....	70
Tablo 12: 2006'dan Bugüne Çin'de Türk Edebiyatı Üzerine Yapılan Araştırma ve İncelemeler (Orhan Pamuk Hariç).....	78

KISALTMALAR

Adı geçen eser	a.g.e
Aynı eser	a.e.
Baskı	b.
Cilt	c.
Çevirmen	çev.
Editör	ed.
Numara	No.
Ve benzeri	vb.
Sayfa numarası yok	s.n.y.
Sayfa/sayfalar	s./ss.

GİRİŞ

Asya'nın en doğusundaki Çin ile en batısındaki Türkiye arasındaki münasebetler çok eskilere dayanmaktadır. Türkler, tarih boyunca Çinlilerle hep iç içe, yan yana yaşamış, kâh barışmışlar, kâh savaşmışlardır. Her iki millet de modern devlet hüviyetine sahip olduklarından beri siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilerde bulunmaktadır. Bu ilişkilerin bir kolu da şüphesiz edebiyattır.

Edebiyat, iki ülke arasında yapılan kültürel alışverişte önemli yer almaktadır. Bu bağlamda, Orhan Pamuk, Ahmet Ümit, Yaşar Kemal gibi isimlerin eserleri Çince'ye tercüme edilerek Çin'de kitapçı raflarına girmiştir. Böylelikle, aynı zamanda Çinli araştırmacılar da Türk Edebiyatına ilgi duymuş, eserler üzerinde birçok çalışmalar yapmışlardır.

Bir başka kültürün ve milletin edebiyatına yönelerek onu kendi diline çevirip anlamak ve öğrenmek önemli bir kültürel alışveriş olduğu gibi kültürlerin karşılıklı dolaşımını da içerir. Bu durum hem kaynak dil hem çevrilen dil açısından önemli kazanımlar sağlar. Bu bağlamda, Çin'de de özellikle çağdaş Türk Edebiyatı üzerinde edebi eserlerin yani roman ve hikayelerin çevrilmesi yanında bunlar hakkında araştırma ve incelemelerin yapılmış olması, Çin'in Türkiye'yi, Çinlilerin Türkleri yakından tanımalarına ve edebiyat yoluyla birbirlerini anlamalarına katkı sağlamaktadır. Söz konusu çalışmalar üzerine inceleme yapılarak bulunan sorunlar fark edilecektir. Bu sorunlara karşı çözüm ve tavsiyeler bulunacaktır.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1949 yılında kurulduğu için bu tez çalışmasında 1949 yılından bugüne kadar Çin'de yapılan Türk Edebiyatı üzerine çalışmalar incelenecektir. Bu çalışmaların çoğu 2006 yılından yani Orhan Pamuk'un Nobel Ödülünü kazanmasından sonra ortaya konmuş çalışmalardır. 2006 yılından önceki çalışmalar sayısal olarak az yer tutmakla birlikte varlığından söz ederken bunlar 1949-2005, 2006-2020 yılları arası olmak üzere iki grupta değerlendirilecektir.

Bu tez çalışmasında sayı, yayın yılı, yazar/ tercüman, konu, ara dil, kullanılan

kaynaklar gibi açılardan Çin’de bugüne kadar yapılan Türk Edebiyatı hakkında çalışmaların durumu ve sorunları incelenecektir. Yapılan ön çalışmada Orhan Pamuk’la ilgili olan 3 tane araştırma kitabının dışında Çin’de yapılan Türk Edebiyatı üzerine akademik araştırmaların hemen hepsi makale şeklinde ortaya çıkarılmaktadır. Bundan dolayı söz konusu çalışmalar iki grup halinde incelenmeye çalışılacaktır:

- Türk edebiyatından Çince’ye çevrilen eserler
- Türk edebi eserleriyle ilgili Çince inceleme ve araştırmalar

Bu tez çalışmasında incelenecek **Çince’ye çevrilen Türk edebiyatı kitapları**, Çin Milli Kütüphanesi’nde¹ bulunan konuyla ilgili kitaplardır. Ayrıca, eksiklikler olmasın diye Çin’in en büyük online kitapçılarından olan “Dang Dang”, “JD”, “Amazon” ve “Kong Fu Zi İkinci El Kitapları” sitelerinde de arama ve taramalar yapılarak ilgili kitaplar bütünlüklü ele alınacaktır. Yine; Çince’ye kazandırılan Türk Edebiyatı ile ilgili **makaleler ve incelemeler şeklindeki çalışmalar** da CNKI Veri Tabanlarının² derlediği gazete ve dergilerde yayımlanan kısa metin çevirileri, araştırma makaleleri, tanıtıcı, bilgilendirici makaleler ile yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarından çıkarılmış yazıları kapsamaktadır.

Bu tez çalışmasında geçen **Çin**, Çin anakarasıdır, Tayvan, Hong Kong ve Makao bölgeleri kastedilmemektedir, dolayısıyla buralarda konuşulan Çince ile yapılan edebiyat söz konusu edilirken; **Türk Edebiyatı ile**, Türkiye Cumhuriyeti’nde ortaya konan edebiyatı kastetmekte ve modern edebiyat sürecini kapsamaktadır.

Bundan dolayı bu tez çalışmasında başlıca literatür taraması yöntemiyle Çin Milli Kütüphanesi ve CNKI gibi veri tabanlarında bulunan ilgili çeviri kitapları ve akademik yayınlar tablolarında listelenecektir. Karşılaştırma yöntemi ile listelenen ve tablolastırılan her dönemdeki çalışmalar karşılaştırılarak özellik, sebep ve gerekçeler açısından

¹ Çin Milli Kütüphanesi 中国国家图书馆:Asya'nın en büyük kütüphanesidir. Beijing'de bulunan yapı 37,6 milyonu aşkın kitap barındırmakta ve dünyanın en büyük kütüphaneleri arasında yer almaktadır. Çin edebiyatının en zengin kaynaklarından biri olarak değerlendirilmektedir.

² CNKI 中国知网: Çin Ulusal Bilgi Altyapısı, Çin'de Qinghua Üniversitesi liderliğindeki ve ÇHC Eğitim Bakanlığı, ÇHC Bilim Bakanlığı, Çin Komünist Partisi Propaganda Bölümü ve ÇHC Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü tarafından desteklenen önemli bir ulusal araştırma ve bilgi yayın kuruluşudur. CNKI, Çin’de Çince yayımlanan akademik dergileri, temel gazetelerden derlenen belgeleri, master ve doktora tezleri ile tam metin yıllık kitapları kapsamaktadır.

değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Çin’de, benzer yaklaşımlı bazı çalışmalar bulunmakla birlikte bunların sayısı az ve kapsamı sınırlıdır. Örneğin: Çinli araştırmacı Doç. Dr. Zan Tao’nun³ 2010 yılında “Batı Asya ve Afrika” dergisinde yayımladığı “60 Senede Çin’de yapılan Türkiye Araştırmaları” (六十年来中国的土耳其研究) isimli makale bulunmaktadır. Bu makalede Çin’in Reform ve Dışa Açılma Politikasının⁴ uygulanmasından önceki dönemde Çin’deki Türkiye algısı ve bu politika sonrası yıllarda yapılan çalışmaların genel durumu söz konusudur.

2019 yılında Çin Sosyal Bilimler Akademisi tarafından hazırlanan “Çağdaş Çin’de Yabancı Edebiyatı Üzerine Araştırmalar:1949-2019”(当代中国外国文学研究:1949-2019) isimli kitapta Türk Edebiyatı üzerine araştırmalar da bulunmaktadır ancak bu son derece sınırlıdır ve toplam 594 sayfalık eserde yalnızca 2 sayfalık yer tutmaktadır.

Bu tez çalışmasının metni “Giriş” ve “Sonuç ve Öneriler” hariç üç bölümden oluşacaktır. Türk Edebiyatı ile ilgili araştırmalar, Türkiye çalışmalarının bir dalı olduğu için birinci bölümde Çin’de yapılan Türkiye araştırmalarının genel durumu incelenecektir. Yapılan ön çalışmada söz konusu çalışmaların 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren başladığı, 2000’li yıllarda özellikle 2006 yılında Orhan Pamuk’un Nobel Edebiyat Ödülünü kazanmasıyla arttığı görülmüştür. Bundan dolayı ikinci bölümde 1949-2005 yıllarında yapılmış olan ilgili çalışmalar üzerinde durulacak; Üçüncü bölümde ise 2006 yılından bugüne kadar yapılan çalışmalar temel izlegimizi oluşturacaktır.

³ Zan Tao 詹涛: Beijing Üniversitesi Tarih Bölümü Bölüm Başkan Yardımcısı. Beijing Üniversitesi Dünya Modernizasyon Araştırmaları Merkezi Direktör Yardımcısı. Asıl ihtisas sahası, Orta Doğu'nun modern ve çağdaş tarihi ile Türkçe konuşan devletlerinin modern tarihidir.

⁴ Reform ve Dışa Açılım Politikası改革开放: Çin'de Deng Xiaoping önderliğiyle Çin Komünist Partisi'ndeki reformist kesimlerin Aralık 1978'de başladığı ve "Çin değerleri ile sosyalizm" olarak anılan ekonomik reform programına ilişkindir.

1. ÇİN'DE YAPILAN TÜRKİYE ve TÜRK EDEBİYATI ARAŞTIRMALARINA GENEL BİR BAKIŞ

19. Yüzyılın sonunda Çin'in Qing Hanedanı⁵ ve Osmanlı İmparatorluğu arasında birçok benzerliklerin bulunduğunu gören Çinli aydınlar Osmanlı İmparatorluğu'ndan ders almak ve tecrübelerinden yararlanmak için Osmanlı-Türkiye'si üzerine araştırma yapmaya yönelmişlerdir. 20. Yüzyılın ilk yarısında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra da, Çin'deki büyük dönüşümün ardından yine de zor durumda kalan pek çok aydın Türkiye'ye büyük ilgi duymuş, Türkiye üzerine değerli çalışmalarda bulunmuşlardır. Siyasi, ekonomik ve kültürel alanları kapsayan bu çalışmalar sonraki dönemdeki araştırmaları büyük ölçüde etkilemiş ve sonradan yapılacak çalışmalara temel oluşturmuştur.

1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla 1977 yılına kadar uluslararası durum ve Çin ulusal ortamının etkisi altında Türkiye üzerine araştırmalar pek sınırlı kalmıştır. 1978 yılında Çin reformu ve yeni dış politikasının uygulamaya konulmasından itibaren Türkiye'yi daha yakından tanımak için çabalar artmış ve Çin'deki Türkiye araştırmaları daha kapsamlı bir şekilde yapılmaya başlanmıştır ancak bu çalışmalar arasında edebiyat araştırmaları oldukça sınırlı bir yer tutmaktadır.

1.1. 1949 Yılından Önce

Çinlilerin Türkiye üzerine yaptıkları araştırmalar 20. yüzyılın başında yani Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra başlamıştır. Ama bundan önce Çinli aydınlar ve araştırmacılar Osmanlı İmparatorluğu'nun reformlarına karşı ilgi duymuş ve onun hakkında çalışmalar ortaya koymuşlardır. Bu çalışmalar sonraki araştırmacıları büyük ölçüde etkilemiş ve temel oluşturmuştur.

19. yüzyılın başına kadar dünyanın önemli güç merkezi konumundaki büyük devlet

⁵ Qing Hanedanı清朝:1644-1911 yılları arasında Çin'de hüküm sürmüş hanedandır. Kurucusu, Çin'in kuzeydoğusunda yaşayan Mançuların Aisin Gioro klanıdır; bu nedenle Mançu Hanedanı olarak da adlandırılır. Çin'in son imparatorluk hanedanıdır.

olan Çin'in Qing Hanedanı, Batılıların Sömürgecilik hareketleri sırasında oldukça fazla sorunlar yaşamıştır. 19. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren iyiden iyiye etkilerini artırmaya başlayan ve dünyanın liderliğine soyunan Batılı güçlere karşı Çin'de de mücadele verilmiş, pek çok siyasi, sosyo-kültürel süreçlerden sonra modernleşme çabaları ortaya çıkmıştır. Bu sırada bazı Çinli aydınlar Osmanlı İmparatorluğu'nun reformlarını yakından takip etmiş ve Osmanlı Devleti'ni bir modernleşme örneği olarak görmüşlerdir. Osmanlı Devleti'nin Meşrutiyet tecrübelerini öğrenmek isteyen reform fikirli destekçiler, Osmanlı Devleti'nin Batılılaşma sürecini ve gelişmelerini analiz edip, gözlem ve izlenimlerini imparatora raporlar halinde sunmuşlardır. Bu çalışmalardan en önemlisi 1898 yılında Kang Youwei'nin⁶ yazdığı ve Çin imparatoruna sunduğu "*Türklerin Gerilemesi*" (突厥削弱记) adlı rapordur. Bu raporda Kang, Osmanlı Devleti ve Çin'in benzer sorunlarla karşı karşıya olduklarını söylemiş, Osmanlı Devleti'nin zayıflamasının sebeplerini analiz ederek Osmanlı Meşrutiyet'inin Çin için uygun bir örnek olabileceğini tavsiye etmiştir. Kang, bu raporun girişinde şöyle ifade kullanmıştır:

"Ben birçok ülkeye baktım ve onları bizimle karşılaştırdım, aralarında bize en yakın ve bizimle aynı türden olan, bizim için örnek olabilecek tecrübeye sahip olan ülke Osmanlı Türkiye'sidir." (Tang, 1981:298)

Kang, raporunda Batılıların Osmanlı için kullandığı "hasta adam" nitelemesini Çin için de dile getirdiklerini belirtmiştir:

"Batılılar, Çin ve Osmanlı'ya Doğunun iki hasta adamı demektedirler. Ancak bu iki hasta adamdan hangisinin öleceği belli olmadı. Çin'in bugünkü durumu Osmanlı'ninkiyle aynıdır. İki ülkenin hastalığı aynıdır. Osmanlı'yı incelerken hep üzgün oluyorum. Şanslı ki reformlar yapmak, anayasayı ilan etmek ve tedavi etmek istemektesiniz. İşte bu nokta Türklerden farklıdır." (a.e, 298)

"*Türklerin Gerilemesi*" raporundan sonra Kang, "*Türk Seyahatnamesi*" (突厥游记) isimli bir eser de ortaya koymuştur. Desteklediği Wuxu Reformu'nun⁷ başarısız bir

⁶ Kang Youwei 康有为:1858 – 1927 yılları arasında yaşamış. Çin'in Qing Hanedanının son döneminin önemli düşünür ve devlet adamı.

⁷ Wuxu Reformu 戊戌变法: 11 Haziran'dan 22 Eylül 1898'e kadar Çin'in Qing Hanedanında 103 günlük başarısız bir ulusal, kültürel, politik ve eğitim reformu hareketiydi. Genç Guangxu İmparatoru ve reform

şekilde sonuçlanmasından sonra Çin'den kaçmak zorunda kalan Kang, 1908 yılının temmuz ayında yani Osmanlı Devleti'nin İkinci Meşrutiyet'in ilanının hemen ardından İstanbul'a gelmiştir. Bu eserde Kang, İkinci Meşrutiyet sırasında yaşanan olayları ayrıntılarıyla anlatmıştır.

Çin'deki Türk ve Osmanlı algısının oluşumunda Kang Youwei'nin düşünceleri ve Türk algısı önemli bir yer tutmaktadır. Kang Çin'de Osmanlı Devleti'yle ilgili ilk sistematik değerlendirme yapmış bir insandır ve Kang'ın Osmanlı üzerine yaptığı değerlendirmeler ondan sonraki bazı Çinli araştırmacıların Osmanlı-Türk algısını derinden etkilemiştir. Ancak, Çin'deki Osmanlı algısı yalnız “hasta adam” anlayışı ile kalmamış, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ve bağımsız bir devlet olması, uzun süre Batıların işgalinde altında kalan Çinliler için heyecanlandırıcı bir haber anlamına gelmiştir. Buna karşı bazı Çinli araştırmacılar Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulma sürecini özellikle Atatürk'ün liderliğinde yapılan her alandaki reformları çok yakından takip etmiş ve Türkiye Cumhuriyeti'nin tecrübelerini rasyonel bir şekilde incelemeye ve anlamaya çalışmışlardır.

Bu konudaki yapılmış çalışmalar içinde Liu Keshu tarafından yazılan ve birinci baskısı 1926, ikinci baskısı 1929, üçüncü baskısı 1933 yıllarında yapılan ve 410 sayfadan oluşan “*Yeni Türkiye*” (新土耳其) isimli kitap son derece önemli ve değerlidir. Üç bölümden oluşan bu kitapta Liu, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşu, gelişimi ve yıkılışı ve ardından Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşunu anlatmıştır. Çin'in ünlü tarihçisi Prof. Dr. Peng Shuzhi'ye⁸ göre bu kitap Çin'de Türkiye tarihi üzerine yapılan araştırmaların başlangıç noktası sayılmaktadır ve Çin'de bugüne kadarki modernleşme araştırmaları alanında değerli bir kaynak olarak önemini korumaktadır. (Peng, 2002:47). Beijing Üniversitesi'nin tarih araştırmacıları Lin Pidian ve Dong Zhenghua'nın ortaklaşa hazırladıkları “*Çin'deki Modernleşme Araştırmalarının Doğuşu ve Gelişimi*”

fikirli destekçileri tarafından üstlenilmiştir. Kısa süreden sonran ilgili politikalar ve reformlar imparatoriçe Cixi'nin liderliğindeki güçlü muhafazakâr rakipleri tarafından kaldırılmıştır.

⁸ Peng Shuzhi 彭树智: Ekim 1931'de doğmuştur. Ortadoğu tarihi, Güney Asya Tarihi, Dünya modernleşme tarihi gibi alanlarda çalışmaktadır. Çin'in Ortadoğu Bilim Dalının kurucusudur. “Afganistan Tarihi”, “Ortadoğu Ülkeleri Tarihi” gibi önemli çalışmalar çıkarmıştır.

(现代化研究在中国的兴起与发展) makalesinde şöyle bir ifade kullanılmıştır: “Belli olarak modernleşme süreci üzerine yapılan ilk tarih çalışması Liu Keshu’nun ‘Yeni Türkiye’ isimli kitabıdır. 300 bin kelimesi olan bu kitapta, Asya’nın diğer hasta adamı olarak denilmiş olan Osmanlı İmparatorluğu’nun modern bir ulusal ülkeye değişmesi kapsamlı bir şekilde anlatılmıştır.” (Lin, 1998:151)

“Yeni Türkiye” kitabının dışında Liu “Türk Devrim Tarihi” (土耳其革命史) isimli bir kitap da kaleme almıştır. Birinci baskısı 1929, ikinci baskısı 1933 yılında yayımlanan bu kitapta yazar 1908 ile 1909 yılları arasındaki Jön Türk hareketlerini ve 1919 ile 1923 yılları arasındaki Millî Mücadele sürecini ve Atatürk’ün liderliğindeki devrimi anlatmaktadır.

Liu gibi Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu ve Atatürk’ün liderliğindeki devrimler ve reformlar konularında duran birkaç araştırmacılar daha vardır. Örneğin Zhao Jingyuan 1935 yılında “Türkiye Tarihi” (土耳其史) adlı kitap hazırlayıp yayımlatmıştır. 10 bölümden oluşan bu kitapta Osmanlı İmparatorluğu’nun güçlü dönemi, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu ve 1934 yılına kadar ortaya çıkan tarihi olaylar ve özellikle Atatürk’ün başlattığı devrim anlatılmaktadır.

Türkiye’nin tarih ve modernleşme konularının dışında Türkiye’nin dış politikası da söz konusudur.

1935 yılında Henan Üniversitesi’nin profesörü Wang Shanshang “Türkiye’nin Dış İlişkilerine Ait Kanunların Çevirisi” (土耳其涉外法令译要) isimli kitap çıkarmıştır. 6 bölüm ve iki ekten oluşan, toplam 131 sayfası olan bu kitapta, Türkiye Cumhuriyeti’nin 1915 ile 1934 yılları arasında yayınlanan dış ilişkiler ile ilgili yasaları ve yönetmelikleri konu edilmiştir. Kitabın sonunda “Türkiye Cumhuriyeti Anayasası” ve “Türkiye İflas Kanunu” başlıklı ekler bulunmaktadır. Bu kitaptan önce Wang, 1934 yılında Henan Üniversitesi Gazetesi’nde “Türkiye Cumhuriyeti’nin 10. Yıldönümü Üzerine Düşünceler”(土耳其民国十周年之感想) isimli bir makale de kaleme almıştır.

Türkiye’nin dış politikası üzerine yapılan önemli çalışmalar arasında Lin Wanyan tarafından hazırlanan ve 1937 yılında yayınlanmış olan “Türkiye’nin Son Dönem Dış

Politikası” (土耳其最近之外交政策) adlı 8 bölümden oluşan kitabı da sayabiliriz. Birinci Dünya Savaşından sonra Türkiye'nin dış ilişkileri, Türkiye ile Yunanistan arasındaki savaş gibi konular anlatılmış, beşinci bölümde ise Çin ile Türkiye arasındaki diplomatik ilişkilerden bahsedilmiştir.

Bu dönemde Türkiye'nin ekonomisiyle ilgilenen Çinli araştırmacılar da bulunmuştur. 1935 yılında Zeng Guangxun “*Türkiye'nin Ekonomik Durumu*” (土耳其经济现状) isimli bir kitap çıkarmıştır. 5 bölümden oluşan bu kitapta, Türkiye Cumhuriyeti'nin maliyesi, sanayisi ve üretimi, uluslararası ticareti, kamu işleri ve ulaşımından söz edilmiştir. Bu kitabın kaynağını İngiltere Türkiye Büyükelçiliği'nde ticaret müsteşarı olarak çalışan Albay Woods'un İngiliz Dış Ticaret Bürosu'na yazdığı raporlar oluşturmuştur.

1937 yılında He Fengshan⁹ “*Türkiye'nin Kırsal Ekonomisinin Gelişmesi*” (土耳其农村经济的发展) adlı kitabı hazırlayıp yayınlamıştır. Toplam 264 sayfalık bu kitapta Türkiye Cumhuriyeti'nin tarım politikası, kırsal ekonomisini oluşturan unsurlar anlatılmıştır. Kitabın ilk sayfalarında Türkiye Cumhuriyeti'nin nüfusu dağılım haritası, tarım dağılım haritası gibi haritalar, tablo ve resimler yer almaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1949 yılına kadar kendi ülkesinin Türkiye ile aynı veya benzer durumda kaldığını düşünen bazı Çinli aydınlar ve araştırmacılar kendi ülkesi için doğru bir gelişme yolunu bulmak amacıyla Türkiye'yi yakından takip etmişlerdir. Bu ilgi ve yönelimde, Türkiye'de yapılan devrimlerinin başarılı olduğunu düşünüp Türkiye'nin gelişme yolunu öğrenmek isteyen bir bakış açısı olduğu kadar, Türkiye'nin tarihsel çizgisini ve devrimlerini eleştirip ders çıkarmak isteyen aydın grupları her iki anlamda da Türkiye üzerine değerli araştırmalar yapmışlardır.

Ortaya çıkarılan çalışmaların konularına bakıldığında, bu dönemdeki Çinli aydınlar ve araştırmacıların ilgilerinin Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemindeki devrimler, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, Atatürk'ün liderliğindeki reformlar ve Türkiye

⁹ He Fengshan 何凤山(d.10.09.1901-ö.28.09.1997): Çinli bir diplomattı. II. Dünya Savaşı sırasında Viyana'da Başkonsolosken on binlerce Yahudiyi kurtarmak için onlara Çin vizesi vermiştir. Bundan dolayı "Çin'in Schindler'i" olarak anılmaktadır. 1935-1937 yıllarında Türkiye'deki Çin büyükelçiliğinde çalışmıştır.

Cumhuriyeti'nin dış politikası gibi tarihi, siyasi ve ekonomik konularda odaklandığı söylenebilir. Gerçek ihtiyaçların neticesinde bu dönemdeki aydınlar ve araştırmacıların yaptıkları Türkiye araştırmaları hemen hemen hepsi bu konularla ilgilidir. Ancak çok az kısmında edebiyat konusundaki çalışmalara da rastlanmaktadır.

Bu anlamda bakıldığında; 1929 yılında Wang Shiyang tarafından “*Türk Fablları*” (土耳其寓言) isimli bir çeviri kitabı ortaya çıkarıldığını görüyoruz. Bu kitabın önsöz'ünde Wang çevirisini şu ifadelerle tanıtmaktadır:

“Bu onlarca Türk fablları, ‘Dünyanın Ünlü Eserleri’ isimli kitabın ‘Türk Edebiyatı’ kısmından ara dilden çevrilmiştir. Bu fablların yazarları artık bulunamaz ancak yakın çağa ait olmaları bilinebilir bir husustur. En yaygın ve en duygulandırıcı olması özellikleriyle fabllar, Avrupa’da halkların fikirlerini en iyi gösteren araçtır... ‘Köylü ve Av Köpeği’ isimli fablda Türk hükümdarın zorbalığı görülebilir (...) Bu fabllardan iki ortak özelliğin varlığını da fark edebiliriz: isyansız dayanma ve hükümdarın baskılarına karşı şikâyet etme... Yapısına ve sözüne bakılırsa (fabllar) kusursuz sayılamazlar, ancak çok kısa ve bellidirler ve hayatla ilgilendirilmelidir” (Wang, 1931:5-7)

Bu ifadelerden öğrenebiliriz ki, Wang fablları halkların düşüncelerinin gösterilme, fikirlerinin yansıtıcısı aracı olarak görmüştür. Böylelikle, o dönemdeki Çinli aydınlar ve araştırmacıların da artık edebiyat eserleri aracılığıyla Türkiye’yi incelemeye başlamış olduklarını söylemek mümkündür.

Bu kitabın dışında aynı ismi taşıyan bir çeviri kitap daha bulunmaktadır. 1933 yılında “*İlk Okul Öğrencilerin Kütüphanesi*” (小学生文库) isimli bir kitap serisi Shangwu Basın Evi¹⁰ tarafından yayımlanmıştır. İki yüze yakın eğitimci ve edebiyatçı gibi uzmanların katılmalarıyla bu kitap serisi tabiat, toplum, kültür, yaşam gibi evrensel olan her alanı içermektedir. 45 türden ve 500 kitaptan oluşan bu kitap serisinin her kitabında çok fazla güzel resimler de yer almaktadır. Zhang Renguang’ın editör ettiği “*Türk Fablları*” (土耳其寓言) isimli kitap da bu 500 kitaptan biri olarak yer almıştır.

Çin Milli Kütüphanesi ve CNKI veri tabanlarındaki arama sonuncuna göre 1949

¹⁰ Shangwu Basın Evi 商务印书馆: Çin’in basın tarihindeki ilk basın evi. Onun kurulması Çin’in modern basın sektörünün başlangıç noktası sayılmaktadır.

yılına kadar söz konusu iki adet fabl kitabının dışında başka hiçbir çalışmaya rastlanmamıştır.

1.2. 1949-1977 Yılları Arası

Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1949 yılından Reform ve Dışa Açılma Politikasının ilan edildiği 1978 yılına kadar Çinli araştırmacıların yaptıkları Türkiye odaklı araştırmalarda öncekiler gibi yine Türkiye'nin tarihi başta olmak üzere benzer konular üzerinde durulmuştur. Bu yıllarda Çin'deki akademik çevrenin ve Soğuk Savaş'ın derin etkileri altında yapılan araştırmaların sayısı çok sınırlıdır. Zan Tao, "60 Senede Çin'de yapılan Türkiye Araştırmaları" isimli makalesinde bu konu hakkında şöyle ifade kullanmıştır:

"1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan 1978'deki Reform ve Açılım hareketine kadar geçen yıllarda Çin'deki beşerî ve sosyal bilimler alanında bilimsel araştırmalar, Soğuk Savaş ve yurtiçindeki siyasi ideoloji tarafından derin bir şekilde etkilenmiştir. Çinli araştırmacıların uzun süre içinde Sovyetler Birliği'ndeki araştırma modelini taklit ettikleri için kapsam, seçilen alanlar ve araştırma düzeyi açısından bakılırsa yapılan araştırmaların çeşitli eksiklikleri ve sınırlılıkları mevcut olmuştur. Çin'deki bu akademik çevre Türkiye araştırmalarını da etkilemiştir. Reform ve Açılım hareketinden önce Çin'deki Türkiye araştırmaları bir durağanlık ve boşluk içinde geçmiştir. Soğuk Savaş'ının etkisiyle Çin ve Türkiye arasında yakın bir ilişki kurulmaması ve Türkiye'nin Çin üzerinde büyük bir etkisi olmaması, Çin'deki Türkiye araştırmalarının eksikliğine sebep olmuştur. Ancak bu, Çin'in bu dönemde Türkiye'nin varlığını tamamen yok saydığı anlamına gelmemektedir." (Zan, 2010: 68)

Bu tespiti, bir Türk tarihçinin düşüncelerinde de benzer bir şekilde görebiliriz:

"İkinci Dünya Savaşı sonrası iç savaşı kazanan komünistler tarafından 1949 yılında kurulan Çin Halk Cumhuriyeti Türkiye tarafından tanınmamıştır. Türkiye, Batı dünyasının yanında yer alarak ana karadaki komünist rejim yerine, iç savaş sonrasında Tayvan'a sığınan milliyetçiler tarafından kurulan Çin Cumhuriyeti ile diplomatik

ilişkilerini sürdürmüştür.” (Akdağ, 2019:68)

1949-1977 yıllarında ideoloji ve uluslararası siyasi durumun etkisinde kalan Çin’de Türkiye üzerine yapılan araştırmaların önemli bir kısmı tarafsız ve özgür olamamıştır. Bu dönemin ilk yıllarında Çin’in üst liderlerinin Atatürkçülük üzerine eleştirmeleri yoğunlaştırmaları, Türkiye’nin Batıcı ve Batılı ülkeler tarafında olması, özellikle Kore Savaşı sırasında ABD’nin müttefiki olarak Kore’ye asker gönderip Çinli askerlerle savaş sahasında karşılaşması gibi sebeplerle Çin’de Türkiye’ye sıcak bakılmamıştır. Bu tarihi ve sosyal bağlamda yapılan bazı Türkiye araştırmalarında nesnel olunmadığını söylemek yerinde olur. Mesela; Peng Shuzhi *“Türkiye Araştırmalarında Üç Konu”* (土耳其研究三题) isimli makalesinde durumu şöyle değerlendirmiştir.

“Çinli araştırmacılar dolambaçlı bir yolda Atatürk’ün liderliğindeki devrimleri ve reformları araştırıyorlar. 20. Yüzyılın 40’lı-70’li yılları arasında tam Gandi gibi Atatürk üzerine de bazı taraflı değerlendirme yapılmıştır. Bazı kitaplar ve makalelerde tarihi olayları ve o ülkenin durumunu iyice anlamadan Atatürkçülüğe karşı dogmatik bir şekilde eleştiriler getirmişlerdir.” (Peng, 2002: 47)

CNKI veri tabanlarındaki arama sonucuna göre “Dünya Bilgileri”¹¹ başta olmak üzere dergilerde yayınlanan makalelerde, genelde Türkiye’nin ABD ile ilişkisindeki düşük yerini özellikle Menderes hükümetinin iç ve dış politikalarını eleştirmiş ve buna karşı Türkiye halkının gerçekleştirdiği bazı isyanlar övülmüştür. Bu konuda “Dünya Bilgileri” dergisinde şu makaleler bulunmaktadır:

Bilun: *“Türkiye Halkları Emperyalist Amerika’nın Köle Yapmasını İsyandır ediyorlar”* (1950), Wang Qing: *“Emperyalist Amerika’nın Köle Yaptığı Türkiye”* (1951), Sun Yuan: *“Amerika’nın Kolonisi Yerine Geçen Türkiye”* (1953), Peimin: *“Türkiye Susuzluğu Gidermek İçin Zehir İçiyor”* (1955), Xiao Lin: *“Amerika’nın Orta Doğu’daki Ön Gözcüsü: Türkiye”* (1957), Zhuang Qubing: *“Emperyalistlerin Orta Doğu’daki Kedi Tırnağı: Türkiye”* (1958), Gu Minyuan: *“Kriz Altındaki Türkiye”* (1959), Huizhen *“Türkiye Halkları İlerliyorlar”* (1960), Liu Yunhua: *“Amerika’nın İşgali Altındaki*

¹¹ Dünya Bilgileri 《世界知识》: 1934 yılında kurulmuştur. Çin’de yaygın sosyal etkiye sahip olan ve uluslararası konularda duran bir dergidir. Çin Dışişleri Bakanlığı tarafından yönetilmektedir.

Türkiye” (1963).¹²

Bu çalışmalarla birlikte Çin'in yeni reformları ve politikalarının çıkarılması ve uygulanması için deneyim kaynağı niteliğinde olan araştırmalar da yapılmıştır. Örneğin 1954 yılında kurulan Çince Karakter Reformu Komitesi Türkiye'nin deneyimlerini öğrenmek için “*Türkiye'nin Harf Devrimi*” (土耳其的文字改革) isimli kitabı ortaya çıkarmıştır.

Bu dönemde Sovyetler Birliği'ndeki araştırmaları daha yakından takip eden Çin'de ortaya çıkarılan Türkiye hakkında çalışmaların çoğu Sovyetler Birliği'ndeki çalışmaların çevirileridir. Bu çevirilerden bahsedilmesi gereken eser Sovyetler Birliği'nin ünlü Türkolog A. F. Miller'in yazdığı ve 1958 yılında Zhu Guisheng'in çevirdiği “*Modern Türkiye'nin Kısa Tarihi*” (土耳其现代简明史) isimli kitaptır. 20. yüzyılın ilk yarısındaki Türkiye tarihini detaylı olarak anlatan bu kitap, o dönemde Çinli araştırmacılar için çok önemli bir kaynak olmuştur. A. F. Miller'in diğer kitabı “*Dünya Çağdaş Tarihi, 1918 ile 1939 yılları arasındaki Türkiye*” (现代世界史: 一九一八至一九三九年时期的土耳其), 1954 yılında Çin Halk Üniversitesi, Dünya Tarihi Anabilim Başkanlığı tarafından çevrilmiştir. Ancak bu kitabın içeriğinin nispeten basit olması nedeniyle “*Modern Türkiye'nin Kısa Tarihi*” kadar önemsenmemiştir.

1963 yılı sonunda Çin'in eski başbakanı Zhou Enlai bazı Asya, Afrika ve Avrupa ülkelerini ziyaret etmeden önce, ilgili kurumların yetkililerini çağırıp yabancı ülkeler üzerine araştırmaları nasıl güçlendirmek konulu toplantı düzenlemiştir. Toplantıdan sonra merkeze “*Yabancı Ülkeler Üzerine Araştırmaları Güçlendirme Hakkında Raporu*” (关于加强研究外国工作的报告) sunmuştur. Raporda yabancı ülkeler üzerine araştırmaların o zamanki duruma uyarlanmadığı ve bağımsız araştırma kurumların kurulması gerektiği belirtilmiştir. Eski Cumhurbaşkanı Mao Zedong raporu hemen onaylamıştır. Cumhurbaşkanı Mao Zedong'un talimatı ve Başbakan Zhou Enlai'nin raporu sonucunda 1961-1964 yıllarında Çin'deki ilk Ortadoğu ve Afrika araştırma kurumları kurulmuştur. Bu kurumlar arasında Çin Sosyal Bilimler Akademisi Batı Asya

¹² <https://www.cnki.net/>

ve Afrika Çalışmaları Enstitüsü, Kuzeybatı Üniversitesi Ortadoğu Çalışmaları Enstitüsü, Yunnan Üniversitesi Güneybatı Asya Çalışmaları Enstitüsü gibi kurumlar yer almaktadır. Bu kurumların kuruluşundan sonra Ortadoğu araştırmalarına başlanmış ve kısa zamanda ilgili çalışmalar ortaya çıkarılmıştır. Bu anlamda, Çin Sosyal Bilimler Akademisi Batı Asya ve Afrika Çalışmaları Enstitüsü “Asya ve Afrika Çevirileri”, “Asya ve Afrika Bilgiler” ve “Batı Asya ve Afrika Kaynakları” gibi dergileri çıkarmıştır. (Yang, 2010: 37)

Bu dergilerde Türkiye dahil Ortadoğu ülkeleriyle ilgili pek fazla makaleler yayımlanmıştır, özellikle “Asya ve Afrika Çevirileri” dergisinin 1960 yılında çıkarılmış olan 5. sayısında yalnız Türkiye üzerine çalışmalara yer verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki resmî ilişkiler, Çin’in Birleşmiş Milletler ve uluslararası toplumda tanınmasıyla paralel olarak 1971 yılında kurulmuştur. Diplomatik ilişkinin kurulmasıyla ‘düşmanlık’ sayılabilen iki ülke arasındaki ilişkiler yeni döneme girmiştir. Bu süreçte bir başka önemli olay olarak, 1972 yılında ABD Başkanı Richard Nixon Çin’i ziyaret etmiştir. Bu ziyaret arasında “*Shanghai Bildirisi*” (上海公告) yayımlanmış ve böylece, iki ülke arasında 20 yıldan fazla süren hiç temasta bulunmama durumu sona ermiştir. ABD’nin önceki 20 yılda Çin’i çevreleme politikası uygulaması nedeniyle, Çin ve başka ülkeler arasında yalnız diplomatik ilişki değil, ekonomik ticari ve kültürel temaslar ile personel değişimi bile sınırlı olmakla beraber, Nixon’un Çin’i ziyaret etmesiyle birlikte Çin ve başka ülkeler ve özellikle Batılı ülkeler arasındaki her alandaki temaslar büyük ölçüde artmıştır.

Bu bağlamda, Çin’de yabancı ülkeler üzerine yapılan araştırmalar daha çok önemsenmeye başlanmış, 1974 yılında Çin’in 17 yayınevi ortak olarak, bir proje çerçevesinde başka ülkelerin beşerî coğrafyası üzerine yapılmış çalışmaları kendi dillerine çevirip yayınlamaya başlamıştır. Bu çevirilerden biri İngiliz John C. Dewdney’in yazdığı ve 1971 yılında Chatto & Windus Yayınevi tarafından İngilizce yayımlanan “*Türkiye, Tanıtıcı Coğrafya*” (土耳其地理) isimli kitaptır. Kitap 1975 yılında Beijing Üniversitesi’nin Jeoloji ve Coğrafya Bölümü tarafından Çince’ye

çevrilmiş ve Shanwu Baskı Evi tarafından yayınlanmıştır.

Bu dönemde sayı olarak az ve nitelikli araştırmalar açısından sınırlı olsa da siyaset, tarih, dil ve coğrafya alanlarında araştırma kitapları ve makaleler hazırlanmıştır. Ancak ‘Türk Edebiyatı’ olarak bakıldığında, yalnız birkaç edebi eser Rusça çevirisinden Çince’ye aktarılmıştır. Bu dönemde henüz araştırma-inceleme yazıları ve kitabı yoktur veya bulunamamıştır. Bunun hakkında detaylı bilgiler sonraki bölümde verilecektir.

1.3. 1978 Yılından Bugüne

1978 yılında ilan edilip uygulanmaya giren Reform ve Dışa Açılma’dan sonra Çin ile dünyadaki diğer ülkeler arasında her alandaki temaslar gün geçtikçe yoğunlaşmıştır. Modernleşme sürecinde Çin’in dış dünyayı daha iyi tanınması gerekmektedir. Bunun sonucunda Çin’in Ortadoğu ülkelerinin ulusal durumu, siyaseti, ekonomisi, kültürü ve tarihi üzerine yaptığı araştırmalar bir kez daha vurgulanmış ve araştırma kurumları giderek güçlenmiş, daha akademik ve çeşitlendirilmiş hale gelmiştir. (Sun, 2011: 65) Bu bağlamda Çin’deki Türkiye araştırmaları da yeni döneme girmiştir. Yapılan çalışmaların sayısı büyük ölçüde artmış ve araştırmalar pek çok alanda kapsam olarak büyük ölçüde çeşitlenmiş ve zenginleşmiştir.

Çin’deki Türkiye araştırmalarının en önemli konularından biri şüphesiz ki tarih konusudur. Türk Yazarları Mükerrrem Kâmil Su ve Kâmil Su’nun tarafından kaleme alınan ve Pro. Yang ZhaoJun¹³ tarafından çevrilen “*Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*” (土耳其共和国史) isimli kitap 1978 yılında Yunnan Üniversitesi Güneybatı Asya Enstitüsü tarafından yayınlanmıştır. Yang, bu kitabı çevirirken ara dil kullanmamış, doğrudan Türkçe’den çevirmiştir. Kitabın iç kapağında Kanaat Yayınları’nın 20. Türkçe baskısından çevirdiğini belirtmiştir.

1978 yılından sonra Çinli araştırmacılar eski tarihi araştırmalara devam ederken Batılı ülkelere gelen tarih araştırma anlayışlarının ve araştırma yöntemlerinin

¹³ Zhaojun Yang 杨兆钧: (d.1909-ö.2003) Çinli Tarihçi, Türkçe dilbilimcisi. Gençliğinde Ankara Üniversitesi’nde eğitim görmüştür. Çin Kuzeybatı Üniversitesi, Qinghai Etnikler Üniversitesi, Yunnan Üniversitesi’nde öğretmenlik yapmıştır. Dünya tarihi, İslamiyet tarihi ve Türk Tarihi gibi alanlardaki çok fazla sayıda değerli çalışmalar ortaya çıkarmıştır.

etkisinde Türkiye tarihine yeni açılardan bakmaya başlamıştır. Bernard Lewis'in¹⁴ kaleme aldığı *“Modern Türkiye'nin Doğuşu”* (现代土耳其的兴起) isimli kitap 1982 yılında Fang Zhonglian tarafından Çince'ye çevrilmiş ve Shanwu Baskı Evi tarafından yayınlanmıştır. Zan Tao, *“Bu kitabın çevrilmesi Çin'deki Türkiye araştırmalarının gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. Gördüğüme göre bu kitabın alıntılanma oranı en yüksektir.”* diye yorumlamıştır. (Zan, 2010: 70)

1990 yılında Yang Zhaojun'un kaleme aldığı *“Türkiye'nin Modernleşme Tarihi”* (土耳其现代史) isimli kitap Yunnan Üniversitesi Yayınevi tarafından yayınlanmıştır. *“Birinci Dünya Savaşı ve Türkiye (1914-1923)”, “Cumhuriyetin İlk Yılları (1923-1928)”, “Dünya Ekonomi Krizi Dönemi (1929-1932)”, “Ekonomi Gelişmesine İlk Adım (1933-1939)”, “İkinci Dünya Savaşı ve Savaş Sonraki İlk Yıllar (1940-1950)”, “Demokrat Partisi Hükümeti (1950-1960)”, “60'lı Yıllardaki Türkiye (1960-1970)” ve “Kriz Altındaki 70'li Yıllar (1971-1980)”* başlıklı 8 bölümden oluşan bu kitapta 1914-1980 yıllar arasındaki Türkiye'nin siyasi, ekonomik ve kültürel gelişmeleri ve toplum değişimleri anlatılmaktadır. Peng Shuzhi *“Yang'ın bu kitabı Liu Keshu'dan sonra Çinli araştırmacı tarafından yazılan ilk sistemli Türkiye Cumhuriyeti tarihidir.”* diye yorumlamıştır. (Peng, 2002: 47)

21. yüzyılda Çin'in her alandaki gücünün yükselmesiyle, daha fazla sayıda Çinlinin ve Çin şirketlerin yurtdışına çıkmaya, dünyaya açılmaya ihtiyaçları vardır. Milli menfaat açısından Çin'in diğer ülkelerle ilişkileri güçlendirmeyi her fırsatta vurgulaması söz konusudur ve bunu hep gündeminde tutmaktadır. Uluslararası duruma bakıldığında “11 Eylül” olayı, Afganistan Savaşı, Irak Savaşı, “Arap Baharı”, Libya ve Suriye gibi ülkelerin iç savaşları, El Kaide ve ISIS'in etkinlikleri gibi Ortadoğu konuları, Çinli araştırmacılarının ilgilerini çekmektedir. (Pu, 2018: 84-85)

Bu bağlamda Çin Kuzeybatı Üniversitesi Ortadoğu Çalışmaları Enstitüsü'nün profesörü Peng Shuzhi tarafından editör edilen *“Ortadoğu Ülkelerinin Genel Tarihi”* (中

¹⁴ Bernard Lewis: (d.31 Mayıs 1916 – ö.19 Mayıs 2018), İngiliz asıllı Amerikalı tarihçidir. Princeton Üniversitesi'nde Yakındoğu Etüdleri profesördür. İslam tarihi ve İslam-Batı ilişkisi hakkında uzmanlaşmıştır. Ortadoğu hakkında uzmanlaşmış batılı uzmanlar arasında en çok okunan yazarlardandır.

东国家通史) isimli kitap dizisi yayınlanmıştır. Bu dizide yer alan ve Prof. Dr. Huang Weimin tarafından hazırlanan “Türkiye” (土耳其卷) isimli kitap 2002 yılında ortaya konmuştur. Bu kitapta, eski dönemlerden kaleme alındığı tarihe kadar Türkiye'nin genel anlamda tarihi anlatılmıştır. Bu kitabın dışında Huang, Türkiye tarihi hakkında birkaç eser daha yazmıştır. Bunlar; 2000 yılında “Osmanlı İmparatorluğu” (奥斯曼帝国), 2004 yılında “Türkiyeli” (土耳其人), 2014 yılında ise “Türkiye Tarihi” (土耳其史话) isimli çalışmalardır.

Ha Quanan tarafında hazırlanan ve Shanghai Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınevi tarafından 2014 yılında yayınlanan “Türkiye'nin Genel Tarihi” (土耳其通史) isimli araştırma kitabı, eski Anadolu medeniyetlerinden 21. Yüzyılına kadar gelen tarihi süreci detaylı olarak anlatmıştır. 19 bölümden oluşan bu kitap siyaset, ekonomi ve kültür alanlarını içermektedir

Türkiye'ye dair çalışmalarda Türk dış politikası da hep konu edilmiştir. Yunnan Üniversitesi'nin Prof. Dr. Xiao Xian'in¹⁵ kaleme aldığı “Türkiye ve Amerika Arasındaki İlişkiler Üzerine Çalışma” (土耳其和美国关系研究) isimli kitap 2006 yılında Shishi Yayınevi tarafından yayınlamıştır. “Ortadoğu Sorunları ve Amerika'nın Ortadoğu Politikası”, “İran ve Amerika İlişkileri Üzerine Çalışma” ve “İsrail ve Amerika İlişkileri Üzerine Çalışma” kitaplarıyla bir seri olarak yayınlanan bu kitapta Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminden “9.11/ 11 Eylül” olayına kadar Türkiye ve Amerika arasındaki ilişkiler, karşılıklı ilişkileri etkileyen unsurlar, yaşanan sorunlar gibi konular detaylı olarak anlatılmıştır. Bu kitap Çin'de yapılan Türkiye ve Amerika ilişkileri üzerine çalışmalar arasında en değerlilerinden biri sayılmaktadır. Yazarın diğer kitabı olan “Ağır Hasta ve Acil İlaç: Türkiye'nin Kemal Reformları” (沉痾猛药: 土耳其的凯末尔改革) başlıklı çalışması, 2001 yılında Nanjing Üniversitesi Yayınevi tarafından yayınlanmıştır. Bu kitap, Atatürk'ün liderliğinde devrim ve reformlar üzerine yapılan çalışmalar arasında önemli yer tutmaktadır. Çin'de, Türkiye-Amerika ilişkilerinin dışında Çin-Türkiye ilişkileri de oldukça önemsenmekte ve üzerinde

¹⁵ Xiao Xian 肖宪: (d. Ağustos 1954-) Çinli Tarihçi, uluslararası ilişkiler, Ortadoğu çalışmaları, dünya milletleri gibi alanlardaki uzmandır.

çalışmalar yapılmaktadır.

Dolayısıyla; yukarda kaydedilen Türkiye'ye dair tarihsel ve kültürel araştırmaya yönelik çalışmaların çoğunda “Çin-Türkiye İlişkileri” bölümü özenli bir yaklaşımla yer almaktadır ve CNKI veri tabanlarında da oldukça fazla sayıda ilgili makaleler bulunmaktadır.

Ekim 2010'da Türkiye'yi ziyaret eden Çin'in eski Başbakanı Wen Jiabao'nun ikili ilişkileri “stratejik ortaklık” düzeyine taşıyacak anlaşmalara imza atmasıyla iki ülke arasındaki ilişkiler daha yakınlaşmıştır. 2010 yılından sonra Çin-Türkiye ilişkilerinin yakınlaşmasıyla özellikle “Bir Kuşak Bir Yol”¹⁶ projesinin ilan edilmesiyle Çin'de birkaç tane Türkiye araştırma merkezi açılmış ve bazı üniversitelerde Türkçe bölümü kurulmuştur.

20. Yüzyılda Türkçe bölümü açan Luoyang Yabancı Diller Üniversitesi, Beijing Yabancı Diller Üniversitesi ve Çin İletişim Üniversitesi'nden sonra da, bu süreçte şu üniversitelerde de Türkçe bölümleri açılmıştır: Shanghai Yabancı Diller Üniversitesi (2011), Xi'an Yabancı Diller Üniversitesi (2012), Tianjin Yabancı Diller Üniversitesi (2017), Guangdong Yabancı Diller ve Dış Ticaret Üniversitesi (2017), Zhejiang Yabancı Diller Üniversitesi (2018), Yuexiu Yabancı Diller Üniversitesi (2019). Planlamada, yakın zamanda Türkçe bölümlerinin kurulacağı birkaç üniversite daha varlığı söz konusudur.

Shanghai Üniversitesi (2013) , Shanxi Normal Üniversitesi (2016) ve Beijing Üniversitesi'nde (2018) Türkiye Araştırmaları merkezleri kurulmuştur. Geçen yıllarda Çin'deki Türkiye araştırmalarının büyük kısmı Ortadoğu çalışmaları çerçevesinde yapıldığı söylenebilir. Huang Weimin'in “Türkiye” kitabı ve Xiao Xian'ın “Türkiye ve Amerika Arasındaki İlişkiler Üzerine Çalışma” kitabı ikisi de Ortadoğu ile ilgili kitap serisinde yer almaktadır. Türkiye araştırmaları yapan araştırmacıların çoğu hem Ortadoğu'nun ülkeleri hem de Türkiye üzerine araştırma yapmaktadırlar. Söz konusu

¹⁶ Bir Kuşak Bir Yol 一帶一路: 2013 yılının sonunda Çin devlet başkanı Jinping Xi tarafından ilan edilmiştir. Proje içeriğinde; üye devletler arasında demir kara ve dijital bağlantılar, köprüler, petrol ve doğal gaz boru hatları, lojistik üsler, enerji santralleri, hava alanları ve limanlar gibi büyük tesisler yer almaktadır. Projenin İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve Deniz İpek Yolu olarak iki kısmı vardır.

Türkçe bölümleri ve araştırma merkezlerinin kurulmasıyla Çin'deki Türkiye araştırmalarında daha uzmanlaşmaya gidilmiş, önemli çalışmalar yapılmıştır. Shanghai Üniversitesi'nin Türkiye Araştırma Merkezi "*Türkiye Gelişmesi Raporu (2014)*" (*土耳其发展报告 2014*), "*Türkiye Gelişmesi Raporu (2015)*" (*土耳其发展报告 2015*), "*Türkiye Gelişmesi Raporu (2016)*" (*土耳其发展报告 2016*) isimli raporları ortaya çıkarmıştır. Bu merkezin araştırmacılarının hazırladıkları "*Türkiye*" (*土耳其*) isimli kitap 2015 yılında Sosyal Bilimler Eserleri Yayınevi tarafından yayınlanmıştır. Bu kitapta Türkiye'nin genel durumu, tarihi, siyaseti, ekonomisi, askeri, toplumsal yapısı, kültürü ve dış ilişkileri detaylı ve sistemli bir şekilde anlatılmıştır.

Shanxi Normal Üniversitesi'nin Türkiye Araştırma Merkezi kuruluşundan beri her sene dünyadaki ünlü Türkiye araştırmacılarının katıldıkları uluslararası akademik konseri düzenlemektedir. Bununla birlikte merkez "*Türkiye Araştırmaları*" isimli dergiyi de ortaya çıkarmıştır. Araştırmacılar, "*Türkiye'nin Milli Ülke İnşası ve Kürt Sorununun Gelişimi*" (*土耳其民族国家建设和库尔德问题的演进*), "*Erdoğan'ın Yeni Türkiye'si ve Modern Türkiye'nin Krizleri*" (*埃尔多安的新土耳其和现代土耳其的危机*) ve "*Türkiye'deki Kürtlerin Siyaseti*" (*土耳其库尔德人政治*) gibi değerli eserler kaleme almışlardır. ¹⁷

1.4. Türk Edebiyatının Çin'deki Durumu

Her iki ülkenin edebiyatında etkileşim ve Çin'de Türk edebiyatının durumu açısından bakıldığında, Türk Edebiyatının yukarıda adı ve konusu geçen bazı araştırma kitaplarının değinilen bir parçası olarak ortaya konmuş olduğunu görüyoruz. Örneğin; Ha Quanan tarafından hazırlanan "*Türkiye'nin Genel Tarihi*" kitabının "Osmanlı İmparatorluğunun Kültürü" isimli bölümünün edebiyat kısmında Divan Edebiyatı ve Halk Edebiyatının birkaç önemli şairinden söz edilmiştir. "Türkiye Cumhuriyeti'nin Kültürü" bölümünde ise başlıca Orhan Pamuk ve eserleri konu edilmiştir.

Shanghai Üniversitesi'nin Türkiye Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan

¹⁷ <http://turkey.snnu.edu.cn/zxgk/zxjj.htm>

“Türkiye” isimli kitapta, Türk edebiyatı ve tiyatrosu ara başlıkları bulunmakla birlikte 4 sayfalık bu konu yüzeysel bir şekilde ele alınmıştır.

1979 yılından beri Çinli araştırmacılar Türkiye’nin her alanı üzerine çalışmalar ortaya çıkarmışlardır. Makaleler bakıldığında CNKI veri tabanlarında “Türkiye” (土耳其) konusu ve “Türkiye” (土耳其) anahtar kelimesi şartları ve imkanları altında arama yapılarak **8,239** Çince sonuca ulaşılmıştır. Bu makalelerin her bilim dalı ve alandaki dağılımı şu şekildedir: siyaset (1354), sanayi ekonomisi (855), tarih (359), dış ticaret (341), kuramsal iktisat (317), edebiyat (230), tarım ekonomisi (180), haber ve iletişim (167), askerlik (156), ticari ekonomi (147), eğitim (145), coğrafya (141), milli ekonomi (129), inşaat (128), finans (115), sanat (111), spor (94), hukuk (88), din (81), dil (79), su mühendisliği (76), dünya fizik (69), silah sanayi (67), ulaşım ve taşıma (65), çevre (65), arkeoloji (63), iş idaresi (60), toplum (59), ulaşım ve taşıma ekonomisi (58), klinik tıp (52), kültür (49), kimya mühendisliği (48), sinema (48), hafif sanayi (47), elektrik mühendisliği (46), etnik (40), madencilik (39), jeoloji (38), halk sağlığı ve önleyici tıp (37), iletişim ekonomisi (37)...¹⁸

Bu veri ve rakamlardan hareketle denilebilir ki; Çin’deki Türkiye araştırmalarının büyük kısmı siyaset, tarih ve ekonomi konuları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu tez çalışmasının konusu olan Türk edebiyatı ile ilgili çalışmaların sayısı bu alanlara göre oldukça az olmasına rağmen yine de önemli bir yer tutmaktadır.

¹⁸ CNKI’nın analiz sistemi en fazla 40 tane bilim dalı gösterebilmektedir. Bunun sonucunda bazı makalelerin hangi bilim dalına ait olduğu görülmemektedir.

2. 1949-2005 YILLARI ARASINDA TÜRK EDEBİYATI ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

1949 yılından bugüne kadar Çin’de yapılan Türk Edebiyatı hakkında çalışmaların çoğu 2006 yılından yani Orhan Pamuk’un Nobel Ödülünü kazanmasından sonra ortaya konmuş çalışmalardır. 2006 yılından önceki çalışmalar sayısal olarak az yer tutmakla birlikte varlığından söz ederken bunları 1949-2005, 2006-2020 yılları arası olmak üzere önce iki grupta, sonrasında ise sayısal ve tür gibi özellikler açısından birinci grup olan 1949-2005 yılları arasını 1949-1977 ve 1978-2003 yılları arası olmak üzere iki kategoride değerlendirebiliriz.

2.1. 1949-1977 Yılları Arası

2.1.1. Edebi Eserler

Bu dönemde Çince’ye çevrilen Türk edebi kitapları hakkındaki bilgi almak için Çin Milli Kütüphanesi’nin veri tabanında “Türkiye” (土耳其) anahtar kelimesi ile arama yapılmıştır. Bu arama motorunun yanında, Çin’in en büyük online kitapçılarından “Dang Dang”, “JD”, “Amazon” ve “Kong Fu Zi İkinci El Kitapları” sitelerinde aynı şekilde aramalarla Çince’ye çevrilen Türk edebiyatı varlığı konusu zenginleştirilmiştir. Hikâye, şiir, roman, günlük türü örnekler, görüldüğü gibi; Ömer Seyfettin, Nazım Hikmet, Sabahattin Ali, Orhan Kemal isimlerden seçilmiştir. Ulaşılan sonuçlar yayın yıllarına göre Tablo1’de listelenmiştir.

2.1.1.1.

Tablo 1: 1949-1977 Yılları Arasında Çince’ye Çevrilen Türk Edebiyatı Eserleri

No.	Eser	Yazar	Çevirmen	Yayınevi	Yayın Yılı	Kaynak Dil
1	Asfalt Yol 沥青路	Sabahattin Ali	Leiran	Yeni Kültüre ve Sanat	1952	Rusça
2	Nazım Hikmet Şiirleri	Nazım	Chen	Halk	1952	Rusça

	希克梅特诗集	Hikmet	Weiming	Edebiyatı		
3	Tanya 卓娅	Nazım Hikmet	Wei Huangnu	Halk Edebiyatı	1953	Rusça
4	Türkiye’de (Fatma, Ali ve Diğerleri) 土耳其的故事	Nazım Hikmet	Wu Meng	Sivil	1953	Rusça
5	Bir Komünistin Günlüğü 一个共产党员的日记	Uzçakar	Huang Fotong/ Liu Wenjuan	Çinli Gençler	1953	Rusça
6	Hasan Boğuldu 小哈桑	Sabahattin Ali	Leiran	Çocuklar	1954	Rusça
7	Bir Aşk Masalı (Ferhat ile Şirin) 爱情的传说	Nazım Hikmet	Chen Yansheng /Wu Chunqiu	Sivil	1955	Rusça
8	O Yaşayacak 他永远活着	Nazım Hikmet	Lei Nan	Çin Filmler	1957	Rusça
9	Gökkuşağı 虹	Ömer Seyfettin	Liu Chaojian	Halk Edebiyatı	1958	Rusça
10	Ekmek Kavgası 为面包而斗争	Orhan Kemal	Guo Shuke	Halk Edebiyatı	1958	Rusça
11	İçimizdeki Şeytan 我们心中的魔鬼	Sabahattin Ali	Shiguang	Halk Edebiyatı	1959	Rusça
12	Türk Şiirlerinden Seçme 土耳其诗选	Nazım Hikmet vb.	Yuan Shuipai	Shanghai Kültür ve Sanat	1960	Rusça
13	Ömer Seyfettin Hikâyeleri 赛斐丁短篇小说集	Ömer Seyfettin	Liu Chaojian	Halk Edebiyatı	1960	Rusça
14	Küçük Ali (Türk Hikâyeleri) 小阿里：土耳其短篇小说集	Orhan Kemal vb.	Fang Xia/Lu Maojun	Çocuklar	1963	Rusça

Kaynak: <http://www.nlc.cn/>, <https://www.jd.com/>, <https://www.amazon.cn/>, <https://www.kongfz.com/>

Bu çevirilerden “Asfalt Yol”, “Hasan Boğuldu”, “Gökkuşağı”, “Ekmek Kavgası”, “Ömer Seyfettin Hikâyeleri” ve “Küçük Ali (Türk Hikâyeleri)” hikâye kitabı türündedir. “Nazım Hikmet Şiirleri”, “Tanya” ve “Türk Şiirlerinden Seçme” ise şiir kitaplarıdır.

“Türkiye’de (Fatma, Ali ve Diğerleri)” ve “Bir Aşk Masalı (Ferhat ile Şirin)” tiyatro oyunu türündedir. “Bir Komünistin Günlüğü” hatıra, “O Yaşayacak” edebi senaryo, “İçimizdeki Şeytan” ise roman niteliğindedir.

Kitap şeklinde ortaya çıkarılan çevirilerin dışında dergi, gazete gibi periyodiklerde yayımlanan çevirileri bulmak için CNKI’da “Türkiye” (土耳其) konusunu girmek suretiyle Felsefeli ve Beşerî anabilim dalı Dünya Edebiyatı bilim dalına dahil edilen makaleler tabanındaki aramaların sonucunda ulaşılan çeviriler ise Tablo 2’de listelenmiştir.

Tablo 2: 1949-1977 Yılları Arasında Türk Edebiyatına Dair Gazete ve Dergilerden Aktarılan Metinler

No.	Başlık	Yazar/ Çevirmen	Çalışma Türü	Yayınevi	Yayın Yılı
1	İki Yergili Hikâye (Aziz Nesin: İt Kuyruğu ve Nasıl İntihar Ettim) 讽刺小说两篇	Wang Yu	Çeviri	Çeviri	1958
2	Fahri Erdinç: Hakaret 侮辱	Lin Guinian	Çeviri	Dünya Edebiyatı	1959
3	Aziz Nesin: Usulen 手续	Xiao Wen	Çeviri	Dünya Edebiyatı	1959
4	İki Yergili Hikâye (Aziz Nesin: Bugün Hava Nasıl Olacak ve Akciğer Hastalığı Olmalı) 讽刺小说两篇	Hu Qiaoqi	Çeviri	Dünya Edebiyatı	1960
5	Aziz Nesin: Dört Tane Sigara Kutusu 四只烟盒	Ma Yiruo	Çeviri	Dünya Edebiyatı	1961
6	İki Yergili Hikâye (Aziz Nesin: Bizim Sokağın Feneri ve Kazan Töreni) 讽刺小说两篇	Shenyou	Çeviri	Dünya Edebiyatı	1962

Kaynak: <https://www.cnki.net/>

Tablo 2’de gösterildiği gibi bu dönemde kitapların dışında tek metin olmak üzere toplamda 9 tane Türk hikayesi Çince’ye çevrilmiş ve bunlar “Dünya Edebiyatı” dergisinde yayınlanmıştır.

2.1.1.2. Dönemin Genel Özellikleri, Yorum ve Değerlendirme

Bu iki tablodan hareketle, Çin’de 1949-1977 döneminde Türk Edebiyatından yapılan çevirilerin belirli özelliklerini şu şekilde değerlendirebiliriz:

A. Bu dönemdeki çeviriler sayı olarak az olsa da, önceki döneme göre artmıştır.

Birinci bölümde bahsedildiği gibi 1949 yılından önce sadece iki (2) adet “Türk Fablları” Çince’ye kazandırılmıştır. Bununla karşılaştırıldığında 1949-1977 yılları arasında Türk edebiyatının Çince’ye yansıtıldığı çevirilerin sayısının artmış olduğunu söyleyebiliriz. Bu artışın sebebi şu açılardan değerlendirmek mümkündür:

Bir yandan, Çin Halk Cumhuriyeti’nin kuruluşu ve rejimin değişmesinden sonra hükümetin, yabancı ülkelerin edebiyatlarına da yönelip, çeviri ve araştırma faaliyetlerinin önemini farkedip, Çin’de sosyalizm kültürünün inşa edilmesinde edebi araştırmaların önemine destek vermesi rejim için büyük katkı sağlamıştır. Diğer yandan ekonomik etkinliklerin gerçekleştirilmesi ve kültürel çalışmaların gelişmesi, halkların artan kültürel ihtiyaçlarının karşılanması ve kültür seviyesinin yükselmesiyle oluşan talep yabancı edebiyatların çevrilmesine yol açmıştır. Bu hususu dönemin Çin Başkanı Mao Zedong “Yeni Demokrasi” (新民主主义) isimli kitabında “Çin, yabancı ülkelerin ilerici kültürlerini iyice öğrenmeli. Bunlar kendi kültürümüz için kaynak olabilir. Ancak eskiden yapılan ilgili çalışmalar daha yeterli değil (...) Bugün bizim için kullanılabilen her kültürü öğrenmek zorundayız.” diye belirtmiştir. Yan’an Kültür ve Sanat Forumu’nda yapılan bir konuşmasında da; “Bütün güzel kültürel ve sanatsal mirasları almak zorundayız. Yararlı her şeyi seçip kullanmak durumundayız. Böylece halklar kültürel ve sanatsal ürünlerini yaratırken diğer kültür ve sanat ürünlerinden faydalanabilirler” demiştir. Böylece, bu çağrıyla birlikte ülkenin yayınevleri kapsamlı

bir plan yapmış, bütün Çin'in tercümanları bir araya toplanıp yabancı ülkelerin ve kültürlerin edebi eserlerini çevirmeye başlamıştır. (Gao, 1959: 110) 1954 yılında Ulusal Edebi Çevirme İşleri Toplantısı'nda Mao Dun¹⁹ “*Gergin uluslararası durumu değiştirmekte, Asya ve dünyadaki her ülkenin barışını korumakta ülkeler arasındaki kültürel alışveriş önemli bir yer tutmaktadır. Edebi çeviri çalışmaları, kültürel alışverişin önemli bir kısmıdır.*” şeklinde söylemlerde bulunmuştur. (Mao, 1954: 1)

Türk Edebiyatı hakkındaki çevirilerin artışı Çin'in dış politikasıyla da ilgilidir. 50'li yılları sonunda Çin ile Sovyet Birliği arasındaki yakın ilişkiler bozulmaya başlamıştır. 1955 yılında Endonezya'nın Bandung kentinde yeni bağımsızlığını kazanan Asya-Afrika devletlerini bir araya getiren konferans gerçekleştirilmiştir. O konferansın düzenlenmesi Sovyet Birliği ve Amerika'dan sonra dünyanın üçüncü gücünün ortaya çıkmasının sembolü manasına geldiğinden önemlidir. Bu konferansa katılan Çin, kendi dış politikasını değiştirip Asya-Afrika üçüncü dünya ülkelerine yönelmiştir. Bu bağlamda 1958 yılında Taşkent'te Asya ve Afrika Yazarları Konferansı düzenlenmiştir ve 21 kişilik Çin heyeti de bu konferansa katılmıştır. (Liu, 2010:15-16)

Bu konferanslardan sonra Asya-Afrika ülkeleri ile ilişkilerini yakınlaştırmak ve Çin'in sosyalizm edebiyatı ile bu ülkelerin edebiyatları arasında ortak noktaların bulunmasını tespit etmek için Çin'de Türkiye dahil Asya-Afrika ülkelerinin edebiyatı üzerine çeviri çalışmaları artarak çoğalmaya başlamıştır. Örneğin “Çeviri” dergisi 1958 yılı Eylül ve Ekim sayılarında “Asya-Afrika Ülkelerinin Edebiyatı” isimli özel baskıları ile ortaya çıkarılırken Tablo 2'de Wang Yu'nun çevirdiği Aziz Nesin'in iki hikayesi de derginin eylül baskısında yer almıştır.

B. Türk eserlerinin konularına bakılırsa bu dönemde çevrilen eserler “sosyalist gerçekçi” ve “ilerici” özellikleri taşımaktadır.

Bu dönemde Çinli halkların önüne çıkarılan Türk eserleri ya komünist yazar olan

¹⁹ Mao Dun 茅盾: (d.04.07.1896-ö.27.03.1981) Asıl adı Shen Dehong, Çinli yayın yönetmeni ve yazar. 1949-1965 arasında Çin kültür bakanı. Çoğu eleştirmen tarafından cumhuriyet döneminin en önemli gerçekçi romancısı sayılmaktadır. Mao Dun'un vasiyetiyle seçkin romanların yaratılmasını teşvik etmek ve ülkenin sosyalist edebiyatını geliştirmek için Çin Yazarlar Derneği, Çin'deki en ünlü edebiyat ödüllerinden biri olan "Mao Dun Edebiyat Ödülü" kurmuştur.

Nazım Hikmet'e ait olan ya da Türkiye toplumunun eksikliklerini ve Amerika'ya yakın duran Türkiye hükümetlerinin politikalarını ve halkın içinde bulunduğu sıkıntıları yansıtan eserlerdir. Örneğin Tablo 2'de bulunan Lin Guinian tarafından hazırlanan Fahri Erdinç'in hikâyesi çevirisinden sonraki sonsözde şöyle ifade bulunmuştur: "*Fahri Erdinç, Türkiye'nin ünlü ilerici yazarıdır. Türkiye'de baskı altında kaldığı için Bulgaristan'a kaçmıştır. Bunun için onun eserleri genelde yergili hikâye türündedir. Eserlerinde Türkiye'nin bürokratik kapitalistleri ve Türkiye'yi koloniye değiştirmek isteyen emperyalist Amerika'nın suçlarını ortaya çıkarmakta ve Türkiye'deki sözde 'basın özgürlüğü' ile alay etmektedir.*" (Erdinç, 1958: 64)

Bu dönemde Çin'de yabancı dillerden yapılan edebiyat çevirileri Sovyet Birliği'nin edebiyat anlayışı ve değerlendirme standartlarından etkilenmiştir. Sovyet Birliği'nde edebiyatın parti tarafından devlet ideolojisinin bir parçası ve bu ideolojiyi yaymak için bir araç olarak kullanılması gerektiği düşünülmüş ve Lenin'in "*Parti Teşkilatı ve Parti Edebiyatı*" adlı makalesinde edebiyatın parti ilkelerine bağlı olması, proleter amaçların bir parçası olması gerektiği ifade edilmiştir. "Sosyalist gerçekçilik" kavramı 1932 yılında ortaya çıkmıştır. 1934 yılında düzenlenen Sovyet Yazarlar Birliği'nin ilk kongresinde yazarlar Sovyet edebiyatının ilk ve tek görevinin devrime hizmet olduğunu ve yaratılacak edebiyatın bu doğrultuda yapılmasını kabul etmiştir. Kongrede "Sosyalist gerçekçilik" kavramı, proleter edebiyatının yaratma metodu ve değerlendirme metodu olarak 'Sovyet Yazarlar Birliği Yönetmeliği' içinde kaydedilmiş bir ilkedir. (Yang, 2016: 4)

Sovyet Birliği'nin "Sosyalist Gerçekçilik" kavramı, bu dönemde aynı ideolojiyi benimseyen Çinli aydınlar tarafından olduğu gibi kabul edilmiştir. Örneğin, Çin'in Kültür Bakanı Yardımcısı ve Çin Yazarlar Birliği'nin başkan yardımcısı Zhou Yang, 1953 yılında yapılan İkinci Çin Edebiyat ve Sanat Çalışanları Kongresi'nde; "*Sosyalist gerçekçilik metodunu tüm edebiyat ve sanat yaratımının ve değerlendirilmesinin en yüksek standardı olarak görelim. Emekçi sınıfı yazarlar, kendi eserlerini Sosyalist gerçekçilik düzeyine getirmeye çalışmalı, aynı zamanda bütün vatansever ve ilerlemek*

isteyen yazarların Sosyalist gerçekçilik yoluna gelmelerine yardımcı olmalıdır.” ifadelerini kullanmıştır. (Guo, 2013: 152)

Bu dönemde “Sosyalist Gerçekçilik” kavramının Çin’in yabancı edebiyatını seçmesindeki etkisi; cumhuriyetin ilk 17 yılında Çin’de yabancı edebiyatları Çince’ye çevirme ve tanıtım işlerini yapan tek dergi olan, 1953 yılında kurulup 1958 yılında ismi “Dünya Edebiyatı” olarak değiştirilen “Çeviri” dergisinin okuyucularına sunmuş olduğu birkaç makale de görülebilir.

“Çeviri” dergisinin ilk sayısındaki önsözde Mao Dun; *“Bugün Sovyet Birliği’nin ve halkı demokratik ülkelerin sosyalist gerçekçi edebi eserlerini öğrenmeyi güçlendirmeliyiz (...) Yabancı ülkelerin klasik edebi eserlerini ve bugünkü kapitalist ülkelerinin ve koloni ülkelerinin ilerici edebi eserlerini öğrenmeliyiz.”* söylemiyle derginin içeriğini belirtmiştir. (Mao, 1953: 1)

“Çeviri” dergisinin 1955 yılı temmuz sayısında yer alan “Okurlara” makalesinde *“Bundan sonra bu derginin ana görevi, Sovyet Birliği’nin ve halk demokratik ülkelerin güzel eserleri başta olmak üzere, dünyadaki modern ülkelerin eserlerini tanıtmaktır. Böylece okuyucular bu eserlerden hem dünyadaki her ülkenin halklarının hayatını, düşüncelerini ve mücadelelerini, hem de onların sosyalist gerçekçi edebiyat yaratma yöntemini öğrenebilirler.”* ifadesinde bulunmuştur. (Mao, 1955: 247)

“Dünya Edebiyatı” dergisinin 1959 yılı ocak sayısında yer alan “Okurlara” makalesinde; *“Derginin gerçekçiliğini ve mücadeleciliğini güçlendirmek ve okuyucuların taleplerini karşılamak için bundan sonra dergimiz, başlıca görev olarak dünyadaki her modern ülke halklarının gerçek hayatını, devrimini ve mücadelesini yansıtan eserleri tanıtacaktır.”* ifadesi kullanılmıştır. (Mao, 1959: 2)

Bu üç makaleden öğreniyoruz ki; ideoloji etkisi altında “sosyal gerçekçi” ve “ilerici” gibi nitelikler, artık bir eserin Çince’ye çevrilip çevrilmeyeceğinin standardı olmuştur. Yani bu dönemde Çin’deki yabancı dillerden yapılan edebi çeviri faaliyetleri, rejimin ilkeleri ve siyasi ihtiyaçlar için yapılmıştır.

C. Bu dönemdeki Türk edebiyatının Çince çevirilerinin hepsi Rusça

çevirilerden aktarılmıştır.

Tablo 1 ve Tablo 2'deki bütün çeviriler Rusça'dan aktarılmıştır. Belirtildiği gibi bu durum o dönemdeki siyasi ortama dayalıdır.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında yurtiçi açısından bakıldığında Japonya'ya karşı savaş ve iç savaşta büyük zarar görmüş olan Çin, büyük nüfusa sahip olmuş, ancak kötü ekonomik duruma ve düşük teknoloji seviyesine karşı yeterli tecrübeleri benimsememiştir. Dış dünyada ise Çin Sosyalist ülke kimliğinden dolayı birçok ülke tarafından tanınmamış ve Birleşmiş Milletler'deki yeri de kabul edilmemiştir. Özellikle 1950 yılında Kore Savaşı başladıktan sonra Amerika başta olmak üzere Batılı NATO ülkeleri askeri bakımdan kuşatmak, ekonomik abluka altına almak ve diplomatik ilişkilerden dışlamak gibi politikaları Çin'e uygulamıştır.

Bu durum karşısında Çin siyasi ideoloji açısından aynı jeoloji ve coğrafi yakınlık açısından komşu olan Sovyet Birliği'ne yönelmiştir. 14 Şubat 1950 tarihinde Çin ve Sovyetler arasında 30 yıllık bir süre için geçerli olan "*İttifak, Dostluk ve Karşılıklı Yardım Antlaşması*" imzalanmıştır. Bu antlaşmada iki ülke Japonya veya başka bir devletin saldırısına karşı birbirine askeri yardımda bulunmayı, iki ülke arasındaki ekonomik ve kültürel ilişkileri güçlendirmeyi, birbirine ekonomik yardım sağlamayı ve gerekli ekonomik iş birliği yapmayı taahhüt etmişlerdir.²⁰ Sovyet Birliği, dünyanın ilk sosyalist ülkesi olmakla yeni kurulan Çin Halk Cumhuriyeti için bir öğretmendir ve "Sovyet Birliği'nden öğrenmek" hem hayatta, hem iş ve uygulamalarda rejimin temel sloganlardan biri olmuştur.

Edebiyat alanında ise; "Sovyet Birliği Edebiyatı'nı örnek almak" ve "Sosyalizm ve gerçekçilik yolunda ilerlemek" amaçları benimsenmiştir. O dönemde Çin'deki edebiyat alanı ve anlayışının ilk görevi; Sovyet Birliği Edebiyatı'nı çevirisini yapıp, Çince'ye kazandırmak ve araştırmak, Sovyet Birliği'nin edebiyat bilgi ve kuramlarını, araştırma yöntemlerini, deneyimler ve standartlarını kullanarak diğer ülkelerin edebiyatlarını değerlendirmektir. Dönemin dünya düzeni, karışık uluslararası ilişkiler ve gergin

²⁰ <https://baike.baidu.com/item/中苏友好同盟互助条约>

diplomasi durumlarına karşı yeni kurulmuş Sosyalist ülke olan Çin'in başka seçeneği kalmamıştır. (Wu, 2000: 1)

Çin hükümeti, Sovyet Birliği'nden teorik ve pratik bilgileri öğrenmek için 50'li yıllarında Sovyet Birliği'ne fazla sayıda öğrenci göndermiştir. Çin Bilimler Enstitüsü'ndeki arşive göre 1951-1958 yılları arasında Çin Sovyet Birliği'ne 7493 öğrenci gönderilmiştir. Bu öğrencilerden %3,2'si beşerî bilimleri, %1,7'si kültürü ve sanatı öğrenmek için gitmiştir. (Zhang, 2008: 56) Bu rakamlardan Çin'de bu dönemde Rusça bilen insanların az sayıda olmadığını öğrenebiliriz. Buna karşı o yıllarda Çin ile Türkiye arasında temas bulunmadığından dolayı Türkçe bilen insan çok azdır. Bu bağlamda bu dönemdeki Türk edebiyatının Çince çevirilerinin hemen hemen hepsi Rusça çevirilerinden aktarılmıştır.

2.1.2. Araştırma ve İncelemeler

Bu dönemde Çin'de Türk Edebiyatı üzerine araştırma ve incelemeleri hakkındaki bilgi almak için Çin Milli Kütüphanesi ve CNKI'da "Türkiye" (土耳其) konusunu araştırmak için Felsefeli ve Beşerî Anabilim dalı Dünya Edebiyatı bilim dalına dahil edilen çalışmalar taranmış, bunun sonucunda müstakil bir araştırma kitabına rastlanmamış sadece ilgili makaleler tespit edilmiş ve bulunan makaleler Tablo 3'te listelenmiştir

2.1.2.1

Tablo 3: 1949-1977 Yılları Arasında Çin'de Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler

No.	Başlık	Yazar/ Çevirmen	Çalışma Türü	Yayınevi	Yayın Yılı
1	Dünya Kültürü ve Sanatının Yaklaşımları: Türkiye'de Kadını Satmayı Kınayan Bir Roman Yayınlandı. (Vukuat Var) 世界文艺动态:土耳其出版一部控诉出卖妇	Lin Wen	Bilgilend irici	Dünya Edebiyatı	1960

女的小说					
------	--	--	--	--	--

Kaynak: <https://www.cnki.net/>

Arama sonucunda yalnız “*Dünya Kültürü ve Sanatının Yaklaşımları: Türkiye’de Kadını Satmayı Kınayan Bir Roman Yayınlandı*” isimli makale bulunmuştur. Bu makale bilgilendirici makale olarak Dünya Edebiyatı dergisinin 1960 yılı nisan sayısındaki “Dünya Kültürü ve Sanatının Yaklaşımları” kısmında yer yayınlanmıştır. Bu makalenin yazarı Lin Wen Sovyet Birliği’nin “Yabancı Edebiyat” dergisinin haberine dayalı olarak Orhan Kemal’in “*Vukuat Var*” romanının yayınlanmasını duyurmuş ve romanın özetini okurlara tanıtmıştır.

2.1.2.2. Genel Özellikler, Yorum ve Değerlendirme

Üç tablodan hareketle bu dönemde araştırmaların özelliklerini şöyle değerlendirebiliriz:

A. Bu dönemdeki araştırma ve incelemelerin sayısı çeviri eserlerin sayısına göre oldukça sınırlıdır.

Bu dönemde Çin’de Türk edebiyatını detaylı ve sistemli şekilde tanıtan veya analiz eden ayrı makalenin ve kitabın bulunmadığı söylenebilirse de, tarama sonucuna göre Türk Edebiyatı üzerine araştırma olarak sadece (1) bir adet bilgilendirici makale tespit edilmiştir. Bunun sebebi, birinci bölümde bahsedildiği gibi bu dönemde Çin’in yetersiz akademik çevresiyle ilgili olduğu, edebiyat araştırmaları dahil her alandaki çalışmaların oldukça sınırlı olması durumudur. Çin Halk Cumhuriyeti’nin ilk yıllarında başlangıç aşamasında bulunan yabancı edebiyatların ve özellikle bunlarla ilgili araştırmaların Çince’ye çevrilmesi geç dönemde gerçekleştiğinden edebi çevirilerin sayısal olarak artmasına karşılık edebi eleştiri ve araştırmaların sayısı pek sınırlı kalmıştır.

B. Çevirilerin başında veya sonunda bulunan kısa tanıtıcı bilgiler ilgici çekici özellikler sergiler.

Tablo 1 ve Tablo 2’de listelenen bazı çevirilerin “önsöz” ve “sonsöz” kısımlarında

yer alan yazılarda ‘yazar’ hakkındaki kısa tanıtıcı bilgiler de araştırmaya dahil edilmeli ve bu ayrıntılı bilgiler göz ardı edilmemelidir. Çin Halk Cumhuriyeti kurulmadan önceki aydınların ve araştırmacıların yaptığı gibi bu dönemde bazı çevirilerin başında veya sonunda yazar hakkındaki kısa tanıtıcı bilgi yer verilebilmiştir. Örneğin “Dünya Edebiyatı” dergisinin 1960 yılı temmuz sayısında bulunan ve Hu Qiaoqi tarafından çevrilen Aziz Nesin’in “*Bugün Hava Nasıl Olacak*” ve “*Akciğer Hastalığı Olmalı*” hikâyelerinin sonsözünde şöyle yazılmıştır:

“Aziz Nesin, Türkiye’nin ünlü mizah yazarıdır. ‘Çeviri’ dergisinin 1958 yılı eylül sayısında onun mizahi hikâyeleri ‘İt Kuyruğu’ ve ‘Nasıl İntihar Ettim’ yayınlanmıştır. Bununla birlikte sonsözde onun hayatı ve eserleri de tanıtılmıştır. ‘Dünya Edebiyatı’ dergisinin 1959 yılı aralık sayısında onun hikâyesi ‘Usulen’ de yer almıştır. Burada yayınlanan iki mizahi hikâye, Sovyet Birliği’nin ‘Yeni Dünya’ dergisinin 1959 yılı nisan sayısındaki çevirilerden aktarılmıştır.” (Nesin, 1960: 111)

Görüldüğü gibi bu sonsözde yazarla ilgili tanıtıcı bilgilere yer verilmiştir. Bu bilgiler aynı zamanda onun hakkındaki eski çalışmaların tanıtılması, araştırmacılar ve bununla ilgi duyanlar için kaynak bulma yolu açmaktadır. Bu sonsöze göre CNKI’da bulunmayan “Çeviri” dergisinde yer alan *İt Kuyruğu* ve *Nasıl İntihar Ettim* hikâyelerinin çevirisine ulaşılmış ve tabloya eklenmiştir.

Çin’deki yabancı edebiyat araştırmaları bütünüyle çeviri çalışmalarına bağlı olarak varlık göstermiştir. Aslında bu durum, Çin’deki yabancı edebiyat araştırmalarının karakteristik bir özelliği ve geleneksel tutumudur. Cumhuriyetten önceki yüzyılda yabancı edebiyatların araştırılması ve tanıtılması genel olarak çeviriler için yazılan “önsöz”, “sonsöz”, “ek” veya “ek söz” bölümlerinden yararlanarak ortaya çıkarılmıştır. (Wu, 2000: 1-2) Dolayısıyla, Türk Edebiyatı üzerine yapılan araştırmalar da aynı yöntemlerden yararlanarak yapılabilmektedir.

2.2. 1978-2005 Yılları Arası

2.2.1. Edebi Eserler

Önceki kısımda kullanmış olduğumuz yöntemle bu döneme ait çeviri eserler ve makaleler bulunup aşağıdaki tablolarda listelenmiştir.

2.2.1.1

Tablo 4: 1978-2005 Yılları Arasında Çince'ye Çevrilen Türk Edebiyatı Eserleri

No.	Eser	Yazar	Çevirmen	Yayınevi	Yayın Yılı	Kaynak Dil
1	İnce Memed 1 瘦子麦麦德	Yaşar Kemal	Li Xiande	Yabancı Kültür ve Sanat	1981	Türkçe
2	Onbinlerin Dönüşü 万军归来	Samim Kocagöz	Wen Benze	Shanxi Halk	1981	Rusça
3	Nasıl İntihar Eттіm 我是怎样自杀的	Aziz Nesin	Xu Mei	Hunan Halk	1982	Türkçe
4	Ankara Mahpusu 安卡拉的囚犯	Suat Derviş	Qin Yu	Jiangxi Halk	1983	Fransızca
5	Kürk Mantolu Madonna 穿皮大衣的玛利亚	Sabahattin Ali	Zeng Xianying / Tang Guanming	Chunfen g Kültür ve Sanat	1984	Türkçe
6	Çalıkuşu 伊斯坦布尔姑娘	Reşat Nuri Güntekin	Xu Mei	Hunan Halk	1985	Türkçe
7	Az Gittik Uz Gittik 世界民间故事丛书：鸚鵡血	Pertev Naili Boratav	Tang Guanming	Çocuklar	1986	Türkçe

Kaynak: <http://www.nlc.cn/>, <https://www.jd.com/>, <https://www.amazon.cn/>, <https://www.kongfz.com/>

Tablo 4'teki 7 eserden “İnce Memed 1”, “Onbinlerin Dönüşü”, “Ankara Mahpusu”, “Kürk Mantolu Madonna” ve “Çalıkuşu” eserleri roman türünde; “Nasıl İntihar Eттіm” hikâye kitabı türünde; “Az Gittik Uz Gittik” ise masal türündedir.

Tablo 5: 1978-2005 Yılları Arasındaki Diğer Çalışmalar

No.	Başlık	Yazar/ Çevirmen	Çalışma Türü	Yayınevi	Yayın Yılı
1	Aziz Nesin: Vatani Vazife ve Panayır Kalecisi 为国尽责	Li Xiande	Çeviri	Dünya Edebiyatı	1978
2	Aziz Nesin: Adamı Zorla Deli Ederler 逼疯	Wu Shiliang	Çeviri	Dünya Edebiyatı	1981
3	Sait Faik Abasıyanık: Mahpus 囚徒	Wu Keming	Çeviri	Dünya Edebiyatı	1984
4	Aziz Nesin: Böyle Bir Kötü Adam 这样一个坏人	Zeng Xianying / Tang Guanming	Çeviri	Çeviri Ormanı	1983
5	Aziz Nesin: Seyyar Köfteciler Talimatnamesi 肉丸小贩的规章	Yang Xiangwu/ Wang Jian	Çeviri	Çeviri Ormanı	1985
6	İlyas Halil: Mühendis Aranıyor 招聘工程师	Huo Gejun	Çeviri	Yabancı Edebiyat	1990
7	İlyas Halil: Türkiye'den Gelen Yeğen 从土耳其来的侄儿	Huo Gejun/ Liu Li	Çeviri	Çeviri Ormanı	1993
8	Muzaffer İzgü: Kasabada Deli Kalmasa Olmaz 镇上不能没有疯子	Huo Gejun	Çeviri	Çeviri Ormanı	1994
9	Aziz Nesin: Bir Şaheser Doğuyor 一件杰作的诞生	Huo Gejun	Çeviri	Çeviri Ormanı	1996
10	Aziz Nesin: Deve Kini 骆驼怎么了	Huo Gejun	Çeviri	Çeviri Ormanı	1999

Kaynak: <https://www.cnki.net/>

Tablo 5'te bulunan 11 çevirinin hepsi hikâye türündedir ve “Dünya Edebiyat” dergisi ve “Çeviri Ormanı” dergisinde yayınlanmıştır.

2.2.1.2. Genel Özellikler, Yorum ve Değerlendirme

Tablo 4 ve Tablo 5'ten hareketle bu dönemdeki çevirilerini şu açılardan değerlendirebiliriz:

A. Konu açısından bakıldığında bu dönemde de önceki dönemde olduğu gibi “sosyal gerçekçi” ve “ilerici” özellikler taşıyan eserler tercih edilmiştir. Ancak bu dönemdeki araştırmalar yalnız bu eserlerle kalmamış, kadın konulu romanlara ve halk edebiyatı türündeki eserlere de yer verilmiştir.

Li Xiande'nin çevirdiği “*İnce Memed 1*” isimli romanda, Anadolu halkının geri kalmışlığını, köy hayatının sefaletini ve ağaların kırsal yörelere hâkim olması üzerine bu duruma karşı gerçekleşen isyanlar anlatılmıştır. Aziz Nesin, Sait Faik Abasıyanık vb. isimler tarafından yazılan ve halkın gerçek yaşamından kaynaklı ve toplumun her alandaki eksikliklerini yansıtan eserler de “ilerici” ve “sosyal gerçekçi” özelliklerinden dolayı önceki dönemdeki gibi pek önemsenmiştir. Hem hikâye kitabı hem de tek tek hikayeler Çince'ye çevrilmiştir.

Zeng Xianying ve Tang Guanming tarafından çevrilen Sabahattin Ali'nin *Kürk Mantolu Madonna* isimli eserindeki Maria Puder o dönemdeki diğer kadınlardan farklıdır. Yaratıcı bir kadın karakter olduğu söylenen Puder için Çin Kitap Okumak Gazetesi'nde yer alan “*Niçin Kürk Mantolu Madonna Aniden En Çok Satan Kitap oldu?*” (《穿皮大衣的马利亚》为什么突然成了超级畅销书) makalesinde, bu kitabın kısa zamanda Çince'ye çevrilmesinin sebepleri şöyle değerlendirilmiştir: “1943 yılında yayınlanan ‘Kürk Mantolu Madonna’ Türk Edebiyatının en ünlü romanlarından biri olarak mutluluk ve üzüntü dolu bir aşk hikayesini anlatıyor. Eserin arkasında Feminizm söz konusudur (...) Zeng Xianying ve Tang Guanming'in hazırladıkları Çince çevirisi 1984 yılında Chunfeng Kültür ve Sanat Yayınevi tarafından yayınlanmıştır. Ancak Maureen Freely ve Alexander Dawe tarafından çevrilen İngilizce nüshası 2006 yılında ortaya çıkarıldığından dolayı romanın Çince çevirisi İngilizcesinden 32 sene önce yapılmıştır. Bunun sebepleri açısından bakıldığında; Sabahattin Ali'nin Asya-Afrika üçüncü Dünya ülkelerinin ilerici bir yazarı olduğundan dolayı ve belki de Çin'in daha ilerici kadın görüşlerine destek verdiği için kaynaklıdır” (Kang, 2018: s.n.y.) Bu eserin edebi değeri, yazarın ilerici yazar kimliği, eserdeki feminizmle ilgili içerik ve anlatım biçimi, eserin Çinli okuyucunun önüne getirilmesini hazırlamıştır.

Xu Mei tarafından çevrilen Reşat Nuri Güntekin'in "*Çalkıuşu*" romanı Çin'de "*İstanbul Kızı*" ismiyle yayınlanmıştır. Bu eserde melodram öğeleri ile yüklü bir aşk hikayesinin yanı sıra bürokrasi eleştirisi, kadınların Osmanlı toplumunda var olma mücadelesi, öğretmenlik mesleğinin icrası gibi pek çok konu ele alınmaktadır. Eser bu öğelerin sayesinde tabii ki Çinli bilim adamlarının ve çevirmenlerin ilgisini çekmiştir.

Anti-faşist Zafer'in 50. Yılında yani 1995'te Çin'in Chongqing Yayınevi "*Anti-faşist Dünya Edebiyatı*" (反法西斯世界文学) isimli kitap serisini yayınlamıştır. 52 ciltten oluşan bu kitap serisi, 60'tan fazla ülke ve bölgenin Anti-faşist konulu eserlerini içermektedir. Samim Kocagöz'ün kaleme aldığı *Onbinlerin Dönüşü* isimli roman da bu kitaplar arasında yer almaktadır.

20. yüzyılın başından beri Çin'in bazı yayınevleri çocuklar için kitap serileri hazırlamaya önem vermişlerdir. Bu tez çalışmasının birinci bölümünde bahsedildiği gibi Zhang Renguang tarafından editörlüğü yapılan "*Türk Fablları*" isimli kitabın yer aldığı "*İlk Okul Öğrencilerin Kütüphanesi*" isimli bir kitap serisi 1933 yılında Shangwu Basın Evi tarafından yayınlanmıştır. 50'li yıllarda Çocuklar Yayınevi "*Dünyadaki Halk Hikâyeleri*" isimli kitap serisini ortaya çıkarmıştır. Ancak bu seride Türk Edebiyatına ait kitap bulunamamıştır. 80'li-90'lı yıllarında bu kitap serisini tamamlamak için Çocuklar Yayınevi birkaç kitap daha yayınlamıştır. Bu bağlamda, Türkiye'de Cumhuriyet döneminin en önemli araştırmacılarından olan Pertev Naili Boratav'ın kaleminden, Türk Halk Edebiyatına yetkin ve kapsamlı bir bakış getiren "*Az Gittik Uz Gittik*" kitabı 1986 yılında Çince'ye çevrilmiş ve *Papağan Kanı* ismiyle yayınlanmıştır.

Bu dönemde yabancı edebi eserlerin seçiminde yine ideolojiden etkilenilmiş olmakla birlikte ideolojinin yanı sıra edebi değer, kalıcılık, anlatım tarzı gibi diğer unsurlar da gözetilmeye başlanmıştır.

B. Kaynak dil açısından bakıldığında bu dönemde yapılan çevirilerin çoğu Türkçe'den yapılmış; bir kısmı ise Rusça, Fransızca ve İngilizce dillerinden aktarılmıştır.

Tablo 3-Tablo 4'te yer alan "*İnce Memed 1*", "*Nasıl İntihar Ettim*", "*Kürk*

Mantolu Madonna”, “*Çalikuşu*”, “*Az Gittik Uz Gittik*” kitapları; “*Vatani Vazife ve Panayır Kalecisi*”, “*Adamı Zorla Deli Ederler*”, “*Mahpus*”, “*Böyle Bir Kötü Adam*” hikâyeleri hepsi Türkçe orijinallerinden Çince’ye çevrilmiştir.

Önceki kısımda da belirtildiği gibi 1949-1977 arası dönemde Türkçe’den Çince’ye çevrilen Türk edebi eseri bulunamamıştır. Bu değişiklik, Çin’de artık Türkçe bilen insanların yetişmesi ve Türkçe’nin farkındalık yaratmasıyla alakalıdır. Çin’de yıllarca Türkçe öğretmenliği yapan Prof. Shen Zhixing; 20. Yüzyılın 50’li yıllarında Çin Uluslararası Radyosu’nun Türkçe sunucu ihtiyacı için Çin’de Türkçe dersleri almaya başladığını ifade etmiştir. Yine, 60’lı yılların başında 5 kişi Türkçe öğrenmek için devlet tarafından Sovyet Birliği’ne gönderilmiştir. Dersleri bitirip Çin’e dönen bu 5 kişi Xinhua Ajansı, Kültür Bakanlığı, Çin Uluslararası Radyosu, Luoyang Yabancı Diller Üniversitesi gibi farklı kurumlara yerleştirilmiştir. 1974 yılında Luoyang Yabancı Diller Üniversitesi Türkçe bölümüne öğrenci almaya başlamış, bundan sonraki senelerde bir sınıf açılmış, ayrıca 80’li yıllarında bazı öğrenciler eğitim için Türkiye’ye gönderilmiştir. (Qian, 2018: s.n.y.)

Böylece Çin’de Türkçe bilen kişi sayısı artmıştır. Bu artış çeviri çalışmalarına da büyük ölçüde yansımıştır. Elde ettiğimiz bilgilere göre “*İnce Memed 1*” eserini çeviren Li Xiande, Xinhua Ajansı’nda; “*Nasıl İntihar Ettim*” ve “*Çalikuşu*” eserlerini çeviren Xu Mei, “*Kürk Mantolu Madonna*” ve “*Az Gittik Uz Gittik*” eserlerini çeviren Tang Guanming ise Çin Uluslararası Radyosu’nda muhabirlik yapmışlardır.

1978 yılında ilan edilen Reform ve Dışa Açılım politikasının uygulanmasıyla Çin ile diğer ülkeler arasındaki siyasi, ekonomik ve kültürel alışveriş etkinlikleri büyük ölçüde artmıştır. Bununla birlikte Çin’de diğer ülkelerin özellikle Batı ülkelerin edebiyatı üzerine araştırmalar da çoğalmıştır. Kültür Devrimi²¹ yapıldığı 1966-1976 yılları arası 10 yıllık dönemde Çin’deki edebiyat araştırmaları tamamen durgun hale gelmiştir. 1976 yılından özellikle 1978 yılından sonra edebiyat çevirisi ve araştırmaları yeniden başlamış, bu bağlamda pek çok çalışma ortaya konmuştur; ancak Doğu

²¹ Kültür Devrimi 文化大革命: Çin Komünist Partisi Genel Sekreteri Mao Zedong’un iktidardaki son 10 yılı içinde (1966-1976) Çin Devrimi’nin ruhunu yeniden canlandırmak için başlattığı hareket.

ülkelerine göre Batı ülkelerinin edebiyatları daha fazla önemsenmiştir. Örneğin, 20. yüzyılın son 20 yılında Yabancı Edebiyat Yayınevi ve Shanghai Çeviri Yayınevi tarafından hazırlanan ve yüzden fazla kitaptan oluşan “20. Yüzyıl Yabancı Edebiyatı” isim kitap serisinde Batı Ülkelerine ait kitaplar en az %80’lik oranda yer tutmuştur. Bunun yanı sıra “20. Yüzyıl Avrupa ve Amerika Edebi Araştırmaları” isimli kitap serisi Batı ülkelerin değerli ve etkileyici akademik araştırma kitaplarının çevirilerinden oluşmuştur. Bu edebi eserler ve araştırma kitaplarının Çince’ye çevrilmesi; Çinli araştırmacıların Batı ülkelerin edebiyat anlayışlarını ve edebi araştırma yöntemlerini öğrenmelerine katkı sağlamıştır.

Bu dönemde Batı ülkelerde yabancı dillerde eserleri yayınlatan veya eserlerinin çevirileriyle ün kazanan Türk yazarlar da, Batı eksenli edebiyat dünyasını yakından takip eden Çinli araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Bundan dolayı bu dönemde bazı Türk eserleri Türkçe’den değil, başka diller üzerinden Çince’ye çevrilmiştir. Örneğin Kanada’da yaşayan İlyas Halil’in bazı hikayeleri İngilizce’den, Suat Derviş’in “Ankara Mahpusu” romanı Fransızca’dan Çince’ye çevrilmiştir.

2.2.2. Araştırma ve İnceleme Yazıları

Önce kısımda kullandığımız, tarama yöntemiyle elde edilen yöntemle bu dönemde Çin’de yapılan Türk Edebiyatı üzerine araştırma ve incelemeler Tablo 6’da listelenmiştir.

2.2.2.1.

Tablo 6: 1978-2005 Yılları Arasında Çin’de Türk Edebiyatı Üzerine Makale ve İncelemeler

No.	Başlık	Yazar/ Çevirmen	Çalışma Türü	Yayınevi	Yayın Yılı
1	Dünya Kültürü ve Sanatının Yaklaşımları: Aydınlık Gazetesi Sabahattin Ali’yi Anıyor. 世界文艺动态：土耳其《光明报》撰文纪念萨巴 哈廷·阿里	Xu Kun	Bilgilendi rici	Dünya Edebiyatı	1979

2	Dünya Kültürü ve Sanatının Yaklaşımları:1981 Yılı YAZKO Ödülü Sahipleri Bulundular. 世界文艺动态：土耳其颁发 1981 年度雅兹柯奖	Xu Mei	Bilgilendirici	Dünya Edebiyatı	1981
3	Dünya Kültürü ve Sanatının Yaklaşımları: Bahtiyar Ol Eseri Türkiye’de Yayımlandı 世界文艺动态：土耳其 《维拉回忆录》在土耳其面世	Lu Jingming	Bilgilendirici	Dünya Edebiyatı	1989
4	Orhan Pamuk ve Ödüllü Romanı Benim Adım Kırmızı 奥赫·帕穆克和他的获奖小说《我名红色》	Yang Jian	Bilgilendirici	Yurtdışı Edebiyat	2003

Kaynak: <https://www.cnki.net/>

Görüldüğü gibi arama sonucunda bu dönemde Türk Edebiyatı üzerine hiç araştırma kitabı görülmemiş, yalnız 4 makale bulunmuştur. Tablo 6’da bulunan makalelerin hepsi bilgilendirici niteliktedir.

2.2.2.2. Dönemin Genel Özellikleri, Yorum ve Değerlendirme

Önceki dönemde gibi bu dönemdeki araştırmalar yalnız bilgilendirici makaleler ve çevirilerde bulunan tanıtıcı paragraflar üzerinde durmuştur.

Tablo 6’da bulunan 4 makaleden 3’ü bilgilendirici yazılar olarak “Dünya Edebiyatı” dergisinin “Dünya Kültürü ve Sanatının Yaklaşımları” kısmında yayınlanmıştır. Bu makaleler Türk Edebiyatının çağdaş örneklerini Çinli okurlara tanıtmıştır. “Orhan Pamuk ve Ödüllü Romanı Benim Adım Kırmızı” makalesinde yazar Orhan Pamuk’un “Benim Adım Kırmızı” romanıyla 2003 Uluslararası Dublin Edebiyat Ödülü’nü kazanmasını ve “Benim Adım Kırmızı” romanını özetini vererek tanıtmıştır. CNKI’daki arama sonucuna göre bu makale Çin’de Orhan Pamuk’la ilgili ilk makaledir.

Önceden olduğu gibi bu dönemde de çevirilerin başında veya sonunda eserlerin yazarları hakkındaki bilgiler verilmiştir. Ancak çevirmenler, Türk edebiyatı hakkındaki bilgileri önceki dönemlerden daha kolay edinebildikleri için bu tanıtıcı bilgiler daha kapsamlı özelliklere sahiptir.

Bu bilgilendirici makaleler ve tanıtım yazılarının dışında başka araştırma kitabı

veya makalesi bulunamamıştır. Bu dönemde Çin-Türkiye arasındaki kültürel temasların az seviyede olması ve Türk edebiyatının dünyadaki yerinin layığıyla kabul görmemesi, Çinli araştırmacıların Türk Edebiyatına yeterince önem vermelerine engel olmuştur, denilebilir.

3. 2006 YILINDAN BUGÜNE

Orhan Pamuk'un 2006 yılı Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanması ilan edilip bir dünya yazarı olarak ünlenince Çin'deki araştırmacılar, çevirmenler ve yayınevlerinin gözleri hemen Türk Edebiyatına çevrilmiştir. Orhan Pamuk'un önceden yazmış olduğu eserleri de kısa süre içinde Çince'ye çevrilmiş ve yazar kimliği olarak da sıcak bir araştırma konusu olmuş, Orhan Pamuk hakkında yüzlerce araştırma yapılmış ve yayınlanmıştır.

Son yıllarda Orhan Pamuk'un yanı sıra diğer Türk yazarların eserleri de Çin raflarına girmektedir. Ancak bu yazarlar ve eserleri üzerine araştırmalar pek görülmemektedir. Bundan dolayı bu bölümde Orhan Pamuk ile ilgili çalışmalar, diğer yazarlarla ilgili çalışmalar olmak üzere iki ayrı grup olarak 2006 yılından bugüne kadar Çin'de yapılan Türk Edebiyatı üzerine çalışmalar konusu incelenecektir.

3.1. Orhan Pamuk ile İlgili Çalışmalar Üzerine

3.1.1. Edebi Eserler

Önceki bölümde kullanmış olduğumuz arama yöntemiyle bulunan ilişkin çeviri kitapları ve makaleleri Tablo 7-Tablo 8'de listelenmiştir.

3.1.1.1.

Tablo 7: 2006'dan Bugüne Çince'ye Çevrilen Orhan Pamuk'a Ait Kitaplar

No.	Eser	Yazar	Çevirmen	Yayınevi	Yayın Yılı	Kaynak Dil
1	Benim Adım Kırmızı 我的名字叫红	Orhan Pamuk	Shen Zhixing	Shanghai Halk	2006	Türkçe
2	Beyaz Kale 白色城堡	Orhan Pamuk	Shen Zhixing	Shanghai Halk	2006	Türkçe
3	İstanbul: Hatıra ve Şehir 伊斯坦布尔：一座城市的 记忆	Orhan Pamuk	He Peihua	Shanghai Halk	2007	İngilizce
4	Yeni Hayat 新人生	Orhan Pamuk	Cai Juanru	Shanghai Halk	2007	İngilizce

5	Kara Kitap 黑书	Orhan Pamuk	Li Jiashan	Shanghai Halk	2007	İngilizce
6	Kar 雪	Orhan Pamuk	Shen Zhixing	Shanghai Halk	2007	Türkçe
7	Sessiz Ev 寂静的房子	Orhan Pamuk	Shen Zhixing	Shanghai Halk	2008	Türkçe
8	Cevdet Bey ve Oğulları 杰夫代特先生	Orhan Pamuk	Chen Zhubing	Shanghai Halk	2009	Türkçe
9	Masumiyet Müzesi 纯真博物馆	Orhan Pamuk	Chen Zhubing	Shanghai Halk	2010	Türkçe
10	Öteki Renkler 别样的色彩	Orhan Pamuk	Zong Xiaofei / Lin Bianshui	Shanghai Halk	2011	İngilizce
11	Saf ve Düşünceli Romancı 天真的和感伤的小说家	Orhan Pamuk	Peng Fasheng	Shanghai Halk	2012	İngilizce
12	Kafamda Bir Tuhafılık 我脑袋里的怪东西	Orhan Pamuk	Chen Zhubing	Shanghai Halk	2016	Türkçe
13	Kırmızı Saçlı Kadın 红发女人	Orhan Pamuk	Yin Tingting	Shanghai Halk	2018	Türkçe

Kaynak: <http://www.nlc.cn/>, <https://www.jd.com/>, <https://www.amazon.cn/>, <https://www.kongfz.com/>

Bu 13 kitaptan “*Öteki Renkler*” eseri, yayımlandığı tarihe kadar olan dönemde Orhan Pamuk'un çeşitli yayın organlarında çıkmış yazı, deneme ve söyleşilerinden oluşan kitaptır; “*Saf ve Düşünceli Romancı*” eseri, Orhan Pamuk'un Harvard Üniversitesi'nde verdiği Norton Dersleri için hazırladığı konuşma ve notlardan oluşan kitaptır; “*İstanbul: Hatıra ve Şehir*” eseri anı türündedir. Kalan 10 kitap hepsi roman türündedir

Tablo 8: 2006'dan Bugüne Çince'ye Çevrilen Orhan Pamuk'a Dair Çeviriler

No.	Başlık	Yazar/ Çevirmen	Çalışma Türü	Yayınevi	Yayın Yılı
1	Yargıdan Önce Orhan Pamuk'un Yaptığı Açıklama 帕慕克: 审叛前的陈述(节选)	Liu Hui	Çeviri	Dünya Kültürü	2007
2	Orhan Pamuk: Kimin İçin Yazıyorsun 你为谁写作	Wei Limin	Çeviri	Bohai Üniversitesi	2008

Kaynak: <https://www.cnki.net/>

“*Yargıdan Önce Orhan Pamuk’un Yaptığı Açıklama*” isimli makale, 2005 yılındaki Orhan Pamuk davası sürecinde Orhan Pamuk’un kaleme aldığı bir savunma yazısının çevirisidir. “*Orhan Pamuk: Kimin İçin Yazıyorsun*” isimli makale ise 2008 yılında Orhan Pamuk’un Çin gezisi sırasında yaptığı bir konuşmanın çeviri metnidir.

3.1.1.2. Genel Özellikler, Yorum ve Değerlendirme

Tablo 7 ve Tablo 8’den hareketle bu çevirilerin özelliklerini şöyle değerlendiriliriz:

A. Orhan Pamuk’un bütün eserlerine Çin’de oldukça sıcak bakılmaktadır.

Orhan Pamuk’un Nobel Edebiyat Ödülü’nü aldığı 2006 yılından itibaren Orhan Pamuk’un eserleri kısa bir sürede Çince’ye çevrilmiştir ve popüler olmuştur. “*Öteki Renkler*”, “*Saf ve Düşünceli Romancı*” gibi roman niteliğinde olmayan kitaplar, Tablo 8’de listelenen “*Orhan Pamuk: Kimin İçin Yazıyorsun*” ve “*Yargıdan Önce Orhan Pamuk’un Yaptığı Açıklama*” gibi bazı yerlerde yaptığı söyleyiş, konuşma da göz ardı edilmemiştir.

“*Orhan Pamuk’un çok fazla türdeki eserlerinin kısa sürede Çin’e getirilmesi ve büyük bir ilgi görmesi, Çin’in yayın sektöründe rastlanılan çok nadir bir olaydır.*” diyen yayınevi editörü Bayan Wang; “*2012 yılına kadar 760,000 adet Orhan Pamuk’a ait olan kitap yayımlanmıştır. ‘Benim Adım Kırmızı’ en popüleridir. 6 sene içinde 26 baskısı yapılmış ve toplam 390,000 adet ortaya çıkarılmıştır. ‘Benim Adım Kırmızı’dan sonra ‘İstanbul: Hatıra ve Şehir’ kitabı en ilgi çekicidir (...) Orhan Pamuk’un yeni eserinin kitap pazarına girmesi, eski eserlerinin de satış sayısının artışına neden olabilir.*” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir. (Kang, 2012: s.n.y.)

Orhan Pamuk’un eserleri Çin’e girmesinin ilk sebebi Nobel ödülü kazanmış olması, eserlerinin edebi değeri, içerikleri ve anlatım biçiminin ilginç olmasında aranmalıdır. “*Benim Adım Kırmızı*”, Nobel ödülünün ilan edildiği tarihten 2 ay önce yani Ağustos 2006 tarihinde Çin’de yayımlanmıştır. Bu kitabın Çince baskısının editörü Yao Yingran,

kitabın Tayvan baskısını tesadüf olarak okuyup, anlatımı ve içeriğine bayıldığı için Orhan Pamuk'un eserlerini Çin'e getirmeye karar verdiğini söylemiştir. (Lu, 2006: s.n.y.) Orhan Pamuk'un bütün eserlerinin baskısını yayınlayan Wenjin Yayın Grubu'nun yetkilisi Shi Hongjun; *"Neden Orhan Pamuk'un eserlerini seçtik? İyi satan kitap olmasını beklememiz için değil, yeni edebi eserleri yayınlamayı denemek istememiz için eserlerini seçtik (...) İngiliz ve Amerikan edebiyatı gibi pek yaygın olan edebiyatların dışında, dünyada başka marjinal ve alternatif kültürler de vardır. Bu kültürlerin pazarı pek büyüktür ancak genelde göz ardı edilir (...) Orhan Pamuk'un romanları, insanların İslam kültürüne karşı ilgilerini arttırabilir. Eserlerinde gösterilen bölgesel özellikler, onlarla ilgi tartışmalar, eserlerinin ilgi çekmesine neden oluşturur."* demektedir. (Xu, 2006: s.n.y.)

Orhan Pamuk, popüler romanın anlatım tekniğiyle derin anlamı ve karışık içerikleri anlatmayı tercih eden bir yazar konumundadır. Böylece okuyucular eserlerini daha kolayca anlayabilmekte ve Orhan Pamuk'un bu anlatım tekniği bazı Çinli yazarlar tarafından oldukça beğenilmektedir. 2012 Yılı Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan Çin uyruklu yazar Mo Yan, Çinli yazarlara Orhan Pamuk'un anlatım tekniğine önem vermesini ve olayı kolay bir şekilde anlatmasını öğrenmeyi tavsiye etmiş; *"Okuyucuların ilgisini eğlencelerden kendi eserlerine çekmek isterseniz, Orhan Pamuk'tan öğrenmelisiniz."* şeklinde öğütlerde bulunmuştur. Yazar Sun Ganlu'ya göre Orhan Pamuk eserlerinde hem Doğu'nun din ve inanç kültürü gösterilmekte hem Batı edebiyatının klasik gösterme yöntemi kullanılmış, hem de çağdaş popüler romanın anlatım teknikleri benimsenmiştir. Bu unsurların birleşmesi, postmodern edebiyat ve özel bir roman sanatı oluşturmaktadır. (Xie, 2008: 111)

Bu tespitlere göre bir Türk yazarı olarak Orhan Pamuk'un eserlerinin Çinli okuyucular ve yayın pazarı için yeni ve özel niteliklere sahip olması bu eserlerin Çince olarak kitapçı raflarına girmesine yol açmıştır. Ancak *"Benim Adım Kırmızı"*'nin Çince baskısının editörü Yao Yingran'ın sözlerine göre, Çin'de yayımlanan Orhan Pamuk'un ilk çeviri eseri olan bu kitap ilk başta pek fazla ilgi çekmemiştir. (Yan, 2006: s.n.y.)

Çince'sinin yayınlanmasından 2 ay sonra Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülü alması açıklanmıştır. Nobel Edebiyat Ödülü'nün Çin'deki büyük etkisi ve tanınırlığının artması Orhan Pamuk'un eserlerinin hızlı bir şekilde Çince'ye çevrilmesine ve araştırılmasına neden olmuştur.

Nobel Edebiyatı Ödülü, onlarca sene içinde Çin'in kültür alanı için büyük bir sembol anlamına gelmektedir. 20. Yüzyılın sonunda başlayan dışa açılım süreciyle Çin hep Batı merkezli dünyaya dahil olmak istemektedir. Bu istek, edebiyat alanını da kapsamaktadır ve bu "Dünyaya Girmek" geçen yüzyılın 80'li yıllarında edebiyatın en önemli sloganlarından biri olmuştur. O yıllarda Çin'de yeni bir milliyetçilik algısı ortaya çıkmış ve bu milliyetçilik anlayışı, "geri kalmak" endişesiyle baş göstermiştir. Kendi ülkesinin her alanda Batılı ülkelerinin ardında kaldığını hisseden Çinliler Batıya yetişmek ve onu aşmak istemiştir. Bu bağlamda Batılıyı aşmak için bir standart gerekmiştir ve tabii ki; dünyada bunun en etkili yollarından biri Nobel Edebiyat Ödülü kazanmaktır. Böylece, Çin için de, edebiyat alanında varlık gösterme en iyi aşma ve ilerleme standardı sayılmıştır. 21. Yüzyılın başında Çin'in uluslararası yerinin geçen yüzyıla göre çok yükselmesine rağmen bazı Çinli halkların ve yazarların bu Nobel Ödülü algısı yine de devam etmektedir. (Zhang, 2007: s.n.y.)

Bu bağlamda her yıl verilen Nobel Edebiyat Ödülü sahibi olan yazarlar ve mensup olduğu ülke ve kültürler Çin'de ilgi çeken konuların başında gelmektedir. Bunun sonucunda bir tarafından halkların ilgi ve dikkatlerini çeken Nobel Edebiyat Ödülü, aynı zamanda büyük ekonomik ve sosyal fayda sağlamaktadır. Ödül sahibi isim açıklandığında bütün dünyanın her tür medyasında ilgili haberler çıkmakta, bu haberlerden bir kısmı da yayınevlerinin propaganda aracı anlamına gelmektedir. Çin'de en erken dönemden itibaren Nobel Edebiyat Ödülü eserlerini sistemli olarak tanıtan yayıncı Liu Shuoliang; "*Nobel Edebiyat Ödülü, edebi alanın şenliğidir, aynı zamanda da yayınevlerinin nakit inekleridir. Bu ödülün büyük ekonomik değeri vardır.*" Bu durumu ifade etmiştir. (Li, 2007: s.n.y) Nobel Ödüllü eserleri yayınlamak, yayınevleri için güzel bir kazanç ve reklam anlamındadır ve aynı zamanda ünleri artmaktadır.

Çin'deki yayınevleri Nobel Ödüllü eserleri yayınlamayı tercih ettiklerinden dolayı, Orhan Pamuk'un da eserleri hızlı bir şekilde Çin piyasasına ve okuma dünyasına girmiştir.

B. Kaynak dil açısından bakıldığında bu çevirilerin çoğu Türkçe'den çevrilmiştir.

Tablo 7'de bulunan 13 çeviri eseri arasında *“İstanbul: Hatıra ve Şehir”* ve *“Yeni Hayat”* eserleri Tayvan baskılarından aktarılmıştır. Bu iki roman öncelikle Tayvan'da İngilizce'den Geleneksel Çince'ye aktarılmıştır. Daha sonra Geleneksel Çince'den Çin Anakarası'nda kullanılan Basitleştirilmiş Çince'ye çevrilmiştir. *“Öteki Renkler& Seçme Yazılar ve Bir Hikâye”* ve *“Saf ve Düşünceli Romancı”* İngilizce baskılarından aktararak Çin Anakarası'na girmiştir. Diğerleri ise hepsi Türkçe baskılarından Çince'ye çevrilmiştir. *“Benim Adım Kırmızı”*, *“Beyaz Kale”*, *“Kar”* ve *“Sessiz Ev”* romanları çeviren Shen Zhixing, Luoyang Yabancı Diller Üniversitesi'nde Türkçe öğretmenliği yapmış, Türkçe'ye hâkim bir isimdir ve halen Zhejiang Yabancı Diller Üniversitesi'nde çalışmaktadır.

“Cevdet Bey ve Oğulları”, *“Masumiyet Müzesi”*, *“Kafamda Bir Tuhaflık”* çeviren Chen Zhubing ve *“Kırmızı Saçlı Kadın”* çeviren Yin Tingting ise Çin Uluslararası Radyosu'nun Türkçe masası görevlilerindedir. Tablo 8'de bulunan iki çeviri hakkında ilgili teknik bilgiler verilmediği için bu iki eserin hangi dillerden (Türkçe veya Batı dilleri?) çevrildiği belli değildir.

Burada vurgulanması gereken husus; Orhan Pamuk'un kitaplarının çoğu Türkçe asıllardan Çince'ye çevrilmiştir ve bu durum Orhan Pamuk'un talebine dayalıdır.

Çevirmen Shen Zhixing, *“Pamuk'un bütün eserleri, merkezi İngiltere'de olan bir edebi vekil şirketi tarafından temsil edilmektedir. Editör Yao Yingran o şirketin Amerika şubesiyle irtibata geçmiş olmasına rağmen Orhan Pamuk ve resmi yetkilisi, her ikisi de yapılmış olan İngilizce çevirileri hoş karşılayıp, beğenmediklerinden dolayı Çince baskıların Türkçe asıllardan çevrilmesi gerekti.”* diye konuşmuştur. (Lu, 2006: s.n.y.)

3.1.2. Araştırma, İnceleme ve Değerlendirme Yazıları

Önce kısımda kullanılan yöntemle Orhan Pamuk üzerine yapılan araştırma ve incelemelerle ilgili arama-tarama sonucunda 3 kitap ve 100’den fazla makale tespit edilmiştir.

3.1.2.1.

Tablo 9: Çin’de Orhan Pamuk Üzerine Araştırma Kitapları

No.	Başlık	Yazar/ Çevirmen	Çalışma Türü	Yayınevi	Yayın Yılı
1	Orhan Pamuk’un Eserleri Üzerine İnceleme 奥尔罕·帕慕克小说研究	Yang Zhongju	Araştırma	Shandong Halk	2012
2	Orhan Pamuk Üzerine Doğu-Batı Edebiyatı Açısından İnceleme 东西方文学视野下的帕慕克研究	Chen Yuhong	Araştırma	Lanzhou Üniversitesi	2012
3	Orhan Pamuk’un Romanlarındaki Alegori Özellikleri 帕慕克小说的寓言性征	Chen Yanli	Araştırma	Yanshan	2014

Kaynak: <http://www.nlc.cn/>

“*Orhan Pamuk’un Eserleri Üzerine İnceleme*” isimli kitap; “Hüzün: Orhan Pamuk’un Roman Yaratmasındaki Kültürel ve Şiirsel Stil”, “Hüznün Kaynakları: Gelenek-Modern, Doğu-Batı Aralarındaki Karşılıklı Etkileşmeler”, “Hüznün Başlangıcı: Üç Neslin Gözlerindeki Doğu-Batı Kültürel İlişkileri—Cevdet Bey ve Oğulları”, “Modernleşmeye Hüzün: Türkiye’nin Modernleşme Sürecinin Aynasıdır—Sessiz Ev”, “Tarihi ve Kültürel Kimliğe Hüzün—Beyaz Kale”, “Kimlik Tanıtılmasına Hüzün: Karşıtlı ‘Süper Roman’—Kara Kitap”, “Hayata ve Kültüre Hüzün: Hayat ve Kültür Labirenti—Yeni Hayat”, “Siyasete ve İnanca Hüzün: Yaşamdaki Simetri ve Kültürdeki Uyum Güzelliklerini Aramak—Kar”, “Aşka Hüzün: Aşk Acısı ve Kültür Acısı—Masumiyet Müzesi” ve “Şehre Hüzün: Pamuk’un Roman Yaratmasında İstanbul’un Önemi” bölümlerden oluşmaktadır. Bu kitapta yazar Yang Zhongju Orhan Pamuk’un romanlarını derinlemesine olarak değerlendirmiştir.

“*Orhan Pamuk Üzerine Doğu-Batı Edebiyatı Açısından İnceleme*” isimli kitapta

yazar Chen Yuhong, Doğu ve Batı edebiyatlarının Orhan Pamuk üzerindeki etkilerini ele almıştır.

“Orhan Pamuk’un Romanlarındaki Alegori Özellikleri” isimli kitapta yazar Chen Yanli, Orhan Pamuk’un “Kırmızı Saçlı Kadın” ve “Kafamda Bir Tuhaflık” dışındaki 8 romanından hareketle alegorik özellikleri analiz etmiştir.

CNKI’da arama yapılarak ulaşılan ‘Orhan Pamuk’ üzerine müstakil makaleler oldukça fazladır. 186 adet olarak tespit edilen bu çalışmalar Tablo 10’da listelenmiştir.

Tablo10: Çin’de Orhan Pamuk Üzerine Makaleler

No.	Başlık	Yazar/ Çevirmen	Çalışma Türü	Yayınevi	Yayın Yılı
1	Türk Yazar Orhan Pamuk 2006 Yılı Nobel Edebiyat Ödülünü Kazandı. 土耳其作家奥尔罕·帕慕克荣获 2006 年度诺贝尔文学奖	Qiao Neier	Bilgilendirici	Yabancı Edebiyat Araştırmalar 1	2006
2	2006 Yılı Nobel Edebiyat Ödülü Sahibi: Orhan Pamuk 2006 年诺贝尔文学奖得主奥尔罕·帕慕克	Qi Chu	Bilgilendirici	Dünya Kültürü	2006
3	Orhan Pamuk: Siyasi Mahcupluk ve Kültürel Bağımlılık 帕慕克:政治尴尬与文化依恋	Zang Tao	Bilgilendirici	Dünya Bilgileri	2006
4	Türk Yazar Pamuk 2006 Yılı Nobel Edebiyat Ödülünü Kazandı. 土耳其作家帕慕克获 2006 年诺贝尔文学奖	Xin Wenhui	Bilgilendirici	Dünya Edebiyatı	2006
5	2006 Yılı Nobel Edebiyat Ödülü Sahibi Orhan Pamuk’un Eserlerinden Seçme 2006 年诺贝尔文学奖得主奥尔罕·帕慕克作品小辑	Bian Zhe	Bilgilendirici	Dünya Edebiyatı	2007
6	Türk Edebiyatındaki Dev: Orhan Pamuk 土耳其文坛巨擘:奥尔罕·帕慕克	Yang Zhentong	Bilgilendirici	Dünya Edebiyatı	2007
7	Orhan Pamuk, Edebi Yaratmanın ve Kültürel Gelişmenin Karşıtlıklarını Aramaktadır 奥尔罕·帕慕克:追求文学创作、文化发展的混杂性	Yang Zhongju	Araştırma	Çağdaş Yabancı Edebiyat	2007
8	Orhan Pamuk ile Röportaj: Benim Adım Kırmızı 帕慕克访谈录: 我的名字叫红	Yang Zhengtong	Bilgilendirici	Dünya Kültürü	2007

9	Onun İsmi Orhan Pamuk 他的名字叫奥尔罕·帕慕克	Zhang Hairong / Xie Hua	Bilgilendirici	Çağdaş Edebiyat Dünyası	2007
10	Benim Adım Kırmızı Üzerine Değerlendirme 书评:他的名字叫红	Yan Xiaoyun	Araştırma	Tüketici Rehberi	2007
11	Beyaz Kale, Hayali Gerçeği Anlatıyor 《白色城堡》——告诉你虚幻的现实	Zhou Lijun	Bilgilendirici	Denetim	2007
12	Benim Adım Stil 我的名字叫风格	Qiu Zhijie	Bilgilendirici	Çağdaş Sanat ve Yatırım	2007
13	Benim Adım Kırmızı'daki Kültürel Temas 论《我的名字叫红》叙事中的文化主题	Zhang Chunhua	Araştırma	Çağdaş Yabancı Edebiyat	2007
14	Konser Ortasındaki Tabanca Sesi 音乐会中的一声枪响	Moli	Araştırma	Yayın Bakış	2007
15	Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı Romanındaki Post Kolonyalizm 奥尔罕·帕慕克小说《我的名字叫红》的后殖民主义解读	Tan Jianghua	Araştırma	Henan Makine Mesleki Okulu	2007
16	Orhan Pamuk'un İmparatorluğa Karşı Özlemi 奥尔罕·帕慕克的“帝国”悠思	Liang Qin	Araştırma	Şaheserler İncelemesi	2007
17	Beyaz Kale: Doğu-Batı Birleşik Mozaik Resmi 《白色城堡》:东西合璧的马赛克拼图	Liu Xiangwen / Hu Guowei	Araştırma	Çağdaş Edebiyat Dünyası	2008
18	Yazarların Bağımlılığı 最是文人不自由	Yang Zhentong	Bilgilendirici	Dünya Edebiyatının Son Gelişmeleri	2008
19	Boğaziçi Köprü'nün İki Ucu: Beyaz Kale'deki Kimliklerin Tanımlanması 博斯普鲁斯大桥的两端——《白色城堡》的身份界定尝试	Liang Qin	Araştırma	Şaheserler İncelemesi	2008
20	Doğu ve Batı Kültürlerin Karşıtlığı: Biyografik Araştırma Yöntemi Kullanılarak Benim Adım Kırmızı Üzerine İnceleme 东西方文明的“混血儿”——用传记研究法解读奥而罕·帕慕克的《我的名字叫红》	Lin Chenx	Araştırma	Leshan Öğretmenler Koleji	2008
21	Benim Adım Kırmızı Eserinin Kültürel İçeriği Üzerine İnceleme 帕慕克《我的名字叫红》文化内涵初探	Li Weiwei	Yüksek Lisans Tezi		2008
22	Kar: Gizli Simetrinin Gizemi ve Cevabı	Xu Ruowen	Araştırma	Çağdaş	2008

	《雪》:隐秘对称性的谜面与谜底			Yazarlar Değerlendirme	
23	Kaf Dağı'ndan Benliği Aramak: Kara Kitap Üzerine Değerlendirme 在卡夫山上追寻自我——奥尔罕·帕慕克的《黑书》解读	Mu Hongyan	Araştırma	Yurtdışı Edebiyat	2008
24	Orhan Pamuk, İstanbul ve Onun Edebiyat Dünyası: Orhan Pamuk'un Eserleri Semineri'ndeki Konuşma 从帕慕克到伊斯坦布尔和他的文学世界——在帕慕克先生作品讨论会上的发言	Yan Lianke	Bilgilendirici	Bohai Üniversitesi	2008
25	Orhan Pamuk ile Röportaj: Doğumdan Beri Özgürüz 我们生来自由	He Yunzhu / Zhang Wei	Bilgilendirici	İşletme Yönetimi Değerlendirme	2008
26	Benim Adım Kırmızı Romanındaki Kültürel Çatışma 浅谈小说《我的名字叫红》中的文化冲突	Yang Keli/ Chen Jin	Araştırma	Çin Okul Dışı Eğitimi	2008
27	Hüzün, Orhan Pamuk'un Eserlerini Anlamak İçin Bir Anahtardır “呼愁”——理解帕慕克作品的一片钥匙	Li Weirong	Araştırma	Hunan Üniversitesi	2008
28	Orhan Pamuk'un Çin Ziyaretinin Genel Bilgileri 奥尔罕·帕慕克访华综述	Mu Hongyan	Bilgilendirici	Dünya Edebiyatının Son Gelişmeleri	2008
29	Orhan Pamuk'un Hüzünü 帕慕克的忧伤	Zong Xiaofei	Araştırma	Bohai Üniversitesi	2008
30	Orhan Pamuk ile Röportaj: Kimlik ve Kültürel Birleşme 身份认同与文化融合——帕慕克专访	Mu Hongyan	Bilgilendirici	Bohai Üniversitesi	2008
31	Benim Adım Kırmızı Eserinde Kullanılan Anlatım Teknikleri Üzerine Analiz 《我的名字叫红》叙事策略分析	Zhao Sansan	Yüksek Lisans Tezi		2008
32	İstanbul-Hatıralar ve Şehir Eserindeki Mekân Hakkı Üzerine Analiz 《伊斯坦布尔——一座城市的记忆》的空间权力分析	Zhang Hu	Araştırma	Çağdaş Yabancı Edebiyat	2008
33	İstanbul-Hatıralar ve Şehir: “Hüzün” İsimli Bir Üzüntü Bulunmaktadır 《伊斯坦布尔——一座城市的记忆》:有一种忧伤叫“呼愁”	Zhang Hu	Araştırma	Dünya Edebiyatı Eleştirisi	2008

34	Ruh Gözüyle Dünyaya Bakmak: Orhan Pamuk ve Eseri Benim Adım Kırmızı Üzerine Analiz 用精神之眼读解世界——试析帕慕克及其代表作《我的名字叫红》	Zhang Yiwei	Araştırma	Liaoning İdari Yönetim Koleji Dergisi	2008
35	Orhan Pamuk ve Eseri Benim Adım Kırmızı 帕慕克和他的《我的名字叫红》	Yun Yetui	Araştırma	Edebiyat Eğitimi	2009
36	Benim Adım Kırmızı Eserinde Kullanılan Anlatım Teknikleri 《我的名字叫红》的叙事策略	Wang Fang	Yüksek Lisans Tezi		2009
37	Kimiz? Orhan Pamuk'un Eserlerindeki Kimliklerin Anlatılması 我们究竟是谁? --帕慕克文学作品中的身份认同书写	Bai Xiangdong	Yüksek Lisans Tezi		2009
38	Orhan Pamuk'un Beyaz Kale Romanındaki Kimlik 论帕慕克小说《白色城堡》中的身份建构	Zhang Hu	Araştırma	Çağdaş Yabancı Edebiyat	2009
39	Orhan Pamuk'un Eserlerindeki "Kimlik" Sorunu 奥尔罕·帕慕克作品中的“身份”问题	Zhang Lu	Yüksek Lisans Tezi		2009
40	Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Kültürel Kimlik Algısı 论奥尔罕·帕慕克小说中的文化身份意识	Pei Bei	Yüksek Lisans Tezi		2009
41	Kimliğin Tanımlanması ve Kültürlerin Birleşmesi: Orhan Pamuk'un Eserlerinin Arayış Özelliği Üzerine Analiz 身份界定与文化融合--奥尔罕·帕慕克小说的探索性特征分析	Zhu Meijuan	Yüksek Lisans Tezi		2009
42	Batı ve Doğu Ortamları Açısından Orhan Pamuk'un Eserleri Üzerine İnceleme 东西方语境下奥尔罕·帕慕克作品研究	Liu Siyu	Yüksek Lisans Tezi		2009
43	Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Kültürel Çatışma ve Diyaloglar 帕慕克小说中的文明冲突与对话	Li Meng	Yüksek Lisans Tezi		2009
44	Hüzün: Orhan Pamuk'un Roman Yaratmasındaki Kültürel ve Şiirsel Stil 呼愁:帕慕克小说创作的文化诗学风格	Yang Zhongju	Araştırma	Doğu Araştırmaları	2009
45	Ruh İçindeki Solo Dansçı: Orhan Pamuk'un Eserlerindeki Kahramanların İç Dünyası Üzerine Analiz 灵魂中的独舞者——浅析奥尔罕·帕慕克笔下人物的心灵世界	Liu Yinchu	Araştırma	Şaheserler İncelemesi	2009

46	Eski Okuma Notu: Orhan Pamuk'un İstanbul Kitabını Okumak 旧笔记:读帕慕克的《伊斯坦布尔》	Sun Wenbo	Araştırma	Şaheserler İncelemesi	2009
47	Kara Kitap Eserindeki Arayış Hüznü 《黑书》的追寻之忧伤	Li Jia	Araştırma	Mianyang Öğretmenler Koleji Dergisi	2009
48	Çatışmadan Birleşmeye, Birleşmeden Karşılıklı Değişime: Beyaz Kale Eserindeki Sembolik Kültür Anlamı 从冲突到混杂再到互换的文化身份——论《白色城堡》的象征性文化寓意	Wang Hongkun / Yang Zhongju	Araştırma	Qingdao Tarım Üniversitesi Dergisi (Sosyal Bilimler)	2009
49	“Başkasının Yerine Geçmek”: Kar Eserinden Orhan Pamuk'un Hiç Vazgeçemediği Kimlik Sorunu Üzerine İnceleme “置身于他人的处境”——从《雪》来看帕慕克所执著的身份问题	Yang Weidong	Araştırma	Çin Kitap Değerlendirme	2009
50	Orhan Pamuk: Yazar Olarak Eser Yaratmak 奥尔罕·帕慕克,以作家的名义写作	Zhou Huan	Bilgilendirme	Modern İletişim	2009
51	Kültür Açısından Beyaz Kale Üzerine Analiz 文化视角下的《白色城堡》解读	Pei Bei	Araştırma	Dünya Edebiyatı Eleştirisi	2009
52	Doğu ve Batı Kültürlerinin Çatışması ve Birleşmesi: Kültür Açısından Bakıldığında Orhan Pamuk'un Romanları ve Kahramanları 东西方文化的冲突与融合--文化视野下的帕慕克小说及其小说人物	Zhou Huan	Yüksek Lisans Tezi		2009
53	Orhan Pamuk'un Eser Yaratmasındaki Belirsizlikler 帕慕克创作的不确定性	Zhang Hu	Araştırma	Doğu Araştırmaları	2009
54	Orhan Pamuk'un Kara Kitap Eserindeki “Kayıp” Üçlüsü 论帕慕克《黑书》的“失落”三重奏	Zhang Hu / Wang Chungeng	Araştırma	Yabancı Diller ve Öğretimi	2009
55	Zeytin'in Ölümü: Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı Romanı Üzerine Analiz 橄榄之死——解读奥尔罕·帕慕克的小说《我的名字叫红》	Zhang Hu	Araştırma	PLA Yabancı Diller Üniversitesi Dergisi	2009
56	Özel Zaman ve Mekân Yapısındaki Millet İmgesi 独特时空下的民族想象	Liu Yinchun	Araştırma	Huaihua Üniversitesi Dergisi	2010

57	Kutsal ve Günah Şehir: Orhan Pamuk'un Eserlerindeki İstanbul 圣城与罪都:帕慕克笔下的伊斯坦布尔	Chen Liqing	Araştırma	Xinyu Koleji Dergisi	2010
58	Kimin İçin Yazıyorlar: Orhan Pamuk'un "Kimin İçin Yazıyorum" Konuşması Üzerine Analiz 他们在为谁写作浅析奥·帕慕克的演讲《为谁而写作?》	Hou Fei	Araştırma	Bugünkü Çin'in Güneyi	2010
59	Gizli Yüz: Kar Eserinde Kullanılan Anlatım Sanatı 隐蔽的脸--《雪》的叙事艺术	Li Wenwei	Yüksek Lisans Tezi		2010
60	Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Kültürel Karşıtlık 论帕慕克小说的文化混杂性	Zhang Keli	Yüksek Lisans Tezi		2010
61	İstanbul Hüznüne Karşı Orhan Pamuk'un Kültürel Düşünceleri 帕慕克对伊斯坦布尔“呼愁”的文化反思	Liu Zhuo	Yüksek Lisans Tezi		2010
62	Orhan Pamuk'un Sarkacı: Onun Roman Sanatı ve Kültür Algısı 奥尔罕的钟摆--帕慕克的小说艺术与文化认知发微	Dou Bo	Yüksek Lisans Tezi		2010
63	Benim Adım Kırmızı: "Belirsizlikler" Üzerine Analiz 《我的名字叫红》：“不确定性”解读	He Xiaojuan	Yüksek Lisans Tezi		2010
64	"Kimse Kendisi Olamaz": Orhan Pamuk'un Kara Kitap Romanı Üzerine Analiz “没有人永远是自己”——解读帕慕克的小说《黑书》	Zhang Hu	Araştırma	Yabancı Edebiyat Eleştirisi	2010
65	Çaresiz Bir Kurban Mı Yoksa Ciddi Bir Beklenti Mi: Orhan Pamuk'un Eserlerindeki Millet Unsuru 是无奈的祭奠,抑或是殷切的期望?——浅析帕慕克作品中的民族因素	Chen Guang	Araştırma	Edebiyatlar	2010
66	Pico Iyer: Kayıp Şehirdeki Gizli Aşk 失落城市中的秘密爱情	He Tian	Araştırma Çevirisi	Dünya Edebiyatının Son Gelişmeleri	2010
67	Koleksiyon Şeklinde Yazmak: Orhan Pamuk'un Masumiyet Müzesi Eserindeki Modern Büyükşehrin Anlatılması “收藏式写作”:帕慕克《清白博物馆》中的都市现代性叙事	Yin Xing	Araştırma	Yabancı Edebiyat Araştırmaları	2010
68	Orhan Pamuk'un Roman Yazımı ve Tasavvuf 帕慕克的小说创作与苏菲主义	Zhang Hu	Araştırma	Çağdaş Yabancı	2010

				Diller Araştırmalar 1	
69	Orhan Pamuk'un Babası ve Bizim Babalar: Babamın Bavullusu Eserini Okumak 帕慕克的父亲和我们的父亲——读帕慕克《我父亲的手提箱》	Li Boyong	Araştırma	Roman Değerlendirmeleri	2010
70	İstanbul-Hatıralar ve Şehir Eserindeki Hüzün Üzerine Analiz 《伊斯坦布尔》的“呼愁”寻析	Gao Jing	Araştırma	Biyografi Edebiyat Dergisi	2010
71	“Başkası Olmak”: Orhan Pamuk'un Kara Kitap Romanı Üzerine Analiz “我是他人故我在”——解读奥尔罕·帕慕克的小说《黑书》	Zhang Hu	Araştırma	Nanjing Normal Üniversitesi Edebiyat Fakültesi	2010
72	Kalıntıların Güzelliği: Orhan Pamuk'un İstanbul-Hatıralar ve Şehir Eseri 废墟的美感——奥尔罕·帕慕克的《伊斯坦布尔:一座城市的记忆》	Wu Xiaodong	Araştırma	Şaheserler İncelemesi	2010
73	Benim Adım Kırmızı Eserindeki Anlatım ve Bakış Açısı Üzerine Bir İnceleme 《我的名字叫红》的叙事视角初探	Zhang Chuanxia	Araştırma	Changji Koleji Dergisi	2011
74	Bölünme, Çatışma, Karşıtlık: Kara Kitap Eserindeki Edebi Motifler Üzerine Analiz 分裂·冲突·迷惘--《黑书》中文学形象解析	Chen Liqing	Yüksek Lisans Tezi		2011
75	Benliğe Dönüş Hikayesi: Orhan Pamuk'un Kara Kitap ve Yeni Hayat Eserlerindeki Arayış Konusu Üzerine İnceleme 自我回归的寓言--论帕慕克《黑书》和《新人生》中的追寻主题	Dong Jing	Yüksek Lisans Tezi		2011
76	Hayat Değerini Arayan Osman: Orhan Pamuk'un Yeni Hayat İsimli Romanını Değerlendirme 执着的人生价值探求者:奥斯曼——解读奥尔罕·帕慕克的小说《新人生》	Pei Bei	Araştırma	Efsane	2011
77	Orhan Pamuk'un Eserlerindeki Kültürel Kimlik Tartışması: Kara Kitap ve Kar Romanları Üzerine Bir İnceleme 帕慕克作品中的文化身份探讨--《黑书》和《雪》浅析	Wang Ling	Yüksek Lisans Tezi		2011
78	Doppelgänger: Fyodor Dostoyevski'nin Öteki Romanı/ Orhan Pamuk'un Beyaz Kale Romanı “影身”:《双重人格》/《白色城堡》	Zhang Hu	Araştırma	Shandong Yabancı Diller	2011

				Öğretimi	
79	Orhan Pamuk'un Romanlarının Anlatım Sanatı Üzerine İnceleme 帕慕克小说的叙事艺术研究	Wang Zhijie	Yüksek Lisans Tezi		2011
80	İstanbul-Hatıralar ve Şehir Eserinden Orhan Pamuk'un Hüznüne Bakmak 从《伊斯坦布尔：一座城市的记忆》看奥尔罕·帕慕克的“呼愁”	Wang Jing	Yüksek Lisans Tezi		2011
81	Ayna ve İkizler: Orhan Pamuk'un Beyaz Kale Eserindeki Hoca Kahramanı Üzerine Analiz 镜子与孪生兄弟——帕慕克《白色城堡》霍加形象探析	Zhang Hu	Araştırma	Yurtdışı Edebiya	2011
82	Orhan Pamuk'un Roman Sanatı Anlayışı 帕慕克小说艺术论	Bi Wenjuan	Araştırma	Teori	2011
83	Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı Romanı Üzerine Analiz 解读奥尔罕·帕穆克的《我的名字叫红》	Wang Fengling	Araştırma	Lanzhou Eğitim Enstitüsü	2011
84	Orhan Pamuk'un Eserlerindeki Kültürel Kimlik Tartışması 帕慕克作品中的文化身份探讨	Zhao Aruna	Araştırma	Başarı	2011
85	Bireysel Olay Anlatımı ve Milliyet Hatırası: Orhan Pamuk'un İstanbul- Hatıralar ve Şehir Eseri Üzerine İnceleme 个人叙事与民族记忆——论帕慕克及《伊斯坦布尔——一座城市的记忆》	Zhang Hu	Araştırma	Çağdaş Yabancı Diller Araştırmaları	2011
86	Fyodor Dostoyevski'nin Öteki Romanı ve Orhan Pamuk'un Beyaz Kale Romanı Arasındaki Karşılaştırmalı İnceleme 《双重人格》与《白色城堡》的比较研究	Zhang Hu	Araştırma	Rus Edebiyatı ve Sanatı	2011
87	İstanbul- Hatıralar ve Şehir Eserindeki Hüzün Üzerine İnceleme 论《伊斯坦布尔——记忆与城市》中的“呼愁”	Zhang Hu	Araştırma	PLA Yabancı Diller Üniversitesi	2011
88	Doğu ve Batı Kültürlerinin Çatışması ve Birleşmesi Altında Kimliğin Kaybı ve Arayışı: Beyaz Kale Üzerine Değerlendirme 东西文化冲突与交融下身份的迷失与寻觅——评说《白色城堡》	Lin Sisi / Gong Li	Araştırma	Modern Çince	2011
89	Okurlarla Bir Araya Geçmek: Benim Adım Kırmızı Eserindeki Birinci Tekil Şahıs Anlatım Tekniği Üzerine İnceleme “与读者成为同谋”——论《我的名字叫红》的	Feng Qian / Lin Xiaowen	Araştırma	Xuzhou Normal Üniversitesi	2011

	第一人称叙事系统				
90	Çatışma ve Birleşmenin Yeni Sembolü: Orhan Pamuk'un Beim Adım Kırmızı Romanını Okumak 碰撞和交融的新象征——读奥罕·帕慕克的小说《我的名字叫红》	Tao Rui	Araştırma	Beifang Milliyetler Üniversitesi	2011
91	Orhan Pamuk'un Romanlarında Kültürel Kimlik Algısının Oluşmasının Tarihi Arka Planları 论帕慕克小说中文化身份意识形成的历史背景	Chen Rui	Araştırma	Jilin Eğitim Enstitüsü	2012
92	Vicdan, Demokrasi ve Milliyet 良知·民主·民族性	Qiu Hong	Araştırma	Henyang Normal Üniversitesi	2012
93	Masumiyet Müzesi'ndeki Mecaz ve Sembolik Anlatım 《纯真博物馆》的隐喻与象征性阐释	Zhi Yunbo	Araştırma	Tercüme	2012
94	Benim Adım Kırmızı Eserindeki Kültür Üzerine İnceleme 《我的名字叫红》的文化研究	Xu Haiyan	Yüksek Lisans Tezi		2012
95	İstanbul'un Labirentinde Gezmek: Kara Kitap Eserindeki Kültürel Kimlik Sorunu Üzerine Analiz 游走于伊斯坦布尔的迷宫——解读《黑书》中的文化身份问题	Pei Bei	Araştırma	Edebiyatlar	2012
96	Benim Adım Kırmızı Eserindeki Hevesin Anlamı Üzerine İnceleme 《我的名字叫红》欲望意蕴分析	Zhang Hei	Yüksek Lisans Tezi		2012
97	Anlatırken Eski Dönemin Değerlerini Göstermek: Tarihi Roman Olan Beyaz Kale Eserindeki Tarihi Anlatım 在叙述中重建过去的价值——历史编纂元小说《白色城堡》中的史学性叙事	Liu Lu	Araştırma	Hubei Sosyal Bilimler	2012
98	“İstanbul'daki Kar”: Benim Adım Kırmızı Eserindeki Kar Üzerine Analiz “伊斯坦布尔的雪”——《我的名字叫红》中雪的意象分析	Peng Shanshan	Araştırma	Kuzey Edebiyatı	2012
99	Orhan Pamuk'un Edebiyat Ürettiğindeki Arayış Modu ve Kültürel Kaynaklar 论帕慕克文学创作的寻绎模式及其文化渊源	Bi Wenjuan	Araştırma	Arayış	2012
100	Beyaz Kale Eserinin Karşıtlık Özelliği Üzerine Analiz 《白色城堡》的杂糅性特征分析	Gao Hui	Araştırma	Shandong Tarım Yöneticileri	2012

				Koleji	
101	Babayı Sevmek ve Öldürmek: Benim Adım Kırmızı Üzerine Değişik Bir Değerlendirme 恋父与弑父:《我的名字叫红》的另一种解读	Chen Yuhong	Araştırma	Gansu Sosyal Bilimler	2012
102	İstanbul'un Hüznü Üzerine Bir İnceleme: İstanbul- Hatıralar ve Şehir Eserini Okumak 伊斯坦布尔的“呼愁”试探——读帕慕克的《伊斯坦布尔——一座城市的记忆》	Zhao Yanqiu	Araştırma	Yabancı Edebiyat Araştırmalar 1	2012
103	Icare Setin: Orhan Pamuk'un Masumiyet Müzesi Romanı 伊克拉克·塞汀:奥尔罕·帕慕克:《纯真博物馆》	Chen Shidang	Araştırma Çevirisi	Bugünkü Dünya Edebiyatı (Çince Baskısı)	2012
104	Masumiyet Müzesi Eserindeki Hüzün Teması Üzerine Analiz 浅析《纯真博物馆》的忧伤主题	Jing Jie	Araştırma	Dönem Edebiyatı	2013
105	Orhan Pamuk'un Eserlerindeki "Hüzün" Teması: İstanbul- Hatıralar ve Şehir Eserini Örnek Olarak 帕慕克作品中的“忧伤”主题--以《伊斯坦布尔一座城市的记忆》为例	Xin Pengyu	Yüksek Lisans Tezi		2013
106	Beyaz Kale Eserinin Anlatım Sanatı Üzerine İnceleme 论《白色城堡》中的叙事艺术	Peng Shanshan	Yüksek Lisans Tezi		2013
107	Orhan Pamuk ve Post Modern 奥尔罕·帕穆克的后现代维度	Cao Pei	Araştırma	Anhui Edebiyatı	2013
118	Kafka Dağı'na Gitmek: Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Benliği Aramak 前往卡夫山--奥尔罕·帕慕克小说对“自我”的追寻	Wang Suya	Yüksek Lisans Tezi		2013
109	Orhan Pamuk'un Eserleri Üzerine Mekânın Poetikası Açısından Değerlendirme 在空间诗学视野下的帕慕克小说	Zhao Xinze	Yüksek Lisans Tezi		2013
110	Orhan Pamuk'un Eserlerinde Türkiye Kültürüne Karşı Düşünceler 奥尔罕·帕慕克作品中的土耳其文化之思	Ren Liting	Yüksek Lisans Tezi		2013
111	Kültürel Çatışmadaki Kimlik Anlatımı 文化冲突中身份的书写	Zhang Tong	Yüksek Lisans Tezi		2013
112	Orhan Pamuk Üzerine Araştırmalar 奥尔罕·帕慕克研究	Zhang Hu	Doktora Tezi		2013
113	Orhan Pamuk'un Eserlerindeki Arayış Konusu Bakış Açısı	Sun Xiaoxue	Araştırma	Eğitim ve Öğretim	2013

				Forumu	
114	Benim Adım Kırmızı Eserinin Anlatım Açısı Üzerine Analiz 《我的名字叫红》的叙述视角探微	Sun Xinjiao	Araştırma	Kaifeng Üniversitesi	2013
115	Kar Romanındaki Türbanlı Kız ve İntihar ile İlgili Sorular 关于《雪》中“头巾女孩与自杀”的一些问题	Zhang Hu	Araştırma	Çağdaş Yabancı Diller Araştırmaları	2013
116	Orhan Pamuk'un Kar Romanındaki Kültürel Kimlik Üzerine Araştırma 奥尔罕·帕慕克《雪》中的文化身份研究	Pei Bei	Araştırma	Dünya Edebiyatı Eleştirisi	2013
117	Orhan Pamuk'un İstanbul- Hatıralar ve Şehir Eserindeki Düşünceler Üzerine Analiz 美景之美 在其忧伤——帕慕克小说《伊斯坦布尔:一座城市的记忆》思想探微	Mei Yunhui	Araştırma	Şaheserler İncelemesi	2014
118	Zamanı Toplayan Müze: Masumiyet Müzesi Eserinden Bakıldığında Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Zamanın Anlatılması Üzerine Değerlendirme 收藏时间的博物馆——从《纯真博物馆》看帕慕克小说的时间塑型	Liu Liping	Araştırma	Çince Öğretmenliği Bülteni	2014
119	Orhan Pamuk'un Roman Yazmasındaki Kültürel Ortam Üzerine Analiz 奥尔罕·帕慕克小说创作中的文化语境探析	Shi Lulu	Yüksek Lisans Tezi		2014
120	Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Baba Motifi Üzerine Analiz 奥尔罕·帕慕克小说中父亲形象分析	Yu Hong	Yüksek Lisans Tezi		2014
121	Tarihin Sırrında Buluşmak: Benim Adım Kırmızı Üzerine Analiz 相遇在历史谜踪——也谈《我的名字叫红》	Dong Zhilin	Araştırma	Şaheserler İncelemesi	2014
122	Orhan Pamuk'un Eserlerindeki Tasavvuf Düşünceleri Üzerine Araştırma 论帕慕克作品中的苏菲神秘主义思想	Cheng Qiong	Yüksek Lisans Tezi		2014
123	Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Tasavvuf Edebiyatı Özellikleri 论奥尔罕·帕慕克小说的苏非文学特征	Yao Yu	Yüksek Lisans Tezi		2014
124	Zayıflayan İmparatorluğun Hüznü: Eser Yaratırken Orhan Pamuk'un Kültür Kimliği 帝国斜阳的“忧伤”——论帕慕克的文化写作立场	Liang Qing	Araştırma	Hubei İkinci Normal Koleji	2014
125	Orhan Pamuk ve İstanbul	Zhang Hu	Araştırma	Taiyuan	2014

	帕慕克与伊斯坦布尔			Üniversitesi	
126	Orhan Pamuk: Türkiye'nin Ruhu ve Aşk Anlatımı 帕慕克,土耳其的灵魂与爱情叙事	Zhang Hu	Araştırma	Çağdaş Yabancı Diller Araştırmalar 1	2014
127	Benim Adım Kırmızı Eserindeki Kültürel Çatışma Üzerine Değerlendirme 刍议《我的名字叫红》中的文化碰撞	Li Ruiqin	Araştırma	Yeni Batı	2014
128	Türk Kadınlar, Fark ve Erteleme Poetikası ile İki İntikam Oyunu: Orhan Pamuk'un Kar Eseri Üzerine Analiz 土耳其妇女、延异诗学与两部复仇剧——解读 奥尔罕·帕慕克的《雪》	Zhang Hu	Araştırma	Nanjing Normal Üniversitesi	2014
129	Benliği Aramak: Mutluluk Eserinde Meryem'in Kimliğinin Tanımlanması 自我的追寻——解读《伊斯坦布尔的幸福》中 玛丽的身份建构	Cheng Qi	Araştırma	Lanzhou Eğitim Enstitüsü	2015
130	Masumiyet Romanının Yerlilik Özelliği Üzerine Analiz 《纯真博物馆》的“本土性”特征研究	Li Qiongnv	Yüksek Lisans Tezi		2015
131	İronik Anlatım, Derrida ve Kar Romanı Üzerine Değerlendirme 反讽叙事、德里达与《雪》之论争	Zhang Hu	Araştırma	Jiangsu Açık Üniversitesi	2015
132	Çapraz Kültürel, Disiplinlerarası ve Çok Boyutlu Araştırma: Orhan Pamuk'un Romanları Üzerine Araştırma İsimli Kitaba Karşı Değerlendirme 跨文化、跨学科的多维阐释——评《奥尔罕·帕 慕克小说研究》	Zhu Zhenwu	Araştırma	Zhejiang Medya ve İletişim Üniversitesi	2015
133	Romancının Düşünceleri: Orhan Pamuk'un Beyaz Kale Romanını Okumak 小说家的思想——重读帕慕克《白色城堡》	Zhou Ning	Araştırma	Okumak	2015
134	Benim Adım Kırmızı Romanındaki Resim Çizme Özelliği Üzerine Değerlendirme 《我的名字叫红》的“绘画性”阐释	Xiong Junwen	Yüksek Lisans Tezi		2015
135	Orhan Pamuk'un Kar Romanında Kimliğin Tanımlanması Üzerine Üçüncü Mekân Açısından Araştırma 第三空间视角下奥尔罕·帕慕克作品《雪》的身 份建构研究	Zhen Tingyu	Yüksek Lisans Tezi		2015
136	Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı Eserinin Kültürel Anlamı	Li Luke	Yüksek Lisans		2015

	帕慕克《我的名字叫红》的文化内涵		Tezi		
137	Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Hüzün, Kalıntı Estetiği Üzerine Araştırma 奥尔罕·帕慕克小说“呼愁”、废墟审美研究	Dang Renyi	Yüksek Lisans Tezi		2015
138	Orhan Pamuk'un Masumiyet Müzesi Eserinde Eşyaların Anlatılması Üzerine İnceleme 论帕慕克《纯真博物馆》的物品叙事	Min Xiang	Yüksek Lisans Tezi		2015
139	Kalmamış Güzelliği Toplamak: Orhan Pamuk'un Masumiyet Müzesi Eseri Üzerine Değerlendirme 珍藏逝去的美好——帕慕克《纯真博物馆》解读	Wu Mingjing	Araştırma	Şaheserler İncelemesi	2015
140	Orhan Pamuk'un Kimlik Sorunu Üzerine İnceleme 论帕慕克身份认同的困境	Qiu Fenzi / Cai Deli	Araştırma	Dil ve Edebiyat Çalışmaları	2015
141	Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı Eserindeki Minyatür Tekniği Üzerine Değerlendirme 试析帕慕克《我的名字叫红》的细密画手法	Zhou Jingxin / Du Jigang	Araştırma	Chuxiong Normal Üniversitesi	2015
142	Çalınmış Dedektif Romanı: Orhan Pamuk'un Metafizik Dedektif Romanları (基金项目)被窃的侦探小说:帕慕克玄学侦探小说论	Chen Yuhong	Araştırma	Lanzhou Üniversitesi Dergisi (Sosyal Bilimler)	2015
143	Ezilenlerin Çaresizliği ve Azimleri ile İlgilenmek 关注小人物的无助与坚守	Mu Qing	Bilgilendirici	Çin Sanatı Gazetesi	2016
144	Orhan Pamuk'un Eserlerindeki İstanbul 奥尔罕·帕慕克笔下的伊斯坦布尔城市形象	Wang Wenjing	Yüksek Lisans Tezi		2016
145	Kara Kitap'ta Yabancılaşma Teması Üzerine İnceleme 论《黑书》中的异化主题	Qin Jinmei	Yüksek Lisans Tezi		2016
146	İstanbul'daki Çok Satan Kitaplar 伊斯坦布尔的畅销书	Wang Meng / Kang Xiaoyu	Bilgilendirici	Okumak	2016
147	Büyük Bir Şehrin Sürekli Sesi 一个伟大城市永不停息的声音	Lu Jiande	Bilgilendirici	Jiefang Gazetesi	2016
148	Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Renkler ve Kültür Anlatımı 奥尔罕·帕慕克小说中的色彩意象与文化表达	Zhou Yuwei	Yüksek Lisans Tezi		2016
149	Minyatür ve Benim Adım Kırmızı Romanının Yazılması	Zhou Jingxin	Yüksek Lisans		2016

	细密画与《我的名字叫红》的写作		Tezi		
150	Orhan Pamuk'un Eserlerindeki Ayna Olan Şehir 帕慕克笔下的镜像城市	Hu Yanli	Araştırma	Beijing Gazetesi	2016
151	İstanbul'daki Satıcıların Sesleri 伊斯坦布尔的叫卖声	Huang Xia	Araştırma	Wenhui Gazetesi	2016
152	Şehri Ayna Olarak Görmek: İstanbul- Hatıralar ve Şehir Eserindeki Anlatım Sanatı ve Kültürel Kimlik Üzerine İnceleme 以城为镜——论《伊斯坦布尔:一座城市的记 忆》的叙事艺术及文化身份意识	Zhang Yang	Araştırma	PLA Sanat Akademisi	2016
153	Ezilenlerin Yaşam Destanı 小人物的生活史诗	Tian Jin	Araştırma	Sanxia	2016
154	Öteki İnat: Orhan Pamuk ve Batı Edebiyatı 别样的坚守——帕慕克和欧美文学	Xu Bing	Araştırma	Soochow Akademisi	2016
155	30 Senede Orhan Pamuk ile ilgili Çalışmalar Üzerine Değerlendirme 帕慕克研究三十年述评	Zhang Hu	Araştırma	Shandong Yabancı Diller Öğretimi	2016
156	Yüzün Sırrı: Kara Kitap Romanından Gizli Yüz Filmine 脸孔的秘密:从小说《黑书》到电影《隐蔽的脸》	Qiu Hong	Araştırma	Sichuan Draması	2017
157	Doğu-Batı Bataklığındaki Çatışma: Kimlik ve Orhan Pamuk'un Eserleri “东西方沼泽”中的矛盾共同体: 身份认同与奥 尔罕·帕慕克作品	Lu Yaqing	Yüksek Lisans Tezi		2017
158	Doğu ve Batı Kültürleri Açıklarından Orhan Pamuk Üzerine Araştırma 东西方文明视阈中的奥尔罕·帕慕克研究	Liu Xiaoxiao	Yüksek Lisans Tezi		2017
159	Kafamda Bir Tuhaflik Romanındaki Mevlut'un Sokak Gezisi Üzerine İnceleme 论《我脑袋里的怪东西》中麦夫鲁特的街头漫 游	Zhu Chunfa	Araştırma	Yabancı Edebiyat Araştırmalar 1	2017
160	Şehrin Görünümleri ve Hüzün: Orhan Pamuk'un Kafamda Bir Tuhaflik Eseri Üzerine Analiz 都市的魅像与“呼愁”——解读帕慕克《我脑袋 里的怪东西》的伊斯坦布尔街道	Du Lili	Araştırma	Yabancı Edebiyat	2017
161	Tarih Şiddeti ve Travma Hatırları: Orhan Pamuk'un Sessiz Ev Üzerine İnceleme 历史暴力与创伤记忆——论奥尔罕·帕慕克小 说《寂静的房子》	Qiu Hong	Araştırma	Kuzey Çin Teknoloji Üniversitesi	2017
162	Türkiye Kültürünün Kırık Kökü: Yeni Hayat'taki Hüzün ve Tasavvuf Üzerine İnceleme	Zhang Hu	Araştırma	Kuzeybatı Etnikler	2017

	土耳其文化的断根——论《新人生》的“呼愁”风格与苏菲主义			Üniversitesi	
163	Esyalar ve Kelimeler: Masumiyet Müzesi Eserinden Deneyimler 物与词之间:《纯真博物馆》中的经验	Yin Xing	Araştırma	Çağdaş Yabancı Edebiyat	2017
164	Brecht Tipi Tiyatrosunun Tabanca Sesi ve Orhan Pamuk'un Heterotopisi: Orhan Pamuk'un Brecht'i Yabancılaştırması “布莱希特剧场”的枪声与帕慕克的“异托邦”——帕慕克“陌生化”布莱希特	Kou Caijun	Araştırma	Hangzhou Normal Üniversitesi	2018
165	Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Belirsizlik Üzerine İnceleme 论奥尔罕·帕慕克小说的模糊性	Li Sihan	Araştırma		2018
166	Masumiyet Müzesi 纯真博物馆	Li Li	Bilgilendirici	Okumak	2018
167	Karışık Avrasya Kültürüne Karşı Düşünceler: Çokkültürlü Ortamda Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı İsimli Çoksesli Romanın Yazılması 亚欧文化交错中的文学思考——帕慕克《我的名字叫红》在多元文化语境中的复调书写	Fu Jingchuang / Li Cuicui	Araştırma	Jilin Üniveritesi	2018
168	Orhan Pamuk'un Eserlerindeki Şehirlerin Kültürel İmgeleri: İstanbul - Hatıralar ve Şehir Eseri Örnek Olarak 帕慕克笔下城市的文化想象——以《伊斯坦布尔:一座城市的记忆》为中心	Wang Xuran	Araştırma	Zhaoqing Okulu	2018
169	Kara Kitap'ta Galip'in Benlik Arayışı 《黑书》中卡利普的自我追寻	Zhou Yanli	Yüksek Lisans Tezi		2018
170	Çok Kültürlerin Çoksesli Şekilde Yazılması: Benim Adım Kırmızı ve Aşk İksiri Arasındaki Karşılaştırmalı İnceleme 多元文化的复调书写--《我的名字叫红》与《爱药》的对比研究	Li Cuicui	Yüksek Lisans Tezi		2018
171	Kayıp “Babalık” Aramak 寻找失落的“父性”	Yu Gengyun	Araştırma	Changjiang Gazetesi	2018
172	Hatıralar ve Şehir 一座城市的记忆	Ling Qi	Bilgilendirici	Hefei Gazetesi	2018
173	Çatışmalı Kültürlerin Birleşmesi: Benim Adım Kırmızı'daki Kültürel Birleşme Özelliği 文化对立后的同谋共生——《我的名字叫红》中文化融合的审美特征	Shen Jiaying	Araştırma	Şaheserler İncelemesi	2018
174	Kar'daki Kahramanların Kimlikleri Üzerine	Xu Keqi	Araştırma	Çağdaş	2018

	Mekân Açısından İnceleme 空间视角下《雪》中的人物身份研究			Yabancı Edebiyat	
175	Benim Adım Kırmızı'daki Kadınların Ayrı Tutulması ve Ester'in Ayrımı Aşması 《我的名字叫红》中的女性隔离与艾斯特的超越隔离	Gao Hua	Araştırma	Guangdong Açık Üniversitesi	2018
176	Orhan Pamuk ve Çağdaş Türk Edebiyatı 帕慕克与土耳其当代文学	Aydın	Araştırma	Beijing Üniversitesi Otradoğu Araştırmalar 1	2018
177	Türkiye'nin Modernleşmesinin İstiaresi: Kırmızı Saçlı Kadın'daki Babayı Öldürmek ve Aramak 土耳其现代化的隐喻——论帕慕克《红发女人》中的弑父与寻父	Zhu Chunfa	Araştırma	Dünya Edebiyatına Yeni Yaklaşımlar	2019
178	Şiir ve Hatıra: Orhan Pamuk'un Eserlerinde Kalıntıların Yazılması Üzerine İnceleme 诗意和记忆:论帕慕克文学作品中的废墟书写	Zhu Chunfa	Araştırma	Yabancı Edebiyat Araştırmalar 1	2019
179	Orhan Pamuk'un Eserlerindeki Şehirlerin Yazılması: Modern İstanbul Örnek Olarak 帕慕克笔下的城市书写--以现代伊斯坦布尔为例	Zhao Yuan	Yüksek Lisans Tezi		2019
180	Orhan Pamuk'un Eserlerindeki Kültürel Kökleri Arama Algısı Üzerine İnceleme 奥尔罕·帕慕克作品的文化寻根意识研究	Shuli Lü	Yüksek Lisans Tezi		2019
181	Orhan Pamuk'un Romanlarının Kahramanlarının Kültürel Kimlikleri Üzerine İnceleme 奥尔罕·帕慕克小说主人公文化身份研究	Xun Yu	Yüksek Lisans Tezi		2019
182	Mecaz Orman: Kırmızı Saçlı Kadın'ı Okumak 隐喻的森林——读《红发女人》	Li Songrui	Araştırma	Şaheserler İncelemesi	2019
183	Kültürlerin Birleşmesine Karşı Orhan Pamuk'un Görüşleri Üzerine İnceleme 帕慕克“文化杂合观”探析	Gao Hua	Araştırma	Heibei Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	2019
184	Gezenler, Kent Mekanları ve Küreselleşme: Kafamda Bir Tuhafılık'ta Şehrin Yazılması 漫游者、城市空间和全球化:《我脑袋里的怪东西》中的城市书写	Xu Weiwei	Araştırma	Kent Kültürü Araştırmalar 1	2019
185	Gelenek ve Modern Kavşağındaki Melek: Kültürlere ve Kadınlara Karşı Orhan Pamuk'un Görüşleri Üzerine Benim Adım Kırmızı'daki	Gao Hua	Araştırma	Drama Evi	2020

	Şeküre Açısından İnceleme 传统与现代交汇点的“天使”——从《我的名字叫红》中的谢库瑞看帕慕克的文化观和女性观				
186	Benim Adım Kırmızı'nın Anlatım Yapısı Üzerine Analiz 《我的名字叫红》叙事结构分析	Yang Shimeng	Araştırma	Kültür	2020

Kaynak: <https://www.cnki.net/>

Bu tablodaki makaleler; haber, çeviri, araştırma makalesi ve tez çalışması şeklinde parçaları içermektedir. Makaleler yalnız edebi yayınlarda değil, farklı tür yayınlarda da yer almıştır. Bazı yazarlar birden fazla çalışmayla tabloda yer bulmaktadır.

3.1.2.2. Genel Özellikler, Yorum ve Değerlendirme

İki tablodan hareketle bugüne kadar Çin'de yapılan Orhan Pamuk'la ilgili araştırma ve incelemelerinin özellikleri şu şekilde değerlendirebiliriz:

A. Bu dönemde Çin'de Orhan Pamuk üzerine yapılmış araştırma ve incelemeler sayısı oldukça fazladır.

Konuyla ilgili araştırmalar sonucunda, Orhan Pamuk hakkında çalışılmış 3 kitap ve 186 adet makaleye ulaşılmıştır. Bu noktada diğer başlıklara göre oldukça fazla veri olduğu söylenebilir. Bu durumun sebeplerini şöyle değerlendirebiliriz.

İlk olarak Orhan Pamuk'un eserlerin edebi değerleri Çinli edebi araştırmacıların ilgisini çekmektedir.

Bunun dışında 2012 Yılı Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan Mo Yan'dan önce hiç Çin uyruklu yazar bu ödülü almamıştır. Bu beklentiyi çok önemseyen Çinliler Nobel kazanmış yazarların eserlerini araştırmaya yönelerek, bu eserleri inceleyerek ödül kazanma sebeplerini bulmaya çalışmışlardır.

Mayıs 2008'de Orhan Pamuk, Çin Sosyal Bilimler Akademisi'nin davetiyle Çin'e gitmiştir. Orhan Pamuk'un bu Çin gezisi, Çin'de onun eserleri hakkında araştırmaların artışına yol açmıştır. Çin Sosyal Bilimler Akademisi 23 Mayıs 2008 tarihinde Orhan Pamuk'un Eserleri Araştırma Konferansı düzenlemiş, bu konferansa katılan Çin Sosyal Bilimler Akademisi'nin araştırmacıları 13 araştırma makalesi ortaya çıkararak bu etkinliği değerlendirmişlerdir. Orhan Pamuk Çin'in birkaç üniversitesine de konuk

olarak gitmiş, toplantılara katılmıştır. Orhan Pamuk'un bu gezisi yalnız kendisi hakkındaki araştırmalara değil aynı zamanda Türk Edebiyatı araştırmalarına da büyük katkı sağlamıştır.

B. Çalışmalar tür ve özellik bakımından; araştırma kitapları, araştırma makaleleri, bilgilendirici makaleler, araştırma çevirileri ve tez çalışmalarından oluşmaktadır. Bunlardan tez ve tez çalışması kapsamında hazırlanan makaleler önemli bir yer tutmaktadır.

Tablo 9'da listelenen 3 tane araştırma kitabının dışında Tablo 10'da bulunan 186 makale arasında 20 bilgilendirici metin, 49 yüksek lisans, 1 doktora tezi, 2 araştırma çevirisi ve 114 araştırma makalesi yer almaktadır. Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülünü alması açıklanınca Çin'de bunun hakkında yoğun haberler çıkmış, bu haberlerin bazıları edebi dergilerde yayınlanmış olduğundan CNKI veri tabanına girmiştir. Örneğin; "Yabancı Edebiyat Araştırmaları" dergisindeki "*Türk Yazar Orhan Pamuk 2006 Yılı Nobel Edebiyat Ödülünü Kazandı*" isimli makale de bu haberlerden biridir. 2008 yılında Orhan Pamuk Çin'e gitmiş olduğu için bu gezisi ile ilgili makaleler de mevcuttur. Örneğin "Dünya Edebiyatının Son Gelişmeleri" dergisinde yayınlanan "*Orhan Pamuk'un Çin Ziyaretinin Genel Bilgileri*" isimli makale Orhan Pamuk'un bu gezisini kapsamlı olarak tanıtmıştır. Diğer bilgilendirici makaleler ise Orhan Pamuk'un yeni eserlerinin tanıtımı niteliğindedir. Bunlara, "Okumak" dergisinde yayınlanan "*İstanbul'daki Çok Satan Kitaplar*" ve "*Masumiyet Müzesi*" gibi makaleler örnek olarak gösterilebilir.

Bu 186 makale arasında 49 yüksek lisan tezi ve 1 doktora tezi yer almaktadır. Bu tez çalışmaları genelde Dünya Edebiyatı bölümü öğrenciler tarafından yazılmıştır. Bu öğrencilerin bazıları tez çalışması çerçevesinde de araştırma makaleleri de hazırlamıştır ve bu makalelerin sayısı 25'tir. Örneğin "*Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Kültürel Kimlik Algısı*" isimli yüksek lisans tezini hazırlayan Pei Bei; "*Kültür Açısından Beyaz Kale Üzerine Analiz*", "*İstanbul'un Labirentinde Gezmek: Kara Kitap Eserindeki Kültürel Kimlik Sorunu Üzerine Analiz*" ve "*Orhan Pamuk'un Kar Romanındaki*

Kültürel Kimlik Üzerine Araştırma” isimli makaleleri de kaleme almıştır. Bu makalelerin onun tez çalışmasına dayalı olduğunu söylenebilir.

Çin’de en fazla Orhan Pamuk üzerine araştırma yapan araştırmacılardan Zhang Hu, *“Orhan Pamuk Üzerine Araştırmalar”* isimli doktora tezini hazırlamıştır. Zhang Hu tarafından hazırlanan *“İstanbul-Hatıralar ve Şehir Eserindeki Mekân Hakkı Üzerine Analiz”*, *“İstanbul-Hatıralar ve Şehir: ‘Hüzün’ İsimli Bir Üzüntü Bulunmaktadır”*, *“Orhan Pamuk’un Beyaz Kale Romanındaki Kimlik”*, *“Orhan Pamuk’un Eser Yaratmasındaki Belirsizlikler”*, *“Orhan Pamuk’un Kara Kitap Eserindeki ‘Kayıp’ Üçlüsü”*, *“Zeytin’in Ölümü: Orhan Pamuk’un Benim Adım Kırmızı Romanı Üzerine Analiz”*, *“ ‘Kimse Kendisi Olamaz’: Orhan Pamuk’un Kara Kitap Romanı Üzerine Analiz”*, *“Orhan Pamuk’un Roman Yazımı ve Tasavvuf”*, *“Başkası Olmak: Orhan Pamuk’un Kara Kitap Romanı Üzerine Analiz”*, *“Doppelgänger: Fyodor Dostoyevski’nin Öteki Romanı/ Orhan Pamuk’un Beyaz Kale Romanı”*, *“Ayna ve İkizler: Orhan Pamuk’un Beyaz Kale Eserindeki Hoca Kahramanı Üzerine Analiz”*, *“Bireysel Olay Anlatımı ve Milliyet Hatırası: Orhan Pamuk’un İstanbul- Hatıralar ve Şehir Eseri Üzerine İnceleme”*, *“Fyodor Dostoyevski’nin Öteki Romanı ve Orhan Pamuk’un Beyaz Kale Romanı Arasındaki Karşılaştırmalı İnceleme”*, *“Kar Romanındaki Türbanlı Kız ve İntihar ile İlgili Sorular”*, *“Orhan Pamuk ve İstanbul”*, *“Orhan Pamuk: Türkiye’nin Ruhu ve Aşk Anlatımı”* ve *“İronik Anlatım, Derrida ve Kar Romanı Üzerine Değerlendirme”* araştırma makaleleri de tez konularıyla ilgilidir.

C. Orhan Pamuk’la ilgili araştırmaların çoğu kültürel konularda yoğunlaşmaktadır. Diğer açılardan yapılan araştırmalar da olmasına rağmen sayısı fazla değildir.

Anahtar kelime ve kullanım sıklığı açıldığında bakıldığında, CNKI’nın analiz sonucuna göre Tablo 10’da listelenen makalelerdeki temas dağılımı şöyledir:

Pamuk (135), İstanbul (81), Türkiye (71), Orhan Pamuk (48), “Benim Adım Kırmızı” (46), Edebiyat Ödülü (17), “Hüzün” (17), “Kara Kitap” (15), Kültürel Kimlik (14), Türk (13), Doğu-Batı Kültürü (13), “Beyaz Kale” (12), Kültürel Çatışma (12),

“İstanbul: Hatıralar ve Şehir” (11), Shanghai Halk Yayınevi (10), Osmanlı İmparatorluğu (10), Benim Adım Kırmızı (9), “Kar”(9), İslam (9), Türkiye Cumhuriyeti (9), “Masumiyet Müzesi” (8), Romancı (7), Orhan (7), Kemal (7), Roman Yaratması (6), Kültürel Karşıtlık (6), Minyatür (5), Fyodor Dostoyevski (5), Temsili Eser (5), “İstanbul-Hatıralar ve Şehir” (5), Anlatıcı (4), Aşk Anlatımı (4), Konstantinopolis(4) Tasavvuf (4), Osmanlı (4), Laiklik (4), “Kafamda Bir Tuhaflık” (3), Türkiye İmparatorluğu (3), Simgesel (3)

Bu temas dağıtımından Çin’de Orhan Pamuk’un “*Benim Adım Kırmızı*”, “*Kara Kitap*”, “*Beyaz Kale*”, “*İstanbul-Hatıralar ve Şehir*”, “*Kar*” ve “*Masumiyet Müzesi*” isimli romanları üzerine araştırmaların daha çok yapıldığını görüyoruz. Ancak “*Benim Adım Kırmızı*” romanı hakkındaki çalışmaların sayısı bunlar arasında en fazla olandır ve bir roman üzerine araştırmaların sayısı ve kapsamı, o eserin Çin’e giriş zamanıyla ilgili olduğu söylenebilir.

Çin’deki Orhan Pamuk hakkındaki araştırmaların büyük kısmı kültürel temasların mahiyeti açısından yapılmıştır. “Kültürel çatışma”, “kültürel karşıtlık”, “hüzün”, “kimlik” gibi konular üzerindeki araştırmalar sıklıkla görülmektedir.

İsveç Akademisi, “2006 Nobel Edebiyat Ödülü 'Kentinin melankolik ruhunun izlerini sürerken kültürlerin birbiriyle çatışması ve örülmesi için yeni simgeler bulan' Orhan Pamuk'a verilmiştir.” şeklindeki basın bildirisıyla Orhan Pamuk’un Nobel Ödülünü almasını açıklamıştır. Akademisi’nin bu ifadesi, genel olarak Nobel Ödülüyle Orhan Pamuk ismini ilk defa duyan Çinli araştırmacıların yönünü kültürel araştırma alanlarına yöneltmiştir

“*Benim Adım Kırmızı’daki Kültürel Temalar*” isimli makalede yazar Zhang Chunhua, “*Öldürmek, aşk ve kültür, Benim Adım Kırmızı romanının 3 temasıdır. Bu temalardan en önemlisi kültürdür.*” demektedir. Orhan Pamuk’un Doğu-Batı çatışmasına karşı Doğu-Batı kültürel karşıtlıkların en uygun seçenek olduğunu düşündüğünü söyleyen Zhang, onun “*Benim Adım Kırmızı*”, “*Beyaz Kale*”, “*Sessiz Ev*”, “*Kara Kitap*” romanları için kültürel kaygı (cultural caring) romanı denilmesinin

daha uygun olduğunu vurgulamıştır. (Zhang, 2007: 119)

Orhan Pamuk üzerine araştırma yapan ilk araştırmacılardan Yang Zhongju de Zhang gibi düşünmektedir. Yang, hazırladığı “*Orhan Pamuk, Edebi Yaratmanın ve Kültürel Gelişmenin Karşıtlıklarını Aramaktadır*” isimli makalede “*Orhan Pamuk’un eser yaratması, Doğu ve Batı kültürlerinin çatışması kadar karşılıklı örülmesini yansıtırken kendisinin yaratma amacını da gösterir. Amaç, edebi yaratmanın ve kültürel gelişmenin karşıtlığını aramaktır.*” diye yazmıştır. Yang, “*Doğu ve Batı arasındaki kültürel ilişkiler, İslam geleneği ve Batılı Modernleşme, Orhan Pamuk’un eser yaratmasının merkezidir*” şeklinde düşüncelerini açıklamıştır. (Yang, 2007: 88)

“*Kültür Açısından Beyaz Kale Üzerine Analiz*”, “*Benim Adım Kırmızı Eserindeki Kültür Üzerine İnceleme*”, “*Benim Adım Kırmızı Eserinin Kültürel İçeriği Üzerine İnceleme*”, “*Orhan Pamuk’un Benim Adım Kırmızı Eserinin Kültürel Anlamı*”, “*Orhan Pamuk’un Eserlerinde Türkiye Kültürüne Karşı Düşünceler*”, “*Benim Adım Kırmızı Romanındaki Kültürel Çatışma*”, “*Benim Adım Kırmızı Eserindeki Kültürel Çatışma Üzerine Değerlendirme*”, “*Orhan Pamuk’un Roman Yazmasındaki Kültürel Ortam Üzerine Analiz*”, “*Çatışmadan Birleşmeye, Birleşmeden Karşılıklı Değişime: Beyaz Kale Eserindeki Sembolik Kültür Anlamı*”, “*Çatışmalı Kültürlerin Birleşmesi: Benim Adım Kırmızı’daki Kültürel Birleşme Özelliği*”, “*Çatışma ve Birleşmenin Yeni Sembolü: Orhan Pamuk’un Benim Adım Kırmızı Romanını Okumak*”, “*Orhan Pamuk’un Romanlarındaki Kültürel Karşıtlık*”, “*Beyaz Kale: Doğu-Batı Birleşik Mozaik Resmi*”, “*Doğu ve Batı Kültürlerin Karşıtlığı: Biyografik Araştırma Yöntemi Kullanılarak Benim Adım Kırmızı Üzerine İnceleme*”, “*Batı ve Doğu Ortamları Açısından Orhan Pamuk’un Eserleri Üzerine İnceleme*”, “*Doğu-Batı Bataklığındaki Çatışma: Kimlik ve Orhan Pamuk’un Eserleri*”, “*Doğu ve Batı Kültürleri Açıklarından Orhan Pamuk Üzerine Araştırma*”, “*Orhan Pamuk’un Romanlarındaki Kültürel Çatışma ve Diyaloglar*”, “*Doğu ve Batı Kültürlerinin Çatışması ve Birleşmesi: Kültür Açısından Bakıldığında Orhan Pamuk’un Romanları ve Kahramanları*” gibi makaleler de “*kültürel çatışma ve karşıtlık*” açısından hazırlanmıştır.

“Hüzün”, Orhan Pamuk üzerine araştırma yapıldığında kaçınılmaz bir konudur. *“Orhan Pamuk’un Romanları Üzerine İnceleme”* isimli araştırma kitabı da “Hüzün” konuludur. Li Weirong, *“Hüzün, Orhan Pamuk’un Eserlerini Anlamak İçin Bir Anahtardır”* isimli makalesinde Orhan Pamuk’un eserlerinin “hüzün” duygusuyla dolu olduğunu belirtmiştir. Li; *“Gelenek- modern çatışması, Doğu- Batı çatışması, ben-öteki çatışması; hem Orhan Pamuk’un edebi yaratıcılığının merkezidir hem de eserlerinde tartışarak çözüm bulmak istediği ana sorunsaldır. Bu sorunlar, onun eserlerindeki hüznü oluşturmaktadır.”* demektedir. (Li, 2008: 110)

“Orhan Pamuk’un Hüznü”, “İstanbul-Hatıralar ve Şehir: ‘Hüzün’ İsimli Bir Üzüntü Bulunmaktadır”, “Hüzün: Orhan Pamuk’un Roman Yaratmasındaki Kültürel ve Şiirsel Stil”, “İstanbul Hüznüne Karşı Orhan Pamuk’un Kültürel Düşünceleri”, “İstanbul-Hatıralar ve Şehir Eserindeki Hüzün Üzerine Analiz”, “İstanbul-Hatıralar ve Şehir Eserinden Orhan Pamuk’un Hüznüne Bakmak”, “İstanbul- Hatıralar ve Şehir Eserindeki Hüzün Üzerine İnceleme”, “İstanbul’un Hüznü Üzerine Bir İnceleme: İstanbul- Hatıralar ve Şehir Eserini Okumak”, “Masumiyet Müzesi Eserindeki Hüzün Teması Üzerine Analiz” makaleleri de “hüzün” bakış açısıyla değerlendirilmiştir.

“Kimlik” de sıcak bir araştırma konusudur. Çinli araştırmacılar genel olarak *“Benim Adım Kırmızı”, “Beyaz Kale”* ve *“Kara Kitap”* romanları üzerinden bu konu işlemektedir. Zhang Lu tarafından hazırlanan *“Orhan Pamuk’un Eserlerindeki ‘Kimlik’ Sorunu”* isimli yüksek lisans tez çalışması bu konuyu en detaylı şekilde işleyen çalışmalardan biridir. Zhang, bu tez çalışmasında Jacques Lacan’ın Ayan Evresi, tasavvuf, Homi K. Bhabha’nın Post Kolonyal Teori, Türkiye’nin özel tarihi ve kültürel ortamı açılarından Orhan Pamuk’un eserlerindeki “kimlik” sorununu analiz etmiştir.

Bu kapsam dahilinde yapılan diğer çalışmalar da vardır. Bunları sıralayacak olursak: *“Boğaziçi Köprü’sünün İki Ucu: Beyaz Kale’deki Kimliklerin Tanımlanması”, “Kimiz? Orhan Pamuk’un Eserlerindeki Kimliklerin Anlatılması”, “Orhan Pamuk’un Beyaz Kale Romanındaki Kimlik”, “Orhan Pamuk’un Eserlerindeki ‘Kimlik’ Sorunu”, “Orhan Pamuk’un Kimlik Sorunsalı Üzerine İnceleme”, “Orhan Pamuk’un*

Eserlerindeki Kültürel Kimlik Tartışması: Kara Kitap ve Kar Romanları Üzerine Bir İnceleme”, “*Kültürel Çatışmadaki Kimlik Anlatımı*”, “*Orhan Pamuk’un Eserlerindeki Kültürel Kimlik Tartışması*”, “*Orhan Pamuk’un Kar Romanundaki Kültürel Kimlik Üzerine Araştırma*”, “*İstanbul’un Labirentinde Gezmek: Kara Kitap Eserindeki Kültürel Kimlik Sorunu Üzerine Analiz*”, “*Başkasının Yerine Geçmek: Kar Eserinden Orhan Pamuk’un Hiç Vazgeçemediği Kimlik Sorunu Üzerine İnceleme*”, “*Orhan Pamuk’un Romanlarındaki Kültürel Kimlik Algısı*”, “*Orhan Pamuk’un Sarkacı: Onun Roman Sanatı ve Kültür Algısı*”, “*Orhan Pamuk’un Romanlarında Kültürel Kimlik Algısının Oluşmasının Tarihi Arka Planları*” vb.

Kültür konusunun dışında sayısı az da olsa anlatım sanatı hakkındaki araştırmaların varlığı da söz konusudur. Örneğin: “*Benim Adım Kırmızı Eserinde Kullanılan Anlatım Teknikleri Üzerine Analiz*”, “*Benim Adım Kırmızı Eserinde Kullanılan Anlatım Teknikleri*”, “*Orhan Pamuk’un Romanlarının Anlatım Sanatı Üzerine İnceleme*”, “*Benim Adım Kırmızı Eserindeki Anlatım ve Bakış Açısı Üzerine Bir İnceleme*”, “*Okurlarla Bir Arada Olmak: Benim Adım Kırmızı Eserindeki Birinci Tekil Şahıs Anlatım Tekniği Üzerine İnceleme*”, “*Beyaz Kale Eserinin Anlatım Sanatı Üzerine İnceleme*”, “*Benim Adım Kırmızı Eserinin Anlatım Açısı Üzerine Analiz*”, “*Benim Adım Kırmızı’nın Anlatım Yapısı Üzerine Analiz*”.

D. Kaynak dil açısından bakıldığında araştırmaların çoğu İngilizce ve Çince kaynaklardan faydalanılarak yapılmıştır.

Makalelerin kaynakçalarına bakılırsa Beijing Üniversitesi’nde çalışan Aydın (?) isimli Türk araştırmacı tarafından hazırlanan “*Orhan Pamuk ve Çağdaş Türk Edebiyatı*” makalesinden başka hiçbir Türkçe asıllı kaynak kullanılmamıştır. Ancak söz konusu makalede Orhan Pamuk’un eserinden alıntılar için Türkçe baskısı değil Çince baskısından yararlanılmıştır. Orhan Pamuk’un eserleri Çince’ye çevrilmesiyle Çinli araştırmacıların çoğu eserlerin Çince baskılarından faydalanmakta, Çince dışındaki kaynaklardan ise İngilizce olanlar büyük yer tutmaktadır. Diğer dillerdeki Türk edebiyatı ile ilgili araştırmaların ise sayısı çok azdır. Bu durum, Çin’de Türkçe bilen

araştırmacıların az olması ve dünya çapında akademik araştırmaların İngilizce merkezli olması ile doğru orantılıdır.

İlk bölümlerde bahsedildiği gibi bugüne kadar Çin’de en fazla Türkçe uzmanı barındıran kurum olan Çin Uluslararası Radyosu’ndan başka Çin’de yaklaşık 10 üniversitede Türkçe bölümü kurulmuştur. Bu üniversitelerden yalnız 3’ünde (Luoyang Yabancı Diller Üniversitesi, Beijing Yabancı Diller Üniversitesi, Xi’an Yabancı Diller Üniversitesi) yüksek lisans öğrencileri yetiştirilebilmektedir. Bu üç üniversite genel olarak üç-dört senede bir yüksek lisans sınıfı almaktadır. Bir sınıflarda öğrenci sayısı 5’i aşmamaktadır. Nitekim, diğer üniversitelerin Türkçe bölümünde yalnızca lisans eğitimi gören öğrenciler vardır. CNKI’daki arama sonucuna göre bu üniversitelerin Türkçe bölümü öğretmenleri ve öğrencileri tarafından hazırlanan Türk Edebiyatı ile ilgili makaleler pek bulunmamaktadır. Bunun dışında Çin’de üç (3) Türkiye Araştırma Merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerde Türkçe bilen araştırmacılar da vardır ama bunların sitelerinde gösterilen araştırmalardan hiçbiri edebiyat ile ilgili değildir.

Bu anlamda, Çin’de Türkçe bilen araştırmacılar genel olarak Türk Edebiyatı üzerinde çalışmaya ilgi duymamakta sadece çevirmenler olarak Türk eserlerini Çince’ye aktarmaktadırlar. Edebiyat araştırmacıları ise Türkçe bilmedikleri için araştırma yaparken ya Çince kaynaklardan ya da İngilizce başta olmak üzere diğer dillerdeki kaynaklardan faydalanmaktadır. Çin’de Orhan Pamuk üzerine yapılan araştırmalar 2006 yılından başlamıştır ancak diğer ülkelerde özellikle Batılı ülkeler Çin’den çok önce Orhan Pamuk’a ilgi duymaya başlamışlardır. Zhang Hu; “*30 Senede Orhan Pamuk Üzerine Araştırmalar*” isimli makalede Orhan Pamuk üzerine yapılan incelemelerin geçen yüzyılın (20. yy) 80’li yıllarından başladığını söylemiştir. (Zhang, 2016: 78) Bu bağlamda Çinli araştırmacılar bu konuda araştırma yaparken başta İngilizce olmak üzere diğer dillerdeki zengin çalışmalardan da faydalanmaktadırlar.

3.2. Diğer

2006 yılından bugüne kadar Orhan Pamuk’un dışında Türk Edebiyatına ait olan

bazı eserler de Çince'ye kazandırılmış ve üzerlerinde araştırma yapılmıştır. Bunları da 'edebi eser' ve 'araştırma-inceleme' olarak ikiye ayırabiliriz.

3.2.1. Edebi Eserler

Aramalar sonucunda bu dönemde çeviri kitaplarının dışında makale şeklindeki çeviriler bulunmamıştır. Bulunan kitaplar Tablo 11'de listelenmiştir

3.2.1.1.

Tablo 11: 2006'dan Bugüne Çince'ye Çevrilen Türk Yazarlara Ait Kitaplar (Orhan Pamuk Hariç)

No.	Eser	Yazar	Çevirmen	Yayınevi	Yayın Yılı	Kaynak Dil
1	Huzur 安宁	Ahmet Hamdi Tanpınar	Xia Yongmin	Çin Uluslararası Radyosu	2009	Türkçe
2	Mutluluk 伊斯坦布尔的幸福	Zülfü Livaneli	Jia Wenhao	Beijing Yanshan	2010	İngilizce
3	Yaban Bağcı 外来的葡萄园主	Ayşegül Özer	Shen Zhixing / Peng Jun	Çinliler	2010	Türkçe
4	İstanbul'da Bir Merhamet Haftası 伊斯坦布尔之仁慈七日	Murat Gülsoy	Xia Yongmin	Çin Uluslararası Radyosu	2010	Türkçe
5	Gakgukların Maceraları Serisi 神奇的指绘小鸟系列	Melike Günyüz/ Reza Hemmatirad	Jingbo	Guizhpu Halk	2011	İngilizce
6	Nefes Nefese 开往伊斯坦布尔的最后 列车	Ayşe Kulin	Lian Yonga	Jiangsu Halk	2011	İngilizce
7	Avare Yıllar 流浪的岁月	Orhan Kemal	Tang Jiankun	Çin Uluslararası Radyosu	2011	Türkçe
8	Baba Evi 父亲的家园	Orhan Kemal	Xia Yongmin	Çin Uluslararası Radyosu	2011	Türkçe
9	Cemile 杰米莱	Orhan Kemal	Yin Tingting	Çin Uluslararası Radyosu	2011	Türkçe
10	Hayatın Işıkları Yanınca 奥默与海豚	Serdar Özkan	Xiao Mao	Hunan Kültür ve Sanat	2011	İngilizce

11	Korkak ve Canavar-Perg Efsaneleri 1 佩格传奇·第一部：懦夫与野兽	Barış Müstecaplıoğlu	Fang Fan vb.	Zhejiang Üniversitesi	2012	İngilizce
12	Dualar Kalıcıdır 同样的祈祷	Tuna Kiremitçi	Fan Fang vb.	Zhejiang Üniversitesi	2012	İngilizce
13	Bereketli Topraklar Üzerinde 在富饶的土地上	Orhan Kemal	Xia Yongmin	Çin Uluslararası Radyosu	2012	Türkçe
14	Piraye 爱在伊斯坦布尔	Canan Tan	Jia Xue	Halk Edebiyatı	2012	İngilizce
15	Yedi Evin Sırları 七屋	Alev Aksoy Croutier	Fu Yanqi	Yeni Yıldız	2013	İngilizce
16	Patasana 逆神的愛	Ahmet Ümit	Xie Jiayi	Tianjin Halk	2013	İngilizce
17	Kırmızı Kanatlı Baykuş 红翼猫头鹰	Feridun Oral	Chen Lili	Lijiang	2013	İngilizce
18	Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı 爸爸的梧桐树	Behiç Ak	Xing Minghua	Jieli	2014	Türkçe
19	İstanbul Bir Masaldı 伊斯坦布尔是一个童话	Mario Levi	Chen Qing	Shanghai Kültür ve Sanat	2014	Türkçe
20	Yeşil Peri Gecesi 绿仙子之夜	Ayfer Tunç	Du Bo / Li Fan	Shanghai Kültür ve Sanat	2014	Türkçe
21	İstanbul Hatırası 伊斯坦布尔死亡纪事	Ahmet Ümit	Bai Weiqi	Shanghai Kültür ve Sanat	2015	İngilizce
22	Kayıp Söz 失语	Oya Baydar	Tang Jiang / Sun Yi	Shanghai Kültür ve Sanat	2015	İngilizce
23	Sufle 忧伤的时候，到厨房去	Aslı E. Perker	Han Ling	Beijing Birleşikliği	2015	İngilizce
24	İki Genç Kızın Romanı 少女生长	Perihan Mağden	Meng Jie	Huacheng	2015	İngilizce
25	Biz Kimden Kaçıyorduk Anne? 不能失去你	Perihan Mağden	Yin Shan	Huacheng	2015	İngilizce
26	Öteki 亲爱的彼方	Ece Vahapoğlu	Wu Xiaoyan	Huacheng	2015	İngilizce

27	Keloğlan 巨人山的故事	Nazım Hikmet	Gu Xiaohuan	Jilin Yayını	2015	İngilizce
28	Arabalar Beş Kuruşu 卖玩具车的孩子	Sabahattin Ali	Gu Xiaohuan	Jilin Yayını	2015	İngilizce
29	Alperve Burcu Davranış Eğitimi Dizisi 阿尔帕和小布	Nurşen Şirin	Zaoni	Qinghua Üniversitesi	2015	İngilizce
30	Kayıp Gül 失落的玫瑰	Serdar Ozkan	Pei Weifang	Hunan Kültür ve Sanat	2015	İngilizce
31	Baba ve Piç 伊斯坦布尔孤儿	Elif Şafak	Cheng Shuiying	Shanghai Kültür ve Sanat	2015	İngilizce
32	Aşka Şeytan Karışır 再见之后，说再见	Hande Altaylı	Chen Yang	Guangxi Bilimsel Teknolojisi	2016	İngilizce
33	Karanlık Çökerken Neredeydiniz? 黑暗来临时，你在哪里	Mario Levi	Jiang Shan	Shanghai Kültür ve Sanat	2016	İngilizce
34	Gece 夜	Bilge Karasu	Wen Min	Zhejiang Kültür ve Sanat	2016	İngilizce
35	Saatleri Ayarlama Enstitüsü 时间调校研究所	Ahmet Hamdi Tanpınar	Tan Lin	Shanghai Kültür ve Sanat	2016	Almanca
36	Muz sesleri 香蕉的低语	Ece Temelkuran	Li Juan	Beijing Birleşikliği	2016	İngilizce
37	Safran Sarı 橘黄人	İnci Aral	Yin Shan	Huacheng	2016	İngilizce
38	Ay Ne Zaman Gelecek? 当月亮落下来	Feridun Oral	Fang Suzhen	Zhongxin	2017	İngilizce
39	Sihirli Serisi 神奇的魔法系列	Fatih Erdoğan	Li Yang	Makine Sanayi	2017	İngilizce
40	Rüyalar Anlatılmaz 伊斯坦布尔梦中的秘密	Nermin Yıldırım	Liu Wenjun	Shanghai Kültür ve Sanat	2017	Türkçe
41	Bab-1 Esrar 托钵僧之门	Ahmet Ümit	Chen Lili / Li Xiaoxi	Shanghai Kültür ve Sanat	2018	İngilizce
42	Veda 别了.伊斯坦布尔	Ayşe Kulin	Tao Ning	Yaban Diller Öğretimi ve Araştırması	2018	İngilizce

43	Daha 无止境的逃离	Hakan Günday	Liu Yongjun	Beijing Birleşikliği	2018	İngilizce
44	Baştankara 山雀	Sine Ergün	Liu Yongjun	Baihua Kültür ve Sanat	2018	İngilizce
45	Ayak Adam 游荡者	Yusuf Atılğan	Xing Minghua	Halk Günlüğü	2018	Türkçe
46	Anayurt Oteli 祖国旅店	Yusuf Atılğan	Liu Lin	Halk Günlüğü	2018	İngilizce
47	Hikmet Şiirlerinden Seçme 希克梅特诗选	Nazım Hikmet	Yi Yiliang	Shanghai Kültür ve Sanat	2018	İngilizce
48	Kendim Okuyabilirim Dizisi 胆小的稻草人	Fatih Erdoğan	Sun Yanchuang / Liu Bowen	Çince	2018	İngilizce
49	Tülin Kozikoğlu Dizisi 图林·科齐克奥卢系列	Tülin Kozikoğlu	Zhang Di	Zhongxin	2018	Türkçe
50	Rüzgâr Dolu Konaklar 四处是风的别墅	Bejan Matur	Li Zhiyu	Jiangsu Anka Kuşu Kültür ve Sanat	2018	Türkçe
51	Karanlık Oda 暗房	Hakan Bıçakçı	Bai Weiqi	Shanghai Kültür ve Sanat	2019	İngilizce
52	Az 少数	Hakan Günday	Gong Jiahua	Shanghai Kültür ve Sanat	2019	İngilizce
53	Mızımız Mırnay Serisi 小猫凯蒂的成长故事	Ayla Çınaroğlu	Ye Hongting	Çin Nüfusu	2019	İngilizce
54	Aşkın Kırk Kuralı 爱的四十条法则	Elif Şafak	Liu Sihan	Zhongxin	2019	İngilizce
55	İskender 名誉	Elif Şafak	Cheng Shuiying	Zhongxin	2019	İngilizce

Kaynak: <http://www.nlc.cn/>, <https://www.jd.com/>, <https://www.amazon.cn/>, <https://www.kongfz.com/>

Tablo 11’de bulunan kitaplardan “*Gakukların Maceraları Serisi*”, “*Kırmızı Kanatlı Baykuş*”, “*Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı*”, “*Alper ve Burcu Davranış Eğitimi Dizisi*”, “*Sihirli Serisi*”, “*Kendim Okuyabilirim Dizisi*”, “*Tülin Kozikoğlu Dizisi*” ve “*Mızımız Mırnay Serisi*” resimli çocuk kitaplarıdır. “*Keloğlan*” ve “*Arabalar Beş*

Kuruşu” ise masal kitaplarıdır. “*Hikmet Şiirlerinden Seçme*” şiir antoloji kitabıdır. Kalanların hepsi roman türünde, çağdaş Türk edebiyatının yazarlarının önemli bir kısmının eserleri ile ilgilidir

3.2.1.2. Genel Özellikler, Yorum ve Değerlendirme

Tablo 11’den hareketle bu dönemdeki çeviri eserlerin özelliklerini şu şekilde değerlendirebiliriz:

A. Sayısal (Nicelik) olarak bakıldığında bu dönem çeviri eserlerde büyük artış görülmektedir.

Tablo 1 ve tablo 4’ te gösterildiği gibi 1949-2005 yılları arasında toplam 21 adet Türk edebiyatı eseri, Çince’ye çevrilerek Çin’e girmiştir. Ancak 2006 yılından bugüne kadar Orhan Pamuk’un eserleri hariç 55 eser Çince’ye çevrilmiştir. Bu dönemde çeviri sayısında büyük artış gösterildiğini söyleyebiliriz. Bu artışın sebepleri üç açıdan incelenebilir.

Birinci sebep; Orhan Pamuk’un Nobel Edebiyat Ödülünü kazanması ve Türkiye’nin Frankfurt Kitap Fuarı’nda konuk ülke olarak yer alması ile ilgilidir.

Hiç şüphesiz ki, Orhan Pamuk’un dünyada en etkili ve prestijli ödül olan Nobel Edebiyat Ödülü’nü kazanmış olması Türk Edebiyatının dünyaya tanıtılmasında büyük etken olmuştur. Birçok Çinli çevirmen ve araştırmacılar da Orhan Pamuk’tan itibaren Türk Edebiyatına daha bir ilgi duymaya başlamıştır. Orhan Pamuk’tan önce Çin’de yalnızca Nazım Hikmet, Aziz Nesin, Sabahattin Ali gibi çok az sayıda yazarla ilgili çeviriler ve araştırma yapılmıştır. Belirtildiği gibi, 2008 Frankfurt Kitap Fuarında düzenlenen etkinlikler Türk Edebiyatının dünya açılmasına için bir dönüm noktası sayılabilir. Dünyanın en büyük kitap fuarı olan Frankfurt Kitap Fuarında Türkiye’nin konuk ülke olması; kültürel birikimlerinin uluslararası tanıtımı, TEDA Projesinin yaygınlaştırılması, Türk yayıncılık sektörünün dışa açılması, Türkçe çevirmenlerinin uluslararası ilişkilerinin güçlendirilmesi gibi açılardan önemli rol oynamıştır.

İkinci sebep; Çin-Türkiye arasındaki her alandaki ilişkilerin yakınlaşması ve

yayınlaştırılmasında aranabilir.

2010 yılında iki ülke arasında “stratejik iş birliği” anlaşmasının imzalanmasıyla Çin ve Türkiye arasındaki sosyal ve kültürel ilişkiler ciddi bir yükselme trendindedir. 2012 yılı Türkiye’de “Çin Kültür Yılı” olarak kutlanırken 2013 yılı da Çin’de “Türkiye Kültür Yılı” olarak kutlanmıştır.

Kültür yılının etkinliklerinin bir parçası olarak Çin, konuk ülke kimliğiyle 32. TÜYAP İstanbul Uluslararası Kitap Fuarı’na katılmıştır. Bu fuar çerçevesinde Çin-Türkiye Edebiyat Eserlerinin Karşılıklı Çevrilmesi Forumu düzenlenmiştir. Türkiye yayıncılarının temsilcisi Cem Cemil, *"Çin edebiyatı ile Türk edebiyatı arasında büyük benzerlikler olduğunu ve Türk okuru ile Çinli okurlar arasında önemli benzerlikler olduğunu görmeye başladım. Bu bakımdan büyük bir potansiyel olduğunu düşünüyoruz. Karşılıklı olarak daha fazla eser yayınlamayı umut ediyoruz."* diyerek, Çince’den Türkçe’ye ve Türkçe’den Çince’ye edebiyat alanında çeviri faaliyetlerinin artması beklentisini dile getirmiştir. (Çin, 2013: s.n.y.)

Bunun dışında 2013 yılında 20. kez düzenlenen Beijing Uluslararası Kitap Fuarı, Türkiye’den yoğun ilgi görmüştür. T.C. Kültür ve Bakanlığı’nın yanı sıra gazeteci temsilcileri de fuara katılıp Çinli okurlar ve yayıncılarla buluşmuştur. 2014 yılında heyeti 20 yayınevi, 9 telif ajansı, 10 Türk yazar ve 80’den fazla sanatçıdan oluşan Türkiye konuk ülke olarak 21. Beijing Uluslararası Kitap Fuarı’na katılmıştır. Bu fuarda Türkiye, 8.000 kadar klasik ve modern edebi eserlerini sergilemiştir. (Zhang, 2014: s.n.y.)

İki ülkenin karşılıklı kitap fuarlarına aktif olarak katılması, Türkiye ve Çin arasındaki karşılıklı ilişkiler zincirinin en zayıf halkalarından biri niteliğindeki olan edebiyat-yayıncılık alanında çok ciddi adımlar atılmasını hızlandırmıştır.

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, 2013’ün Eylül ayında gerçekleştirdiği Kazakistan ziyaretinde İpek Yolu projesini duyurmuştur. “Bir Kuşak Bir Yol” isimli bu projenin dünya nüfusunun en az üçte ikisini ve 70 civarında ülkeyi etkilemesi beklenmektedir. Proje, karadan ve denizden Asya’yı, Avrupa’ya ve Afrika’ya bağlayan bir ticaret ve

altyapı ağı kurmayı hedeflemektedir. Türkiye, Çin'den sonra neredeyse en uzun güzergâhın geçtiği ülke konumundadır. Bu bağlamda Zekeriyya Akdağ; *“Bu bağlamda Türkiye'nin katkısı projenin başarısı için hayati bir rol oynamaktadır. Çin'in Avrupa'ya Türkiye üzerinden uzanacak Orta Kuşak Koridoru, Türkiye-Çin ilişkilerin daha da geliştirilmesi açısından önemli bir zemin sağlamaktadır.”* demiştir (Akdağ, 2019: 82)

“Bir Kuşak Bir Yol” projesinin kapsamında yayıncılık sektörü, Çin ve diğer ülkeler arasındaki kültürel alışverişlerde önemli rol oynamaktadır. Bu proje çerçevesinde önemli bir konumda bulunan Türkiye'nin edebi eserleri de göz ardı edilemez. Örneğin, Shanghai Kültür ve Sanat Yayınevi tarafından yayınlanan *“Rüyalar Anlatılmaz”* (2017), *“Bab-ı Esrar”* (2008) ve *“Karanlık Oda”* (2019) romanları *“Yeni İpek Yolu Kitapları”* isimli kitap serisinde Çinlilerin hizmetine sunulmuştur.

Üçüncü sebep ise; Türkiye'nin son dönemde hayata geçirmiş olduğu TEDA projesinden kaynaklanmaktadır.

‘Türk Edebiyatının Dışa Açılımı’ (TEDA) programı, Türk kültür, sanat ve edebiyatıyla ilgili Türkçe’de veya başka dillerde yayımlanmış eserlerin, çeviri ve yayım marifetiyle yurt dışında tanıtılmasını sağlamak için yurt dışında veya yurt içinde faaliyet gösteren yayıncılara teşvik veren bir çeviri, yayım ve tanıtım destek programıdır. Programın amacı, Türkçe'nin yazı dili birikiminin dünyaya tanıtılması hedefiyle yurt dışında veya yurtiçinde bulunan yayımcı kuruluşlara şarta bağlı destekte bulunularak, Türk kültür, sanat ve edebiyatının dışa açılmasının gerçekleştirilmesinin sağlanmasıdır. 2005-2019 TEDA istatistiklerine göre Tablo 7’de listelenen kitaplardan 18’i TEDA’nın desteğiyle Çince’ye çevrilmiştir. Bu 18 kitap şunlardır: *“Huzur”* (2009), *“İstanbul’da Bir Merhamet Haftası”* (2010), *“Avare Yıllar”* (2011), *“Baba Evi”* (2011), *“Cemile”* (9), *“Korkak ve Canavar-Perg Efsaneleri 1”* (2012), *“Dualar Kalıcıdır”* (2012), *“Bereketli Topraklar Üzerinde”* (2012), *“İstanbul Bir Masaldı”* (2014), *“Yeşil Peri Gecesi”* (2014), *“İstanbul Hatırası”* (2015), *“Kayıp Söz”* (2015), *“Sufle”* (2015), *“Aşka Şeytan Karışır”* (2016), *“Kırmızı Kanatlı Baykuş”* (2016), *“Karanlık Çökerken*

Neredeydiniz?” (2016), “*Saatleri Ayarlama Enstitüsü*” (2016). (T.C., 2020: s.n.y.)

B. Çevirilere edebi tür ve değer açısından bakıldığında ‘popüler roman’lar büyük oranda yer tutmaktadır. Aynı zamanda ‘Resimli Çocuk Kitapları’ da son derece ilgi çekici bulunmaktadır.

Tablo 11’de listelen eserler arasında 44 roman, 8 resimli çocuk kitabı, 2 masal ve 1 şiir kitabı yer almaktadır. Bu dönemde Çince’ye çevrilen Türk eserlerinde ‘roman’lar önemli rol oynamakta olup, seçilen eserler genelde Türkiye’de olduğu gibi dünyada da popüler bulunan edebiyat eserleridir. Yayınevlerinin editörleri çeviri amaçlı bir eser seçerken bu eserin satış grafiği, ödül kazanma durumu ve uluslararası etkisi gibi değerlendirmeleri göz önünde bulundurmaktadır.

Örneğin Nanhai Yayın Grubu’nun yayınladığı Zülfü Livaneli’nin “*Mutluluk*” romanının Çince baskısının dış kapağında şöyle cümleler yer almaktadır: “*Türk Edebiyatının incisidir, Avrupa ve Amerika edebi sektörünü şaşırtmıştır; Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Orhan Pamuk tarafından tanıtılmıştır; Dünya çarpında 50’den fazla baskısı yayınlanmıştır. Publishers Weekly, Booklist Kirkus, Entertainment Weekly, School Library Journal gibi medyalar tarafından sıcak bakılmıştır. Yazarı Zülfü Livaneli Türklerin gözünde en iyi Türk yazardır ve 2009 yılında Orhan Kemal Roman Armağanını kazanmıştır. Eserleri uzun sürelerdir Türkiye’nin en çok satan kitapları arasında yer almaktadır. Eserleri 30’den fazla dile çevrilmiştir ve diğer ülkelerin okurları tarafından beğenilmektedir.*” (Livaneli, 2019: dış kapak)

“*Avare Yıllar*” romanının Çince baskısının dış kapağında şu sözler bulunmaktadır: “*Bu eserin yazarı Türkiye’nin en ünlü edebi ustalardan biridir. Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Orhan Pamuk ondan etkilenmiştir ve kendisinin aldığı ilk edebi ödül Orhan Kemal Roman Armağanıdır.*” (Kemal, 2011: dış kapak)

“*Karanlık Çökerken Neredeydiniz?*”, Çince baskısında şöyle tanıtılmaktadır: “*Yeni Türk Edebiyatının değerli eserlerinden biri. Yazarı Mario Levi, Yeni Türk Edebiyatının en büyük yazarlarından. Her eseri yayınlanınca Türkiye’de büyük ilgi çeker ve pek çok dile çevrilir...Orhan Pamuk’tan sonra Nobel Ödülünü kazanan ikinci Türk yazar*

olacağı düşünülmektedir.” (Levi, 2016: iç kapak)

Yayınevlerinin bu ve benzer seçme standartları pazar ihtiyaçlarına dayanmaktadır. 1992 yılında Çin’in ekonomi sistemi resmen sosyalist piyasa ekonomisine geçmiştir ve bu kapsamda Çin’in yayıncılık sektörü de piyasa ekonomisine geçmek zorunda olmuştur. 1992 yılında Çin Bern Konvansiyonu (Berne Convention) ve Uluslararası Telif Hakkı Konvansiyonu’na (The Universal Copyright Convention) katılmıştır. Bunlar Çin’in yayıncılık sektörünün reformlarına neden olmuştur. Böylece yayınevleri pazar ihtiyaçlarını karşılamak ve kâr kazanmak için popüler edebiyat türlerini tercih etmişlerdir. Yayınevleri genelde satış düşünerek yabancı romanlara önem vermiş, şiir ve tiyatro gibi eserleri göz ardı etmişlerdir. (Xu, 2014: 13)

Yayınevlerin bu tercihleri de Türk eserlerinin Çince’ye çevrilmesinde etkili olmuş, bundan dolayı bu dönemde Çin çeviri kitap endüstrisine giren eserlerin çoğu popüler romanlar türünde yoğunlaşmıştır.

Bununla birlikte Çin’in yayın pazarında en popüler kitap türlerinden biri de resimli çocuk kitapları olmuştur. Ekonominin gelişmesiyle maddi durumu iyileşen Çinli aileler giderek çocuk eğitimine daha önem vermektedir. Bu bağlamda küçük çocuklar için uygun olan resimli kitaplarına Çin’de pek sıcak bakılmaktadır. 1999 yılında Alman yazar Janosch tarafından hazırlanan resimli çocuk kitaplarının Çin’e girmesiyle Çin’deki resimli yabancı çocuk kitaplarının sayısı artmış, bu artış grafiği giderek yükselmiştir. (Yuan, 2018: 59) İşte bu ortamda 8 resimli Türk çocuk kitabı dizisi de Çince’ye çevrilmiştir.

3.2.2. Araştırma ve İnceleme

Önceki bölümlerde kullanılan yöntemle ulaşılan araştırma ve inceleme yazıları Tablo 12’de listelenmiştir.

3.2.2.1.

Tablo 12: 2006’dan Bugüne Çin’de Türk Edebiyatı Üzerine Araştırma ve İncelemeler (Orhan Pamuk Hariç)

No.	Başlık	Yazar/ Çevirmen	Çalışma Türü	Yayınevi	Yayın Yılı
1	Yine de O Kafa, O Kalp: Türk Şair Nazım Hikmet'i Anmak 还是那颗头颅,还是那颗心——怀念土耳其诗人纳齐姆·希克梅特	Lin Peng / Yi Zhang	Bilgilendiri	Dünya Kültürü	2009
2	Lu Xun'un ve Ömer Seyfettin'in Hikâyeleri Arasındaki Karşılaştırmalı İnceleme 鲁迅与奥梅尔·塞伊费丁小说作品之比较研究	Lan Ling	Yüksek Lisans Tezi		2013
3	Ece Tamekuran: Kıyı Kitabı 艾斯·特迈尔库兰:《边缘之书》	Jia Yanqin	Çeviri	Bugünkü Dünya Edebiyatı (Çince Baskısı)	2014
4	Almanya'daki Türk Göçmen Edebiyatı 德国土耳其移民文学	Gui Lin	Araştırma	Yetenek ve Zeki	2014
5	Tarik Günersel ile Konuşma 对话塔里克·甘诺色尔	Yao Benbiao	Çeviri	Bugünkü Dünya Edebiyatı (Çince Baskısı)	2014
6	Türk Şair Hikmet ve Çin 土耳其诗人希克梅特与中国	Qu Wei	Bilgilendiri	Wenhui Gazetesi	2015
7	Nazım Hikmet'in Hapishanede Yazdığı Şiirler Üzerine Değerlendirme 纳齐姆·希克梅特狱中诗歌内容赏析	Deng Gang	Araştırma	Hubei Yazışma Üniversitesi	2015
8	Almanya'daki Türk Yazarların Eserlerindeki Kültürel Kimlik. 德国土耳其裔作家作品中的文化认同	Sun Kun	Yüksek Lisans Tezi		2017
9	21.Yüzyılda Türk Romanlarının Durumu ve Gizli Sorunları 21 世纪的土耳其小说:现状与隐忧	Zhang Hu	Araştırma	Dünya Edebiyatına Yeni Bakış Açılıarı	2017
10	Ustam ve Ben: Nostalji ve Çok Kültürlülük 《建筑师的学徒》:怀旧与文化多元主义	Xiong Xiaoshuang	Araştırma	Mianyang Öğretmenler Koleji	2018
11	Doğu ve Batı Kültürlerini Aşkla Yazan Yazar: Türk Yazar Mario Levi ile Yapılan Röportaj 用“爱”书写东西方文化的人:土耳其作家马里奥·莱维访谈录	Hu Jia	Bilgilendiri	Dünya Edebiyatının Son Gelişmeleri	2018
12	Baba ve Piç'teki Kafe Kundera Üzerine Postkolonyalizme Karşı Eleştiriler Açısından	Zhou Yanyan	Araştırma	Drama Evi	2019

	Analiz 从后殖民批评角度分析《伊斯坦布尔孤儿》 中的昆德拉咖啡馆				
13	Kültür Açısından Almanya’da Türk Göçmenlerin Kimlik Tanımlaması: Haliçli Köprü Eseri Örnek Olarak 文学视域下德国土耳其裔移民的身份建构 --以《金色号角桥》为例分析	Luo Bingqing	Yüksek Lisans Tezi		2019
14	Almanya’daki Türk Yazarların Eserlerindeki Kültürel Kimlikler 德国土耳其裔作家作品中的文化认同	Kuang Shan	Araştırma	Edebiyat Eğitimi	2019

Kaynak: <https://www.cnki.net/>

Araştırma sonucunda bu konuda başlıca bir araştırma kitabı görülmemiş, yalnız 14 makalenin varlığı tespit edilmiştir.

3.2.2.2. Genel Özellikleri ve Temel Çıkarımlar

Araştırma ve incelemeye yönelik bu dönemdeki yapılan çalışmalar hem sayısal, hem çeşitlilik, hem de konusu bakımından oldukça sınırlıdır.

Tablo 11’de gösterildiği gibi CNKI’daki arama sonucunda bu dönemde Orhan Pamuk ile ilgili makaleler hariç, Türk Edebiyatının yansımaları üzerine yapılmış, sadece 14 makale bulunmuştur. Bu 14 makaleden 3’ü bilgilendirici nitelikte; “*Yine de O Kafa, O Kalp: Türk Şair Nazım Hikmet’i Anmak*” ve “*Türk Şair Hikmet ve Çin*” Nazım Hikmet’in hayatını, eserlerini ve Çin’le ilişkisi üzerine tanıtım amaçlıdır. “*Doğu ve Batı Kültürlerini Aşkla Yazan Yazar: Türk Yazar Mario Levi ile Yapılan Röportaj*” makalesinde, yazarının Türkiye’deyken Mario Levi ile yaptığı röportajın içeriği anlatılmıştır. Bu makalelerden 2’si araştırma çevirisi niteliğindedir: “*Ece Tamelkuran: Kıyı Kitabı*” isimli makale bir Amerikalı araştırmacı tarafından yapılan kitap tanıtımının çevirisidir. “*Tarık Günersel ile Konuşma*” isim makale ise Amerikalı Dawn Kotapish tarafından Tarık Günersel’le yapılan röportajın çevirisidir. Bu 14 makaleden en değerlerinden biri Shanghai Yabancı Diller Üniversitesi’nde okuyan Türk kökenli yüksek lisans öğrenci Lan Ling (Lale Kumaş) tarafından hazırlanan “*Lu Xun’un ve*

Ömer Seyfettin'in Hikâyeleri Arasındaki Karşılaştırmalı İnceleme” isimli yüksek lisans tezi olmalıdır. Bu tez çalışmasında Lan Ling, iki yazarın yaşadıkları tarihi ortamlar ve yaşamları, düşünceler ve edebi anlayışlar, edebi sanatlar ve eserlerin etkileri bakımlarından bu iki büyük yazarın eserlerini karşılaştırarak, değerlendirmelerde bulunmuştur.

“Almanya’daki Türk Göçmen Edebiyatı”, “Almanya’daki Türk Yazarların Eserlerindeki Kültürel Kimlik”, “Kültür Açısından Almanya’da Türk Göçmenlerin Kimlik Tanımlaması: Haliçli Köprü Eseri Örnek Olarak” ve “Almanya’daki Türk Yazarların Eserlerindeki Kültürel Kimlikler” makalelerinde Çinli araştırmacılar, Almanya’daki Türk Göçmenlerin edebi eserlerini inceleyerek onların Almanya’da yaşadıkları kültürel çatışmalar ve karşıtlıkları analiz etmişlerdir.

Zhang Hu tarafından hazırlanan “21.Yüzyılda Türk Romanlarının Durumu ve Gizli Sorunları” başlıklı makalede, Türkiye’de roman türünün gelişim süreci anlatılmıştır. Zhang, Türk romanların gelişmesinde “bireyciliğin vurgulanması”, “Osmanlı tarihinin tekrar değerlendirilmesi”, “kimlik endişesi”, “İslamî düşüncelerin geri dönüşü”, “kadınların seslenmesi” ve “sanatlarda karşıtlık, deneyim ve yenilik” gibi özelliklerin mevcut olduğunu belirlemiştir. (Zhang, 2017: 17)

Özetle, denilebilir ki; araştırmalarda gözlenen ağırlıklı durum, Orhan Pamuk üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu sınırlı yönelim, onun Nobel ödüllü olması, popüleritesi ve bir dünya yazarı olması yanında, Çinli araştırmacıların Türk Edebiyatında onun dışındaki yazarlarla pek ilgilenmemesi ve zengin birikimini iyi tanımamasına bağlanabilir...

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çin’de Türk Edebiyatının varlığı, dağılımı ve tanınırlığının nasıl bir özellik sergilediğini gösterme amacına yönelik bu çalışma, rejimin ve devletin kurulduğu 1949 Çin Devrimi esas alınarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Bunun için, konuyla ilgili olarak veri tabanlarındaki bilgilere dayanarak Türk edebiyatının Çin’de bilinirlik durumu, Çince’ye çevrilmiş edebi eserler ile edebi eleştiri ve inceleme yazılarının dökümü üzerinden yapılmış ve çalışmaya bu yönde bir şekil verilmiştir.

İlgili veri tabanlarında yapılan arama-tarama sonuçlarına göre Çin’de Türk Edebiyatı üzerine araştırmalar 1949 yılından önce başlamıştır. 20. yüzyılın 20’li-30’lu yıllarında birkaç Türkçe fabl metinlerinin Çince’ye çevrilerek iki kitap halinde yayınlanmasını başlangıç saymak mümkündür.

Çin Halk Cumhuriyeti’nin kurulduğu 1949 yılından 1965 yılına kadar 14 Türk edebiyatı eser örnekleri Çince’ye çevrilmiştir. Bunların 9’u Türk hikayesi antolojisi olarak “Çeviri” (1953 yılında ‘Dünya Edebiyatı’ olarak değişmiştir.) isimli akademik dergide yayınlanmıştır. Bu dönemlerde, Çin’in sağlıklı sosyal durumu, akademik araştırma ortamları ve Çin ile Türkiye arasındaki ilişkilerin kötü gitmesinin etkisiyle Türk Edebiyatı üzerinde dikkate değer bir araştırma yapılamamıştır. Sovyetler Birliği’nin edebi anlayışlarının Çin’e büyük etkisi olmuş, bu dönemde Çin’de de aynı ideolojik sebepler yüzünden Türk edebiyatından seçilen eserler, “ilerici” yazarların “sosyalist gerçekçi” özellikler taşıyan kitaplarından seçilip, Çince’ye çevrilmiş ve Çinli halkların hizmetine sunulmuştur. Sabahattin Ali, Nazım Hikmet, Ömer Seyfettin, Orhan Kemal, Fahri Erdiç, Aziz Nesin isimleri Çince’de yer almışlardır. Özetle;

- Bu dönemdeki çeviriler sayısı az olsa önceki döneme göre artmıştır.
- Türk eserlerinin konularına bakılırsa bu dönemde çevrilen eserler “sosyalist gerçekçi” ve “ilerici” özellikleri taşımaktadır.
- Bu dönemdeki Türk edebiyatının Çince çevirilerinin hemen hepsi Rusça çevirilerden aktarılmıştır.

- Bu dönemdeki çeviri yapanların çoğu edebi çevirmenlik yapmışlardır.

(Tarihi süreç içindeki bu akışın yönü ve temel özellikleri 12 ayrı tablo halinde düzenlenmiş ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.)

1966-1976 yılları aralığında Kültür Devrimi gerçekleştiren Çin’de akademik araştırmalar tamamen durmuştur. Bu bağlamda 1966-1976 yıllarında hiç Türk Edebiyatı ile ilgili çalışmalara rastlanmamıştır.

1978-2005 yıllarında Çin-Türkiye ilişkilerinin normale dönmesi ve Çin’de Türkçe bilen insanların yetişmesiyle, 5 Türk edebiyatından kitap ve 4 müstakil hikâye gazeteciler başta olmak üzere Türkiye’yi iyice tanıyan Çinliler tarafından Türkçe’den Çince’ye çevrilmiştir, diğer çeviriler ise İngilizce vb. dillerden aktarılmıştır. Bu dönemde değişen uluslararası ilişkiler Çin’in Türk Edebiyatını yakın takip etmesine imkân sağlamıştır. “Dünya Edebiyatı” ve “Yurtdışı Edebiyat” gibi dergilerde Türk Edebiyatının çağdaş yapısı ve geldiği nokta hakkında bilgilendirici makaleler yayımlanmıştır. Bu dönemde Türk eserlerinin tanıtımında “sosyalist gerçekçi”, “ilerici” gibi kavramlara sıklıkla rastlanmaktadır. Ancak Çin’de Türk Edebiyatı algısı ve çeviri birikimi bununla kalmamış, sonraki süreçte edebi değer ve dünya edebiyatında Türk Edebiyatının popüleritesi bakımından yönelimler başlamıştır. 2006 yılında Orhan Pamuk’un Nobel Edebiyat Ödülünü kazanması, Çin’de gözleri Türk Edebiyatına çevirmiş, günümüze kadar Orhan Pamuk’un hemen bütün eserleri diline kazandırılarak Çin’e girmiştir. Onun hakkındaki çok sayıda araştırma ve incelemeler yapılmış, akademik çalışmalar ortaya konmuştur.

Toparlayacak olursak;

- Bu dönemde Çin’de Orhan Pamuk Üzerine araştırma ve incelemelerin sayısı fazladır.

- Çalışmalar tür ve özellik bakımından; araştırma kitabı, araştırma makaleleri, bilgilendirici makaleler, incelemeler ve tez çalışmalarından oluşmaktadır. Bunlardan tez ve tez çalışması kapsamında hazırlanan makaleler önemli bir yer tutmaktadır.

- Orhan Pamuk’la ilgili araştırmaların çoğu kültürel konularda yoğunlaşmaktadır.

Diğer açılardan yapılan araştırmaların sayısı oldukça azdır.

- Kaynak dil açısından bakıldığında araştırmaların çoğu İngilizce ve Çince kaynaklardan faydalanılarak yapılmıştır.

Orhan Pamuk'un büyük etkisi ve Türk Edebiyatının dünyaya açılması için Türkiye hükümeti tarafından gösterilen çabalar (TEDA projesi gibi) ve her iki ülke arasında sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerin artması sonucunda pek çok alanda ilişkiler artmış, bu arada çok edebi çevirmenler, edebi araştırmacılar ve dil bilimcilerinin gözleri Orhan Pamuk'tan başka Türk yazarlara çevrilmiştir. 1978 yılından önce Çin'de kitapçı raflarına giren Sabahattin Ali, Nazım Hikmet, Ömer Seyfettin, Orhan Kemal, Fahri Erdiñç, Aziz Nesin şahısların yanı sıra bu dönemde Sait Faik Abasıyanık, İlyas Halil, Yaşar Kemal, Samin Kocagöz, Suat Derviş, Reşat Nuri Güntekin, Pertev Naili Boratav, Orhan Pamuk, Ahmet Hamdi Tanpınar, Zülfü Livaneli, Ayşegül Özer, Murat Gülsoy, Ayşe Kulin, Serdar Özkan, Tuna Kiremitçi, Canan Tan, Alev Aksoy Croutier, Ahmet Ümit, Mario Levi, Ayfer Tunç, Oya Baydar, Aslı E. Perker, Perihan Mağden, Ece Vahapoğlu, Elif Şafak, Hande Altaylı, Bilge Karasu vb. yazarların eserleri de Çin'e girmişlerdir.

Ancak, Çin'de Türk Edebiyatı üzerine yapılan çalışmalar ve Türk edebiyatının Çin'deki durumu bağlamında bazı sorunların bulunduğunu da belirtmek yerinde olacaktır. Her iki ülkenin edebi ilişkilerinin ve karşılıklı etkileşimin daha sağlıklı ve verimli olması için tespitlerden hareketle bazı sorunları mahiyetini şu şekilde belirleyebiliriz:

A. Çevirilere bakıldığında, bunların sayısının çok az olması, dikkat çekicidir. Arama sonucuna göre çeviri kitapları sayısı 100'ü bile bulmamaktadır. Yani zengin Türk Edebiyatı varlığından yalnız ufacık bir parçanın Çin edebiyat dünyasına girmiş olduğundan söz edilebilir.

B. Çeviriler arasında roman türü büyük yer tutmaktadır. Tiyatro, şiir, hikâye ve masal... gibi türler pek azdır.

C. Edebiyat araştırmaları, Çin’de yapılan Türkiye araştırmalarının çok küçük bir payını oluşturur. Sayısallık, kapsam ve etki açılarından bakıldığında başka alanlarda yapılan araştırmalara göre edebi araştırmaların başlangıç seviyesinde kaldığı ve yetersiz olduğu söylenbilir.

D. Araştırmalar ve incelemeler genelde makale şeklinde ortaya çıkmakta olup, bunların çoğu Orhan Pamuk’la ilgilidir.

E. Eser evirileri ve araştırma metinlerinde sıklıkla İngilizce gibi ara diller kullanılmakta, kaynak dile (Türkçe) sınırlı bir şekilde yönelinmektedir.

Bu sorunlara karşı çözümler ve gelecekte daha yararlı olması amacıyla bazı nerileri geliştirmek mümkündür. Bu bağlamda,

Türkiye tarafı için:

A. Hkmet ve yayıncılar, Çin’de Türk Edebiyatının tanıtılması ve yaygınlaştırılması etkinliklerini daha yoğun bir şekilde düzenleyebilir. TEDA ve benzeri projelere ağırlık verilip, geliştirerek devam edilmesi ve Çin’e açılarak daha kapsamlı olarak tanıtılması gerekir.

B. Türklerin Çince öğrenmeleri teşvik edilebilir. Türk ğrenciler burslardan faydalanarak Çin’de eğitim görebilir, kendilerini geliştirebilirler. Edebiyata ilgi duyan ve Çince’sini ilerletenler Türk edebiyatının zengin örneklerini Çince’ye çevirebilir ve ilgili araştırmalarda bulunup, bunları Çin’de yayınlatabilirler.

Çin tarafı için:

A. Türk Edebiyatına ilgi duyan ve Türkçe bilen çevirmenlerin ve araştırmacıların yetiştirilmesi desteklenmeli ve özendirilmelidir. Türkiye çalışmalarında edebiyat araştırmalarının eksikliği nemslenmeli, bunları giderecek çabalar artırılmalıdır.

B. Yayıncılar ve evirmenler TEDA projesinden ve “Bir Kuşak Bir Yol” kapsamındaki ve benzer kültürel antlaşmalar çerçevesinde yayıncılık projelerinden daha verimli bir şekilde faydalanabilir.

C. Çin’de, niversitelerin Türkçe bölümlerinde dil dersleriyle yetinilmemeli,

edebiyat derslerine daha fazla yer verilmelidir.

Kısacası; Çin'de Türk Edebiyatı üzerine çalışmalarda pek fazla sorunlar ve eksiklikler bulunmaktadır. Ancak Çin-Türkiye ilişkilerinin artması ve her iki ülkenin gittikçe yakınlaşmasıyla, gelecekte söz konusu bu çalışmalarda ilerlemeler ve gelişmeler beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- AKDAĞ Zekeriyya, “Türkiye-Çin İlişkilerinde Kuşak ve Yol Girişimi’nin Önemi”, *Birey ve Toplum*, C.9, No.17, Malatya: Bilgi Yolu Eğitim Kültür ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, 2019, ss. 65-95
- CHEN Zhongyi, *Çağdaş Çin’de Yabancı Edebiyatı Üzerine Araştırmalar:1949-2019*(当代中国外国文学研究:1949-2019), 1.b., Beijing: Çin Sosyal Bilimler Yayınevi, 2019
- Çin Halk Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği, “Çin-Türkiye Arasında Edebiyat Eseri Çevirisi Arttırılmalı”, 04.11.2013, <http://tr.china-embassy.org/tur/ztgx/t1095513.htm>, (04.08.2020)
- ERDİNÇ Fahri, “Hararet” (侮辱), çev. Liu Guinian, No. 12, Beijing: Dünya Edebiyatı, 1958, ss.61-64
- GAO Junqian, “Çin’de Asya ve Afrika Edebiyatları” (亚非文学在中国), No.10, Beijing: Dünya Edebiyatı, 1959, ss.108-112
- GUO Li, “Yeni Çin’in İlk Yıllarında Sosyalist Gerçekçi Yaratma Kuralı Kabul Edilmesi ve Aktarılması” (社会主义现实主义创作原则在建国初期的接受和转化), ed. Hai Lin, No.3, Zhengzhou: Hennan Normal Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Baskısı, 2013, ss.151-153
- KANG Kai, “Panuk’un Bütün Eserleri Çevrilip Çin’e Girmişti.” (帕慕克作品已全部译入中国), *Çin Kitap Okumak Gazetesi*, No.4, 15.08.2012, http://epaper.gmw.cn/zhdsb/html/2012-08/15/nw.D110000zhdsb_20120815_6-04.htm, (02.08.2020)
- KANG Kai, “Niçin Kürk Mantolu Madonna Aniden En Çok Satan Kitap oldu” (《穿皮大衣的马利亚》为什么突然成了超级畅销书), *Çin Kitap Okumak Gazetesi*, No.4, 27.06.2018, http://epaper.gmw.cn/zhdsb/html/2018-06/27/nw.D110000zhdsb_20180627_2-04.htm?div=-1, (01.08.2020)

- KEMAL Orhan, *Avare Yılları* (流浪的岁月), çev. Tang Jiankun, 1.b., Beijing: Çin Uluslararası Radyosu, 2011
- LEVİ Mario, *Karanlık Çökerken Neredeydiniz?* (黑暗来临时, 你在哪里), çev. Jiang Shan, Shanghai: Shanghai Kültür ve Sanat Yayınevi, 2016
- Lİ Songtao, “Nobel Edebiyat Ödülü Yayıncıların Nakit İneği Olmuş Mu” (诺奖成了出版社的摇钱树?), *Çin Gençler Gazetesi*, 15.10.2007, http://zqb.cyol.com/content/2007-10/15/content_1922076.htm, (02.08.2020)
- Lİ Weirong, “Hüzün, Orhan Pamuk’un Eserlerini Anlamak İçin Bir Anahtardır” (“呼愁”——理解帕慕克作品的一片钥匙), C.22, No.4, Changsha: Hunan Normal Üniversitesi, 2008, ss.106-110
- LİN Pidian, DONG Zhenhua, “Çin’deki Modernleşme Araştırmalarının Doğuşu ve Gelişimi” (现代化研究在中国的兴起与发展), No.5, Beijing: Tarih Araştırmaları, 1998, ss. 150-171
- LİU Hongtao, “20. Yüzyılın 50-60’lı Yıllarında Dünya Edebiyatı Anlayışlarının Çin’deki Uygulanması” (世界文学观念在 20 世纪 50-60 年代中国的两次实践), No.3, Shanghai: Çin’de Karşılaştırmalı Edebiyat, 2010, ss.10-18
- LİVANELİ, Zülfü, *Mutluluklar* (伊斯坦布尔的幸福), çev. Jia Wenhao, 1.b., Haikou: Nanhai Yayın Grubu, 2019
- LU Hong, “Henanlı Öğretmen Nobel Ödülü Eserini Çevirdi.” (河南教师翻译了诺贝尔奖作品), 25.10.2006, *Da He Gazetesi*, news.sina.com.cn/o/2006-10-25/102210321429s.shtml, (10.08.2020)
- MAO Dun, “Önsöz” (发刊词), No.1, Beijing: Çeviri, 1953, ss.1-2
- MAO Dun, “Edebi Çeviri Sektörünü Geliştirmek ve Çeviri Kalitesini İlerletmek İçin Çaba Gösterelim” (为发展文学翻译事业和提高翻译质量而奋斗), No. 10, Beijing: Çeviri, 1954, ss.1-17
- MAO Dun, “Okurlara” (致读者), No,7, Beijing: Çeviri, 1955, ss.247-250
- MAO Dun, “Okurlara” (致读者), No. 1, Beijing: Dünya Edebiyatı, 1959, ss.2-4
- NESİN Aziz, “İki Yergili Hikâye (Bugün Hava Nasıl Olacak ve Kazan Töreni)” (讽刺

- 小说两篇), çev. Hu Qiaoqi, No.7, Beijing: Dünya Edebiyatı, 1960, ss.103-111
- PENG Shuzhi, “Türkiye Araştırmalarında Üç Konu” (土耳其研究三题), ed. Fan Xiaohong, No.1, Beijing: Batı Asya ve Afrika, 2002, ss.43-48
- PU Yao, LÍ Tian, “21. Yüzyıl Çin’deki Orta Doğu Araştırmaları Üzerine Değerlendirme: 2000-2016” (21 世纪以来中国中东研究述评 (2000-2016 年)), No.4, Guangzhou: Strateji ve Karar Verme, 2018, ss.82-104
- QIAN Guanyu, “Türkçe Uzmanı Shen Zhixing: Çin Üniversitelerinde Türkçe Bölümünün Açılma Tarihi” (土耳其语学者沈志兴: 中国高校土耳其语专业创设史), *Peng Pai Gazetesi*, 31.05.2018, https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_2162615, (02.08.2020)
- SUN Degang, “Çin’deki Orta Doğu Araştırmaları:1949-2010” (中国的中东研究: 1949 ~ 2010 年), ed. Fan Xiaohong, No.6, Beijing: Batı Asya ve Afrika, 2011, ss.64-72
- TANG Zhijun, Kang Youwei’nin Siyasi Düşünceleri (康有为政论集), C.I, 1.b., Beijing: Çin Kitaplar Grubu, 1981
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, “Yayın Kataloğu TEDA Excel Belgesi”, 2020, <https://teda.ktb.gov.tr/TR-250770/yayin-katalogu.html>, (06.08.2020)
- WANG Shiyong, Türk Fablları (土耳其寓言), 2.b., Shanghai: Shanghai Kaiming Yayınevi, 1931
- WU Yuanmai, “Yeni Çin’de 50 Yıllık Yabancı Edebiyat Araştırmalarına Düşünceler” (回顾与思考-新中国外国文学研究 50 年), No.1, Wuhan: Yabancı Edebiyat Araştırmaları, 2000, ss.1-13
- XIE Na, “Nobel Edebiyatı Ödülü ve Çok Satan Kitaplardaki Büyük Ödül Etkisi” (诺贝尔文学奖与畅销书的“大奖效应”), *Çin Kitaplarına Değerlendirme*, No.1, Shenyang: Liaoning Halk Yayınevi, 2008, ss.109-111
- XU Rili, *Çin’de Yabancı Edebi Çevirilerin Yayınlanması Üzerine İnceleme (我国外国文学翻译出版现状研究)*, (Yüksek Lisans Tezi), Beijing: Beijing Basın Enstitüsü, 2014

- XU Ying, “Yayınevi Hemen Orhan Pamuk’un Eserlerini Bastı.” (出版方紧急加印帕慕克 作品), 13.10.2006, *Sabah Haber*, <http://book.sina.com.cn/news/c/2006-10-13/1517205378.shtml>, (10.08.2020)
- YAN Xueling, “Benim Adım Kırmızı: Çevirdiği İlk Kitap Nobel Edebiyat Ödülü Eseri Oldu.” (<我的名字叫红>:处女译作撞上诺奖原著), *Gençlerin Hafta Sonları Gazetesi*, 20.10.2006, http://www.china.com.cn/weekend/txt/2006-10/20/content_7261193.htm, (02.08.2020)
- YANG Guang, “Çin’deki 60 Yıllık Orta Doğu Araştırmaları” (中国的中东研究六十年), ed. An Chunying, No.4, Beijing: Batı Asya ve Afrika, 2010, ss.36-39
- YANG Xuan, “Sosyalist Gerçekçiliğinin Çin’de Yayılması ve Kabul Edilmesi Üzerine İnceleme” (论“社会主义现实主义”在我国的传播与接受), ed. Gao Chunxia, No.3, Zhengzhou: Shangqiu Mesleki Okulu, 2016, ss.4-7
- YANG Zhongju, “Orhan Pamuk, Edebi Yaratmanın ve Kültürel Gelişmenin Karşıtlıklarını Aramaktadır” (奥尔罕·帕慕克:追求文学创作、文化发展的混杂性), ed. Shu Cheng, No.1, Nanjing: Çağdaş Yabancı Edebiyat, 2007, ss.88-94
- YUAN Hong, WANG Haipeng, “Yabancı Resimli Çocuk Kitapların Çin’de Çevrilmesi ve Tanıtılması ve Bunlara Karşı Düşünceler” (国外儿童绘本在中国的)译介分析与启示), c.323, Nanning: Yayına Bakış, 2018, ss.58-60
- ZAN Tao, “60 Senede Çin’de yapılan Türkiye Araştırmaları” (六十年来中国的土耳其研究), ed. Xu Tuo, No.4, Beijing: Batı Asya ve Afrika, 2010, ss.68-70.
- ZHANG Chunhua, “Benim Adım Kırmızı’daki Kültürel Temas” (论《我的名字叫红》叙事中的文化主题), ed. Chen Yan, No.3, Nanjing: Çağdaş Yabancı Edebiyat, 2007, ss.115-119
- ZHANG Hong, “Beijing Uluslararası Kitap Fuarı’nın Açılış Töreni Yapıldı, Türkiye Konuk Ülke Olarak Katıldı” (北京国际图书博览会开幕 土耳其成展会主宾国), *Xin Jing Gazetesi*, 27.08.2014, <http://www.chinanews.com/cul/2014/08-27/6533725.shtml>, (04.08.2020)

- ZHANG Hu, “30 Senede Orhan Pamuk Üzerine Araştırmalar” (帕慕克研究三十年述评), C.37, No.3, Jinan: Shandong Yanbancı Diller Öğretimi, 2016, ss.78-83
- ZHANG Hu, “21.Yüzyılda Türk Romanlarının Durumu ve Gizli Sorunları” (21 世纪的土耳其小说:现状与隐忧), No.2, Beijing: Dünya Edebiyatına Yeni Bakış Açıları, 2017, ss.17-27
- ZHANG Jiuchun, JIANG Long, YAO Fang, “Yeni Çin’in İlk Yıllarında Öğrencilerin Sovyet Birliği’ne Gönderilmesi” (新中国初期向苏联派遣留学生), ed. Liu Ronggang, No.11, Beijing: Yüz Yıl Gelgit, 2008, ss.56-59
- ZHANG Yiwu: “30 Senede Çinlilerin Vazgeçmediği Arzu Ne Zaman Gerçekleşecek” (缠绕国人三十载 此番心结何日了), *Çin Gençler Gazetesi*, 15.10.2007, http://zqb.cyol.com/content/2007-10/15/content_1922016.htm, (02.08.2020)